

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **KASAS**-Kur'ansko kazivanje, koje je uvijek tačno jer je božanskog porijekla
- **HIJEROPOVIJEST**-vjerska, sveta povijest(hijero- grčki naz.= vjerski i sveti)
- **TOPOS**-mjesto
- **ORTOPRAKSA**-sprovođenje teorije u djelo
- **FENOMEN**-pojava
- **EMPIRIJA**-iskustvo
- **TENDENCIOZNOST**-namjerni i ciljani postupak
- **KULZUMOVO MORE**-Crveno more, stari naziv za Crveno more po gradu Kulzumu koji se nalazio na ulazu u Suecki kanal (Egipat)
- **LUTOVO MORE**-jedan od naziva Mrtvog mora, prozvano je tako iz razloga što su gradovi Sodoma i Gomora urušeni u to more a narod tih gradova se zvao Lutov narod.
- **KODIFIKACIJA**-sakupljanje, sabiranje

PITANJA:

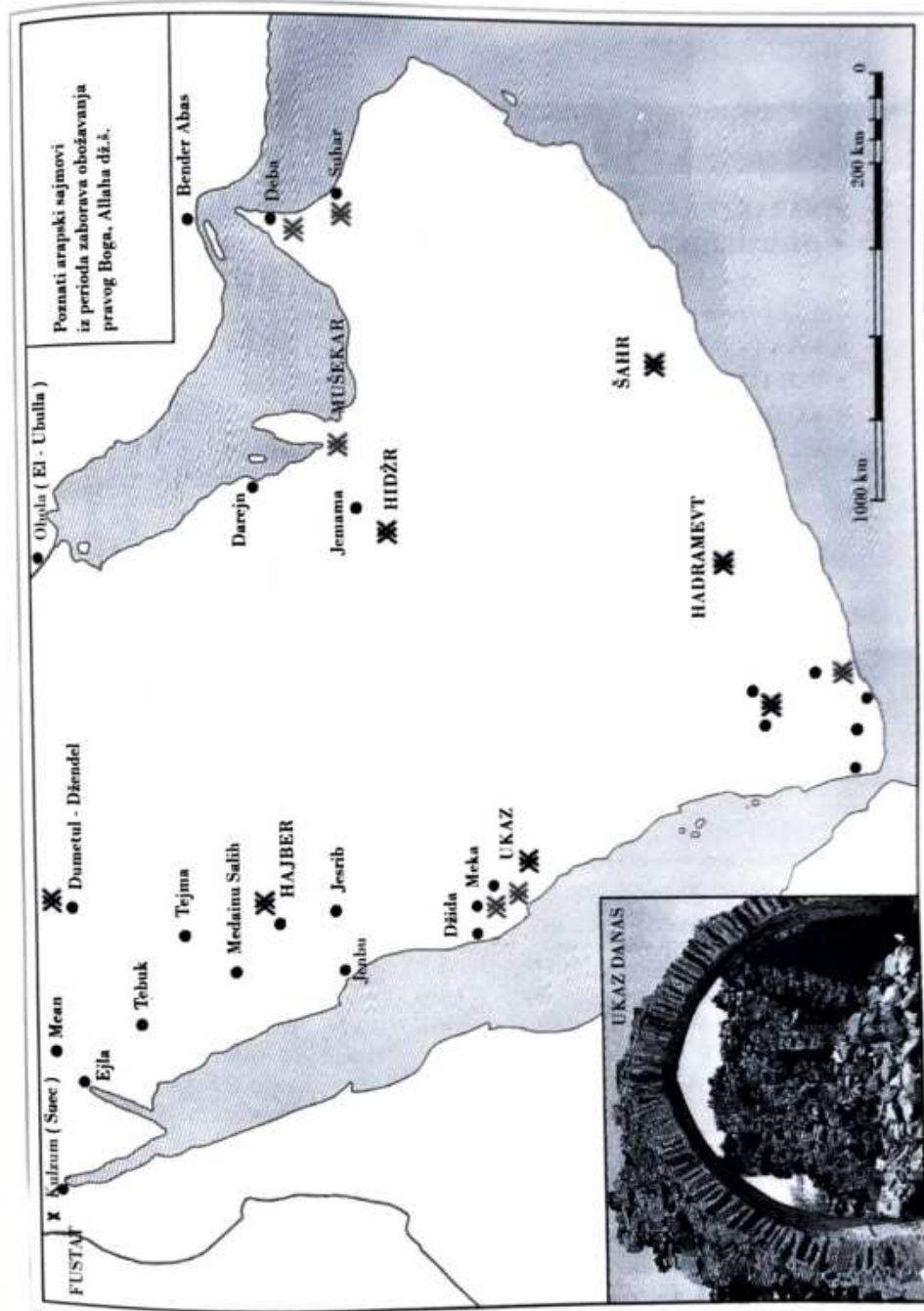
1. Šta je kasas?
2. Šta je hijeropovijest?
3. Šta je historija, povijest, civilizacija i kultura?
4. Za koji je period vezano porijeklo Ibrahima i Ismaila a.s.?
5. U kakvoj je vezi Muhammed a.s. sa poslanikom Ibrahimom a.s.?

Život, narav i vjerovanja Arapa Arabijskog poluotoka

[illegible]

Vudd, (Dumetul-Džendel), Jeuk (sjeverno od oblasti Asir), Jegus (Džizan, sjeverno od Sane), Naila (Hidžaz, istočno od Mekke) i mnogi, mnogi drugi. Predislamske Arape kvarili su mnogi poroci kao što je gatanje pomoću strelica, kocka, opijanja, ubijanja međusobna, slučajevi zakopavanja žive ženske djece u pustinjski pijesak, razne laži, krađe, blud i potvore. U atmosferi mitsko-magijskih vjerovanja pojavio se islam kao čista monoteistička vjera – vjera potvrde Jednog i Jedinog Allaha dž.š. Pred pojavu posljednje dostave Allahove objave cijelom čovječanstvu granične zemlje sa Arabijom bile su Perzija, Bizantija (Rum) i Abesinija (Habeš), a u daljem okruženju bile su zemlje: Kina, Indija, Turkestan i Mongolija. Uoči posljednjeg izdanja islamske objave Zapadno rimsko carstvo nije više ni postojalo jer su ga već osvojila germanska plemena. Ti pagani prihvatili su kršćanstvo. Bizantija kao država bila je u stalnim sukobima sa Perzijom, na istoku, te Avarima i Slavenima, na sjeveru. Perzija je uspjela od Bizantije preuzeti Egipat i Siriju. Potom Bizantija 628. godine pobjeđuje Perzijance na ruševinama Ninive (Irak). Bizantijski car Justinijan (527-565) uspio je povratiti sjevernu Afriku, Italiju i južni dio Španije. Hodom kroz povijest Avari i Slaveni osvajaju Balkan. Godine 629. car Heraklije sklapa mir sa Perzijancima i tim činom vraća neka bizantijska područja.

Usljed stoljetnih borbi Bizantija je već bila skrhana i razorena zemlja, a stanovništvo je bilo izmučeno raznim vjerskim progonima. Vjerske rasprave podijelile su kršćane na mnoge sekte i šizme. Stanje u Bizantiji je bilo stanje totalne kršćanske netrpeljivosti. Oni kršćani koji se nisu mogli pomiriti sa nametnutom sektom radije su prihvatili vlast a potom i vjeru novih vladara osvajača.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **KARAKTER** – lik, osobenost, vrлина
- **DŽAHILIJJET** – doba zaborava pravog vjerskog pravca, doislamski period zaborava pravog Boga, iskrivljeni način vjerovanja u Njegovu postojanost
- **UKAZ** – poznato predislamsko sajmište nedaleko od Mekke
- **POLITEIZAM** – širk, višeboštvo
- **KUMIRI** – idoli
- **EL- HABEŠA** – Abesinija/danas Etiopija/, zemlja u Africi

PITANJA:

1. Koje su osnovne karakterne crte doislamskih Arapa?
2. Da li su beduini imali historiju i civilizaciju?
3. Koje je osnovno zanimanje Arapa pred pojavu Muhammeda a.s. kao poslanika islama?
4. Na kojim su skupovima Arapi iskazivali svoja osjećanja?
5. U kakvoj se atmosferi pojavio islam u svojoj konačnici?
6. Zašto je država Bizantija zahvaćena međukršćanskom netrpeljivošću pred pojavu islama?

Genealogija i pojava Muhammeda a.s.

Muhammed a.s. direktno vuče porijeklo od dijela Arapa koji se zovu Adnanci. Adnan je predak Muhammeda a.s. Pleme Kurejš je u 11 koljenu s njim. Od Kurejšija se vodi povijest Muhammedove a.s. loze. U gradu Mekki tada su vladali pripadnici plemena Huza'a. Desilo se da je Kurejš bio oženjen kćerkom šejha plemena Huza'a koji je ujedno bio i čuvar Ka'be. Šejhov sin za materijalnu dobit odrekao se vjerske časti čuvanja Ka'be u korist Kurejšija, i od tog događaja grad Mekka doživljava svoje buđenje. Tada dolazi i do reorganizacije upravnog aparata i u svrhu preporoda mekkanskog društva gradi se i čuvena vijećnica Darun – Nedve, u kojoj je svaki Arap sa 40 godina starosti imao pravo na raspravu i diskusiju. Tada je od strane kurejškog rukovodstva uveden i porez kojim se olakšava boravak hodočasnika u Mekki. Umjesto šatora, počinju se graditi i kamena zdanja za smještaj dobronamjernika. Abdul-menaf ibni Kusajj razvio je i ekonomske i diplomatske odnose sa susjednim zemljama, a njegov sin Hašim je bio poznat po svojoj arapskoj velikodušnosti. On se dokazao i kao uspješni trgovac po Palestini i Siriji. Muhammedov a.s. djed Abdul- Mutalib ibni Hašim isticao se kao osoba sa čvrstim karakterom i velikim srcem, što se i povijesno dokazalo kroz čuvanje i odbranu mladog Muhammeda ibni Abdullaha od nasrtljivih mnogobožaca. Prvo je boravio u Medini da bi potom došao svom amidži u Mekku. Po majčinoj liniji Abdul- Mutalib je zadržao dobre odnose sa plemenom Huza'a. Kada je abesinski namjesnik osvojenog arapskog Jemena sagradio crkvu u gradu Sani, ukrašenu mermerom i pozlaćenim rezbarijama u drvetu, u namjeri da odvraći svijet od hodočašća Ka'bi a da ta crkva postane novo svetište, jedan pripadnik plemena Kinana ju je onečistio s ciljem da Ebrehu El- Ešrem više i ne pomišlja o promjeni svetišta mnogobrojnih arapskih plemena. Kada je Ebrehu dobio vijest šta se dogodilo u njegovoj vjerskom hramu, zakleo se da će srušiti Ka'bu i ta godina pokušaja rušenja Ka'be nazvana je Godina slona. Te godine desilo se da je Ebrehin poslušnik zarobio stotinu deva Abdul-Mutalibovih, i istovremeno poslao drugog glasnika u Mekku da dozna ko upravlja Ka'hom. Rečeno mu je da je prvak Mekke upravo ona osoba kojoj su Ebrehini ljudi odveli stotinu deva. Abdul-mutalibu je tada rečeno da Ebrehu

ne želi sukob s njim i ostalim Arapima već mu je namjera da sruši Ka'bu. Doznajući šta Ebreha smjera, Abdul- Motalib mu poručuje da i on nema namjeru boriti se protiv njega, jer za tako što nema ni snage ni moći. Intervenirao je da mu se vrate njegove deve, a za Bejtullah je prokomentarisao da ga Allah čuva i brani. Kazao je: da je on uzdržavatelj deva, a da je Allah Uzdržavatelj i Branitelj Časne Ka'be. Nakon ovog saznanja, Ebreha vraća deve Abdul-Mutalibu, ali ne odustaje od napada na Ka'bu. Vrativši se u Mekku, Abdul-Mutalib naređuje svojim sunarodnicima da izadu na okolna mekkanska brda, bojeći se Ebrehinih brojnih vojnih snaga. Vojsku Ebrehe El- Ešrema, voljom Allaha dž.š., pobijedile su ptice koje su kamenjem gadale njegovu vojsku, a slon kojeg je Ebreha mislio upotrijebiti za samo rušenje Ka'be sustegao se slušati svoga naredbodavca. Otud se ovaj događaj zove Amul-fil-godina slona, koju Uzvišeni spominje u istimenoj kur'anskoj suri:

"Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio! Zar lukavstvo njihovo nije omeo i protiv njih jata ptica poslao, koje su na njih grumenje od gline pečene bacale, pa ih On kao lišće koje su crvi istočili učinio?"

(Fil, 1-5.)

Upravo te godine 570(571)„ rodio se Allahov poslanik Muhammed a.s. Kad je nakon osam godina Abdul-Mutalib umro, u gradu Mekki i njenoj okolini zavladała je velika žalost, a danima se suk u Mekki nije otvarao zbog njegove smrti. O Abdul-Mutalibovom sinu Abdullahu sasvim se malo zna. Bio je jedno od najmlađe njegove djece, a imao je i sestru bliznakinju koja se zvala Ummi Hakim. Tvrdi se da je bio vrlo naočir i da se oženio Aminom binti Vehb, iz porodice Zuhre ibni Kilab.

Nakon nekoliko mjeseci po ženidbi sa Aminom, Abdullah je krenuo ka Šamu s namjerom da se bavi nekim trgovačkim poslom i istovremeno posjetiti neke svoje rodake iz plemena Benu Nedždžar u Jesribu (Medini). U Mekki je ostala Amina u blagoslovljenom stanju. Abdullah se u gradu Medini naglo razbolio i iznenada je umro. Budući da je otac Muhammeda a.s. umro na dva mjeseca prije njegova rođenja, djed je preuzeo brigu i o njemu i o njegovoj majci Amini.

U Mekki je vladao običaj da se djeca po rođenju daju dojiljama koje su živjele u pustinji. Dojilja Halima uzela je Muhammeda a.s. da ga kao siročće odgaja na čistom pustinijskom zraku, gdje se u to vrijeme govorilo čistim arapskim jezikom. Djeca u pustinji su čuvala stoku i igrala se. U igri i zabavi, mladi Muhammed ponašao se kao i druga djeca pustinje. Predaja prenosi preko Muhammedovog a.s. brata po mlijeku da mu je jedanput, dok je sa ostalom djecom čuvao stoku, došao melek Džibril i otklonio iz grudi njegovih sve ono što pripada šejtanu i njegovim spletkama. Inače, mladi Muhammed ibni Abdullah je bio nježnog zdravlja. Kad god bi išao majci Amini sa dojiljom Halimom, razbolio bi se zbog promjene klime. Iza "šekkusa-sadra"-otvaranja grudi od strane meleka, Muhammed a.s. je sa majkom Aminom putovao u Medinu. U Medini su bili smješteni kod Abdul- Mutalibove rodbine iz porodice Benu Nedždžar. Tu je mladi Muhammed ibni Abdullah naučio i plivati. Vraćajući se sa ovog putovanja njegova majka Amina je iznenada umrla u mjestu Ebva'u, gdje je i

pokopana. Tada mu je bilo tek šest godina. Dugo je tugovao za majkom. Vrativši se u Mekku sa Amininom služavkom, djed Abdul- Mutalib, sa svojih 108 godina starosti, uzima unuka Muhammeda pod svoju zaštitu, pružajući mu neizrecivu ljubav i pažnju. Nakon dvije godine umro mu je i djed, pa brigu o njemu preuzima njegov amidža Ebu Talib.

Kada je Muhammedu ibni Abdullahu bilo desetak godina, zatražio je od amidže Ebu Taliba da ga povede sa svojom karavanom u Šam(Siriju). U blizini samostana, smještenom između Kudsa(Jerusalima) i Damaska, svještenik Behira je na jedan neobičan način u osobi Muhammeda ibni Abdullaha prepoznao budućeg poslanika, kojeg su i Jevreji i kršćani očekivali kao spasioca ljudskog roda(Mesija). Kao mladić pomagao je u trgovačkim karavanama, gdje se istakao kao pouzdan i povjerljiv trgovac i vodič karavane. Bogata trgovkinja Hatidža primjetila je njegovo izuzetno poštenje pa mu je sa njenim rođakom Huzejmom povjerila trgovačko karavansko putovanje u Šam. Karavana je uspješno obavila svoj posao, a sve to je primjetila trgovkinja Hatidža, koja posebno nagraduje mladog Muhammeda ibni Abdullaha za njegov pošten odnos prema trgovačkom zadatku. Od tog događaja počinje jačati prijateljstvo između nje i Muhammeda a.s..

Iako se bogata trgovkinja Hatidža binti Huvejlid dvaput udavala, i od dva prva muža stekla sina i kćerku, ona je, uz posredništvo svoje rodice Nufejse, ponudila brak Muhammedu ibni Abdullahu, kojeg je on i prihvatio. Prešavši od amidže u Hatidžinu kuću, brak između njih dvoje bio je veoma sretan. U narednih desetak godina Hatidža je rodila šestoro djece: Kasima, Abdullaha(Tajib, Tahir), Zejneb, Rukajju, Ummi Kulsum i Fatimu, a što se tiče njegovog sina Ibrahima njega je rodila Muhammedu a.s. poklonjena egipatska Koptkinja Mirjam(Marija). Neposredno iza ženidbe Muhammed a.s. je usvojio Ali ibni Ebi Taliba i otkupio iz ropstva Zejd ibni Harisa. Zbog karakternih nota života i izuzetne pravičnosti svi su ga prozvali El- Emin- vjerni, pouzani, povjerljivi.

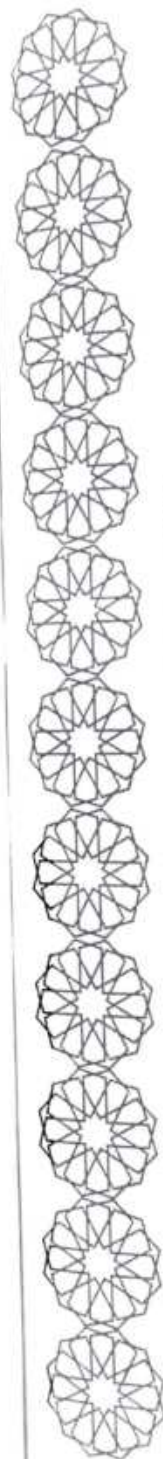
Kada je imao 35 godina Arapi su vršili popravku Ka'be, kada između četiri ključna plemenska prvaka dolazi do spora oko toga ko će biti taj ko će imati prioritet da postavi Hadžeru-l- Esved na njegovo mjesto. U dugotrajnoj prepirci, sine im ideja da onaj ko prvi uđe u harem Ka'be donese odluku s tim u vezi. Slučaj je htio da je to bio Muhammed a.s., kojeg su poznavali kao pouzdanog, vjernog i povjerljivog, i svi su bili radosni što će im dati prijedlog za rješenje nastalog spora oko Crnog Kamena. Prvo su mu pojasnili u čemu je njihova poteškoća, a onda je on skinuo sa sebe svoj ogrtač, potom na njega postavio Hadžeru-l- Esved i svečetericu prvaka pozvao da uzmu učešća u njegovom podizanju na zid Ka'be, a onda ga je on lično postavio na željeno mjesto. Sa njegovim postupkom svi prvaci su bili zadovoljni i on mu donosi još veći ugled među stanovništvom Mekke.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **DARUN-NEDVE** – vijećnica u Mekki
- **ADNAN** – Predak Muhammeda a.s.
- **BEJTULLAH** – Ka'ba, Allahov hram kojeg je sagradio Ibrahim a.s. sa sinom Ismailom.
- **ŠEKUS- SADR** – otvaranje i očišćenje grudi Muhammeda a.s. od strane meleka.
- **AMUL-FIL** – Godina slona u kojoj je Ebreha sa slonom htio srušiti Ka'bu.
- **JESRIB** – stari naziv za grad Medinu

PITANJA:

1. Iz kojeg plemena vodi povijest Muhammedove a.s. loze?
2. Ko se isticao u odbrani Muhammeda a.s. od napada mekanskih politeista?
3. Ko je Ebreha El- Fšrem?
4. Koji se Ebrehin postupak spominje u Kur'anu Časnom?
5. Gdje je Muhammed a.s. naučio govoriti lijepim arapskim jezikom i doživio šekkus-sadr?
6. Kada počinje jačati prijateljstvo između Muhammeda a.s. i hazreti Hatidže?
7. Koliko je Muhammed a.s. imao djece i koja su imena nosila?
8. U kojoj je godini života Muhammed a.s. postavio Hadžerul- esved u zid Ka'be?

Prva objava

(610.g. po Miladu)

Neposredno pred početak posljednje islamske objave, Muhammed a.s. se stalno povlačio na Džebeli-Nur (Brdo Svjetlosti), u pećinu Hira, gdje je, posebno u mjesecu ramazanu, razmišljao i obraćao se Allahu dž.š. na način kako je to bilo u skladu sa oglašenim vjeropokazanjem od strane Ibrahima a.s., koji je sva ibadetska znamenja islama još davno oglasio ljudima. U pećini Hira, u punoj kontemplaciji, živio je skrušeno i skromno. Glas nevidljivog meleka javljao mu se često, dok ga nije u potpunosti pripremio da primi Vahj od Allaha dž.š..

Šest mjeseci prije ramazana 610.g. po Miladu, Muhammed a.s. je napunio 40 godina života i tog ramazana on se još jedanput povukao u pećinu Hira, na brdu Nur. U noći Lejletul-kadr dogodilo mu se nešto neobično i čudno. Tada mu se lik od nura obraća: **"Ja sam, Muhammede, melek Džebrail i dostavljam ti Allahovu poruku da si izabranik za Allahova poslanika!"**

Naredivši mu da uči, Muhammed a.s. Džibrilu odgovara da ne zna učiti, pa mu isti melek, nakon nekoliko naređenja da uči, dostavi prve ajete Objave: **"Čitaj u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji pučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna."** (El- A'lek, 1-5.)

Događaj prve Objave i sve neobičnosti tog odgovornog trenutka Muhammed a.s. je prvo kazao svojoj ženi Hatidži, koja ga je odmah i priznala za vjerovjesnika, upućujući mu riječi utjehe: "Ti si toliko nesebičan i dobrotvoran da Gospodar neće dopustiti da padneš u šejtanske zamke."

Hatidžin amidža Vereka ibni Neufel je komentarisao događaj Objave riječima: "Ta, to je isto što i Musaov Tevrat, i nikako ne može biti da je to davno. Ako budem živ, paziću te i podržavati kad god budeš imao poteškoće u svojoj misiji."

Tokom tri naredne godine Muhammed a.s. provodi u ibadetu u predvorju Ka'be, kada ga je jedino zanimalo očišćenje duše i opće milosrđe.

Nova Džibrilova poruka Muhammedu a.s. u vidu Vahja glasila je: **"Tako mi jutro i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!"** (Ed-Duha, 1-3.)

Ove kur'anske riječi razbile su sve sumnje i velika prigovarivanja Muhammedu a.s. da ga je njegov Gospodar ostavio i napustio.

BRDO NUR - HIRA

Svjetlo kulture i civilizacije
zasjalo je iz pećine Hira
i prosvjetlilo sve na Zemlji
i oživjelo narode da se pokažu
u najboljem civilizacijskom obliku

TAJNI I JAVNI POZIV U ISLAM

Iza Muhammeda a.s., prvi vjernik islama po posljednjoj njegovoj Objavi, bila je njegova žena Hatidža. Potom su islam prihvatili i sljedeće najpoznatije i najvjernije osobe: Zejd ibni Haris, Ali ibni Ebi Talib, Ebu Bekr (Abdul Ka'ba ibni Ebi Kuhafe), Ebu Zerr, Osman ibni Affan, Sa'd ibni Ebi Vekas, Abdurrahman ibni Avf, Zubejr ibni Avvam, Bilal ibni Rebbah El-Habeši i Talha ibni Ubejdullah. Ove osobe su postale muslimani u prvoj fazi prihvata islama, koja je uglavnom tretirana kao tajna i diskretna faza pozivanja u islam. Ova tajna faza trajala je tri godine.

Allahovom objavom Muhammed a.s. je upozoren da u islam prvo pozove svoju rodbinu. O tome Kur'an-kerim kaže:

"I pozivaj i opominji svoju najbližu rodbinu i budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede." (XXVI/214)

Allahov poslanik a.s. je zaista sakupljao i pozivao i svoju rodbinu u islam. Neki od njegove rodbine smetali su mu u dostavi Objave, a posebno je tako postupao njegov amidža Ebu Leheb, koji je i u Kur'an-kerimu spomenut kao veoma negativna ličnost. On i njegova žena Ummu Džemil (sestra Ebu Sufjana) bili su žestoki protivnici islama i novih muslimana. Ummu Džemil je spomenuta u Kur'anu kao Hammaletul-Hatab-nosačica trnja, a bacala ga je, uz razne duge prijavštine, po putu kuda je Muhammed a.s. prolazio.

Nakon što je rodbina razglasila da Muhammed ibni Abdullah poziva u novu vjeru, sve je postalo jasno cijelom gradu Mekki. Tada nastupa javno pozivanje u islam i ono će trajati sve dotle dok svijet postoji. U javnom pozivanju u islam najviše je pomagao Ebu Bekr. On je u islam privukao i: Sa'd ibni Ebi Vekasa, Zubejr ibni Avvama, Abdurrahmana ibni Avfa, Talhu ibni Ubejdullaha i Osmana ibni Afana. Uz sva ova njegova pregnuća, on je bio i veliki zaštitnik i otkupitelj robova. Tako, on iz ropstva oslobađa Bilala Habešiju, Amira ibni Fuhejru, i žene: Ummi Ubejsu, Zinniru, Nehdiju i Lubejnu. U mučenju muslimana najviše su uzeli učešća mekanske kolovode: Ebu Džehl, Umeje ibni Halef, Ebu Leheb i Ummu Džemil.

Ebu Bekr i Ammar ibni Jasir su svoje kuće pretvorili u mesdžide (džamije), pa su u njima učili i proučavali Kur'an a.s.. Sve češći napadi na Muhammeda a.s. i muslimane prisilili su ih da se sklone u kuću Erkama ibni Erkama iz koje bi jednostavnije mogli upućivati ljude na pravi put. Od strane mušnika čak je bilo prijedloga da se ubije Muhammed a.s. jer ga je otvoreno štutio njegov amidža Ebu Talib. Jedanput je Ebu Talib molio Muhammeda a.s. da popusti u poslaničkoj misiji, međutim, od svoga bratića je dobio sljedeći odgovor: "Zar me se i ti, amidža, odričeš? Kunem ti se Onim kojem duša moja pripada, sve da mi podare i sunce u desnu a mjesec u lijevu ruku, ja se ne bih odrekao svoje misije, pa ako me i ti napustiš, ostaje mi Allah, moj Uzdržavatelj, i On mi je sasvim dovoljan."

Kad je sve ovo čuo od svoga bratića, Ebu Talib se obratio Mekkelijama rekavši im da čine šta god hoće, ali on nikada neće napustiti i ostaviti svoga bratića Muhammeda ibni Abdullaha.

Sarkazam, ruganje, podsmijehivanje Muhammedu a.s. od strane mekanskih politeista nije jenjavalo. Pozivali su ga da napravi veličanstvena nadnaravna djela.

On im je na te zahtjeve odgovarao riječima: "Znak mog poslanstva je Kur'an- Allahova riječ. Ja nisam poslan da vam čuda stvaram, nego da vam saopćim riječi Onoga koji je iz ničega sve stvorio."

Budući da su neki Jevreji i kršćani javno govorili kako će se pojaviti neko ko će biti poslan cijelom ljudskom rodu, mušrici u Mekki željeli su po svaku cijenu zaustaviti ideju islama i širenje njegove istinske misli. Govorili su: "Gdje god se Muhammed pojavi, treba ga ometati, a one koji budu išli za njim da čuju Ku'an, treba stalno progoniti i najstrožije kažnjavati." Otud i njihovo traganje za muslimanima pa makar se iselili iz Mekke u daleke zemlje kao što je Habeša(Abesinija-Etiopija).

ŽESTOKI NAPADI I PROGONI MUSLIMANA

prva i druga hidžra u Abesiniju

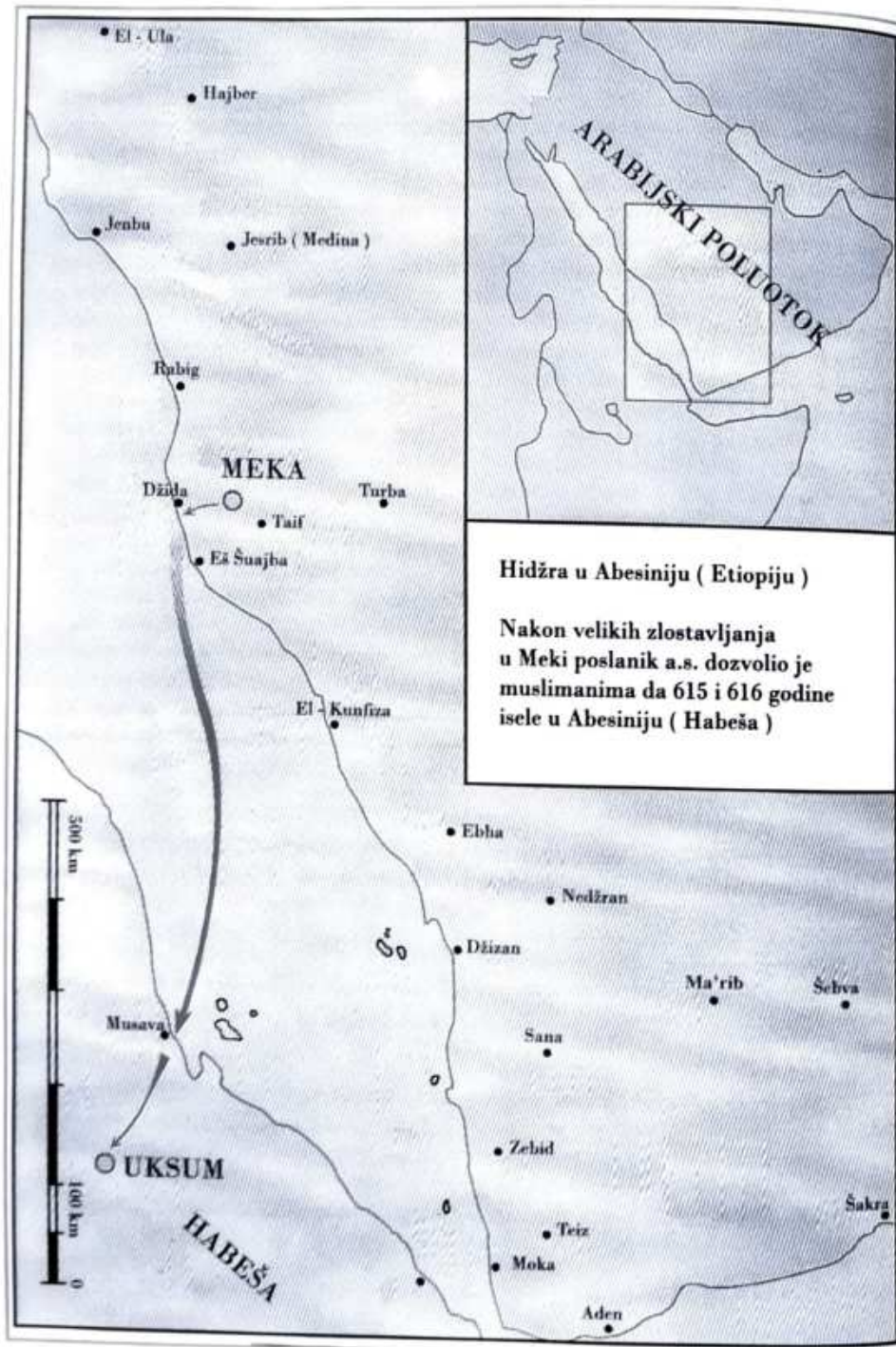
U početku je Muhammed a.s. u haremu Ka'be učio kur'anske ajete tiho tako da su ga mogli čuti samo muslimani. Kada je Abdullah ibni Mes'ud pred mnogobrojnim mušricima naglas proučio poglavlje "Er-Rahman", svi su navalili na njega. Inače, mušrici su živjeli i općoj kontradikciji, jer su se plašili poruke Kur'ana, ali i na izvjestan način željeli su čuti njegovu misao i poruku. Poslije slušanja Kur'ana a.s., iznova bi se sjetili svoje pradjedovske izobličene vjere, pa bi uslijedila šikaniranja i uznemiravanja muslimana. Nakon Abdullah ibni Mes'udovog javnog recitiranja Kur'ana a.s., politeisti su se dogovorili da svaka porodica uzme učešća u mučenju i progonu muslimana, kako bi na taj način lakše snosili eventualnu odgovornost pred braniteljima Muhammeda a.s. i muslimana. Na brežuljku Remza najveće muke trpjeli su Jasir, Bilal ibni Rebbah, Sumejja i Eret. Poslije ovog muslimanskog iskušenja, Muhammed a.s. je naredio muslimanima da se isele u Habešu(Abesiniju, Etiopiju) i tako se spasu od politeističkog bijesa. Godine 615. u Habešu se preko Crvenog mora zaputilo 12 muškaraca i četiri žene, među kojima je bila i Rukajja, kćerka Muhammeda a.s. Ova grupa muhadžira u Habešu predvođena je Osmanom ibni Afanom. Od strane abesinskog kralja Nedžašije(Negusa) muslimani su bili lijepo prihvaćeni. Po saznanju da su muslimani usrdno primljeni u Abesiniju, sljedeće godine 616. krenula je i druga grupa muhadžira za daleku prekomorsku afričku zemlju. U drugoj grupi, koja je predvođena Dža'ferom ibni Ebi Talibom, bilo je nešto oko osamdeset muhadžira. U gradu Mekki ostali su samo Muhammed a.s., Ebu Bekt, Ali ibni Ebi Talib i još neki sa posebno snažnom porodičnom zaštitom.

Neki historijski izvori tvrde da je Dža'fer ibni Ebi Talib nosio i Muhammedovu a.s. poruku kralju Nedžašiji(Negusu). Kada su mekanski idolopoklonici doznali da su muslimani lijepo primljeni od strane abesinskog kralja, oni su, iz straha za budućnost njihovog uobičajenog vjerovanja, poslali Abdullaha ibni Rebi'u i Amra ibni El- Asa da kod kralja Abesinije intervenišu i izdejstvuju povratak muslimana u Mekku kako bi oni mogli određivati njihovu sudbinu po svojim mušričkim namjerama. Amr ibni El- As, koji je još uvijek mušričnik(kasnije kao musliman osvaja Palestinu i Egipat), objasnio je kralju Habeša(Abesinije, Etiopije) da se među njima pojavio jedan opasan

"vjetrogonja i sihirbaz" koji je već posijao razdor među njima politeistima i koji propovjeda neku novu vjeru koja nije ni nalik na njihovu vjeru pradjedovsku a ni na kršćansku, ni jevrejsku, i još je dodao da se našlo nekoliko lahkoumnih muškaraca i žena koji su, bojeći se kazne njihovih bogova(Hubela, Lata, Menata, Uzata i dr.), pobjegli iz Mekke i kraljevina Abesiniju. Amr ibni El- As je molio kralja da ih sve vrati u Arabiju, međutim, kralj Abesinije je bez obzira na Amrovo insistiranje, želio čuti i glas muslimana prije negoli donese konačnu odluku o njihovoj sudbini. Da'fer ibni Ebi Talib je na izvanredan način predstavio malu muslimansku zajednicu, rekavši sljedeće mudre misli: "Narod nam je ogrezao u tami zaborava Boga i iskverenosti. Umjesto vjere u jednog Boga, klanja se drvenim idolima. U tom i takvom stanju Bog nam je poslao čovjeka iz našeg plemena, a još iz djetinjstva među nama cijenjena i uvažavana. On nam je objasnio u ime koga da se zahvaljujemo i da samo u Jednog i Jedinog Boga vjerujemo, da činimo dobro i budemo milosrdni, da budemo iskreni na riječima, da budemo blage naravi i dobri prema roditeljima, komšijama, te da izbjegavamo nasilje i razvrat. Zabranio nam je vanbračne odnose sa ženama, i naredio nam je da ne diramo u sirotinjska prava. Mi smo mu povjerovali, ali naši sunarodnici koji se klanjaju i obraćaju okrutnim i lažnim božanstvima, digli su se protiv nas, muče nas i progone. Mi smo sklonjeni kod tebe i pod tvojom smo zaštitom dok ne dode Božija pomoć. Ti nas sigurno nećeš izložiti ponovnom nasilju idolopokloničkih okrutnika. Da nas nećeš izložiti opasnosti o tome nam je rekao i naš Allahov poslanik, naš učitelj islama. Kada je kralj Abesinije čuo sve ove riječi, zatražio je od predstavnika muslimana, Dža'fera ibni Ebi Taliba, da mu nešto citira iz Kur'ana a.s., što je ovaj i učinio. Dža'fer ibni Ebi Talib je recitirao nekoliko ajeta iz poglavlja "En- Nisa". Saslušavši ajete, kralj se oglašio riječima: "To su riječi istog Onoga koji je i Kristu govorio, pa bih želio čuti šta vaš Kur'an govori o Kristu. Dža'fer ibni Ebi Talib mu je proučio 170. ajet istog poglavlja.

"Između toga i onoga što naša vjera uči o Kristu, nema nikakve razlike. Zato, svi vi muslimani ostanite ovdje koliko hoćete, jer ste pod mojom zaštitom!"

Mušrička delegacija ostala je poražena pred nadolazećom kur'anskom istinom.

Hidžra u Abesiniju (Etiopiju)

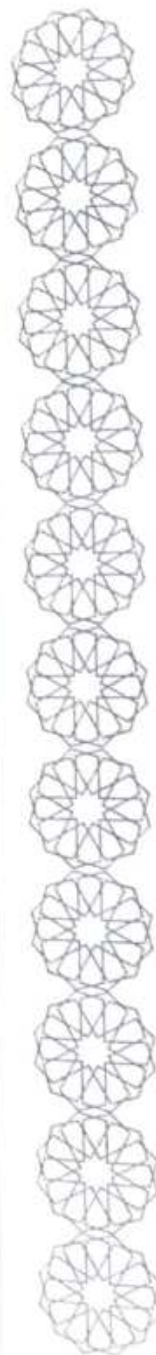
Nakon velikih zlostavljanja u Meki poslanik a.s. dozvolio je muslimanima da 615 i 616 godine isele u Abesiniju (Habeša)

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **MILAD**- ođenje Isa a.s.
- **HIRA**-pećina u kojoj je Muhammed a.s. primio Prvu Objavu
- **VAHJ**-Objava od Allaha dž.š. Muhammedu a.s.
- **LEJLETUL- KADR**-noć Kadr u kojoj je počela Objava
- **HAMMALETUL-HATAB**-Ummu Džemil, Ebu Lehebova žena, sestra Ebu Sufjanova, osoba koja je bez prestanka trnjem i svim drugim iznemirala Muhammeda a.s., "nosočica trnja"

PITANJA:

1. Koje godine Allahov Poslanik a.s. prima Prvu Objavu?
2. Koje su osobe prihvatile islam u prvoj fazi njegovog širenja?
3. Šta znate o kolovodama koji su mučili muslimane u fazi tajnog pozivanja u islam?
4. Koji su glavni razlozi za proganjanje muslimana od strane mušrika?
5. Koliko je muslimana bilo u prvoj hidžri u Habešu?
6. Ko je predvodio drugu grupu muslimana u abesinski muhadžirluk?
7. Kako se zvao abesinski kralj koji je lijepo postupao sa protjeranim muslimanima?
8. Kako se dokazivala mušrička delegacija kod kralja Abesinije?

Novi prelasci na islam

U jeku najtežih iskušenja, muslimanima stiže olakšanje. Pomoć im stiže preko novih osoba koje prihvataju islam. Prihvat islama od strane poznatog hrvača Rukane uveliko je pomogao muslimanima koji su u to vrijeme trebali i fizičku zaštitu. Kada je on prešao na islam, mnogi od mušrika nisu se ni usuđivali napadati muslimansku zajednicu.

Omer ibni Hattab prije prihvatanja islama bio je ogorčeni protivnik Muhammeda a.s. i njegovih sljedbenika. Sam njegov izgled i postojeća hrabrost činili su da ga drugi smatraju za osobu koje se treba bojati. Nakon neuspjele mušričke intervencije kod abesinskog kralja En-Nedžaše, protivnicima islama postalo je sasvim jasno da se širenje islama može zaustaviti samo ako se ubije Muhammed a.s.. Za njegovo smaknuće obećano je veliko bogatstvo u devama(100 grla) i srebru. Omer ibni Hattab, koji je po svojoj naravi bio ohol i naprasit, prihvata se uloge egzekutora i sa golom isukanom sabljom zaputio se tragati za Muhammedom a.s. i, kako je rekao, za "njegovom sektom". Na putu se sretno sa svojim prijateljem Nuajmom, i ne znajući da je Nuajm već postao musliman, i povjeri mu s kakvim namjerama traži Muhammeda a.s. Kada je Nuajm čuo šta Omer ibni Hattab namjerava, rekao mu je: "Ti ćeš tako još više povećati razdor u gradu i izazvati sukob sa Muhammedovom rodbinom i prijateljima. Nego, naprije ti stredi stvari u svojoj porodici, a onda se tek prihvati brige o gradskim poteškoćama, jer su tvoja rođena sestra i tvoj zet već prešli na islam. Tebe, Omere, strast goni i pripazi šta radiš! Znaš li da potomci Abdul- Mutalibovi neće dopustiti da Muhammed ostane neosvećen. U kuću tvoga zeta Sejda ibni Zejda i sestre Fatime svaki dan dolazi Habab ibni Eret i poučava ih novoj vjeri, a trenutno je kod njih."

Poslije ovih Nuajmovih riječi, Omer se strašno razbjesnio i smjesti se za putu zetovoj kući, kako bi provjerio ono što je čuo. Po dolasku u kuću svoga zeta i sestre, nasrnuo je na njih i na oboje, a oni su bez straha govorili: "Mi smo muslimani, Bog je jedan, Muhammed je Njegov poslanik. Prešli smo na islam i nećemo iz njega izaći a ti čini što ti je volja". Omerova sestra Fatima, koja je pokušala zaštititi svoga muža, bila je i ranjena od vlastitog brata. Omer je insistirao da mu se pokažu ranije. Kur'ana koje su oni sklonili da se krvlju ne uprljaju. Oboje su tražili da ih ne počepta i da prethodno ode ovesti se, jer kao prijavi mušrik ne smije ih doticati.

Kada je o svom postupku malo razmislio i kada je vidio šta je rođenoj sestri uradio, Omera ibni Hattaba je počela gristi savjest, i tada se u njemu nešto prelomi i izjavi pripadnost islamu kao četrdeseti musliman. Izašao je iz sobe da bi se očistio. Kada se ponovo vratio zatražio je stranice Kur'ana a.š. Sestra mu je već očišćenom dala nekoliko listova i Omer je proučio nekoliko ajeta poglavlja "Ta- ha". Kada je okončao učenje, ushićeno je uskliknuo: Ovo je prekrasno, veličanstveno! Kako je ovo divno i plemenito! Sklonjeni učitelj Habbab pojavljuje se pred Omerom jer nije više bilo nikakvog razloga da se boji u islamu pravednog i strogog muslimana. Potom se Omer raspitao za mjesto gdje boravi Muhammed a.s. i pravo se zaputi Erkamovoj kući i zakuca na vrata. Kada je Muhammed a.s. čuo da Omer dolazi sam mu je krenuo u susret. Kada je Omer ušao kod Muhammeda a.s., izjavio je: "Bog je jedan, a Muhammed je Njegov poslanik". Na tu Omerovu gestu, Muhammed a.s. je izgovorio tekbir. Budući da je bilo nastupilo namasko vrijeme, Omer je predložio da se bez ikakve bojazni ide namaz obaviti u haremu Ka'be. Mekanski svijet se začudio kad su vidjeli veći broj muslimana da slobodno obavlja namaz u haremu Ka'be, a bili su sasvim iznenađeni kada su vidjeli Omera ibni Hattaba kako još i stražu čuva u korist muslimanske zajednice. Rukanin i Omerov prelazak na islam osigurao je više slobode muslimanima.

IZOLACIJA I BOJKOT MUSLIMANA

Vjera islam se pojavila u svojoj konačnici sa dva važna segmenta: vjerovanje u Jednog i Jedinog Allaha i društvena jednakost i socijalna pravičnost. U ovom vremenu, mušrici Mekke, ali i cijele Arabije, mogli su prije prihvatiti vjeru u Jednog i Jedinog Boga negoli odreći se svojih socijalnih nejednakosti. Dakle, društvene pozicije bile su u pitanju, ali i velika želja da se društveni slojevi ne izjednačavaju u pravima. Otud mnogobrojna mučenja potlačenih i nemoćnih. Željeli su ekonomske poluge moći držati u svojim rukama. Zbog društvenog prestiža nastaju svi neredi među ljudima.

Kada politeisti nisu uspješno vratili muslimane iz Habeša (Abesinije) i kada su shvatili da se širenje islama, koji zagovara društvenu jednakost i socijalnu pravičnost, ali i sami prelasci na njega ne mogu ničim zaustaviti, donijeli su odluku o potpunoj izolaciji i sveopćem bojkotu svih potomaka Abdul- Mutalibovih. Bojkot se sastojao u tome da se ništa ne kupuje od muslimana i da im se ništa ne prodaje, da se sve vrste komunikacija s njima obustave, da se protiv njih provede trgovačka i socijalna blokada. Na osnovu svega toga, zabranili su sami sebi fizičke kontakte s muslimanima, sklapati s njima trgovačke ugovore, bračne odnose, te sklapati s njima mir sve dotle dok im ne izruče Allahova Poslanika, kako bi ga, shodno ranijoj namjeri, mogli likvidirati.

Dogovor o izolaciji mekanski mušrici su okačili u harem Ka'be da ga svi posjetioci iščitavaju, smatrajući da će na taj način muslimani napustiti i Muhammeda a.s. i već prihvaćenu islamsku misao. Umjesto očekujućih popuštanja, mušrici su dobili vijesti da se svi muslimani povlače na lokaciju Ši'ab Ebi Talib, na kojoj su pune tri godine ostali u potpunoj izolaciji i raznovrsnoj materijalnoj oskudici.

Neki hrabriji rođaci koji su ostali u Mekki u najvećoj tajnosti slali su im skromnu hranu za preživljavanje.

Nakon nepune tri godine dolazi do prekida mušričke blokade. Tokom vremena pojavili su se svjesniji i razumniji ljudi koji su tvrdili da i sami imaju trgovačke štete zato što ne trguju sa muslimanima. Kada je Muhammed a.s. čuo da su mušrici okačili tekst bojkota na zidove Ka'be, izjavio je da će crvi rastočiti taj ugovor, a što se zbilja i dogodilo. Od samog ugovora ostalo je netaknuto samo ime Allaha i Njegovog Poslanika. Bojkot je prekinut 619. godine po Miladu.

GODINA ŽALOSTI I POKUŠAJ DOSTAVE KUR'ANSKE ISTINE U TAIFU

Nakon izvjesnog vremena od izolacije i bojkota muslimana, desila su se dva tužna događaja u životu Allahova Poslanika a.s. Preseljenje na Ahiret njegovog amidže Ebu Taliba i supruge hazreti Hatidže veoma su rastužili Muhammeda a.s., pa je ta godina (620. po Miladu, tri godine do hidžre u Medinu) prozvana Godinom žalosti. U toj i takvoj situaciji Muhammed a.s. se odlučio da sa Zejdom ibni Harisom privremeno napusti Mekku i otputuje u Taif, s namjerom da tamošnjem stanovništvu ponudi kur'ansku istinu. U Taifu su iz plemena Sekif odbili Muhammedov a.s. poziv da vjeruju u Jednog i Jedinog Allaha dž.š., ali su uz to i fizički napali Allahova Poslanika.

PREDHIDŽRETSKO VRIJEME

Sastanci na Akabi

Pored svih nevolja i opasnosti kojima je bio izložen, Muhammed a.s. nije ni pokušao odustati od poslaničke misije. U hadždžskoj sezoni dolazio bi među hodočasnike i govorio im da samo u Allaha vjeruju i da druga božanstva odbace, da njega kao poslanika prihvate i pomognu u misiji. Njegov amidža Ebu Leheb, ogorčeni protivnik islama i svoga bratića, govorio je prisutnim hodočascima da ne prihvataju misiju koju im kazuje Muhammed a.s. i stalno im je naglašavao da njegov bratić želi da vrijeđa vjeru njihovih predaka drevnih, a posebno idole Lata i Uza-a. Godine 620. Allahov Poslanik a.s. je primio u sezoni hadždža petnaestak delegacija. Zbog intenzivne Ebu Lehebove propagande sve delegacije su ga primale i odbojno, i grubo i sa sarkazmom, nagovještavajući i njegovo ubistvo kao rješenje svojih briga. Međutim, početkom godine 620. Muhammed a.s. je naišao na Akabi, mjestu između Mekke i Mine, na grupu od šest Jesribaca iz plemena Hazredž. Ova šestorka, zadivljena Muhammedovim a.s. nastupom i učenjem Kur'ana, izjavljuje pripadnost islamu. Na ovom sastanku svi su se dogovorili da se i sljedeće hadždžske sezone ponovo sastanu. Tako je i bilo. Sljedeći put na sastanku su bili stari Hazredžovci, četiri nova i dvojica iz jesribskog plemena Eys.

Dva jesnibska plemena Eys i Hazredž zbog nemogućnosti da iz svojih plemena izaberu sebi kralja, bila su do krvi zavađena. Njih dvanaest u novom susretanju na Akabi, dali su korisne izjave i sugestije Muhammedu a.s. Naime, njihovi delegati su izjavili pred Allahovim Poslanikom a.s. sljedeće: "Narod nam je rastrgan unutarnjim svadama i sukobima, a samo ga Bog može spasiti tvojim djelovanjem. Obecajemo da ćemo u tom smislu djelovati i da ćemo pozvati naša plemena da prihvate ono što smo mu već prihvatili." Ni iz Eysa ni iz Hazredža u Jesribu se nije mogao izabrati narodni vođa, pa je Muhammed a.s. poslao sa ovom jesnibskom grupom i Mus'aba ibni Umejra kao prvog svog ambasadora znanja da u Jesribu uči nove muslimane propisima islama i lijepom učenju Kur'ana a.s. Ovo je bila i prva priprema za prijem drugih muslimana iz Mekke, a kasnije i Muhammeda a.s. Slobodni teritorij za slobodno manifestovanje islama već je osiguran.

DOGAĐAJ ISRA'A I MI'RADŽA

Nakon što su se, zbog žestokih progona od strane mekkanske muštričke aristokratije, grupe muslimana sklonile u Abesiniju, i pošto su Muhammedu a.s. umrla dva najdraža i najvjernija prijatelja, Ebu Talib i hazreti Hatidža, i kada je nestalo bilo kakve podrške u Mekki, i kada podrška Muhammedu a.s. islamu i muslimanima stiže preko jesnibskih novih muslimana na Akabi, događa se Isra' i Mi'radž – zemaljsko i nebesko putovanje Allahova Poslanika a.s. O ovom dvostrukom putovanju govori prvi ajet poglavlja "Isra" i dolazi se do pouzdanog znanja da je Mi'radž imao Muhammed a.s. svim svojim bićem i da je on bio fizičke i duhovne naravi. Muhammedov a.s. Mi'radž spada u mu'džize koje su imali i drugi raniji Allahovi poslanici. Ovaj događaj je svojevrsna nagrada Muhammedu a.s. a preko njega i univerzalnoj zajednici muslimana u cijelom svijetu. Muštrici su na događaj Mi'radža gledali sa sarkazmom, ponicanjem i velikim izrugivanjem. Svi muslimani, kao i Ebu Bekr, kada su čuli za Mi'radž, potvrdili su da je to istinit događaj, a njegovu istinitost su potvrdili još više kada je i Božija objava o tome došla. Po događaju Mi'radža muslimani su Ebu Bekra prozvali Es-Siddik – Onaj koji govori istinu. Na Mi'radžu je ummet Muhammedov zadužen sa pet dnevnih namaza. Budući da je Muhammed a.s. klanjao kao imam svim poslanicima, ova njegova mu'džiza objedinjuje sva nadnaravna događanja ranijih Allahovih poslanika. Po mišljenju većine islamskih znalaca, Isra' i Mi'radž su se dogodili 621. godine po Miladu, na godinu dana prije Hidžre u Jesrib (Medinu).

HIDŽRA MUSLIMANA I MUHAMMEDA A.S. IZ MEKKE U JESRIB

Hidžra muslimana Mekke a potom i Muhammeda a.s. u Jesrib, septembra mjeseca 622. godine, je preseljenje u ime Allaha i u ime uzvišenih islamskih vrijednosti, sa čistom i iskrenom namjerom, opet isključivo u ime Allaha, organiziranja i ponovnog

povratka u Mekku. Iseljavanja nemuslimana iz jednog mjesta na neku drugu destinaciju nije hidžra, već imigracija ili emigracija. Svi drugi ljudi koji se prisilno pokreću i izazvano useljavaju na neku teritoriju čine emigraciju ili imigraciju, a iskreni muslimani iz univerzalne svjetske zajednice muslimana – ummeta, čine hidžru: duhovnu i fizičku u vrijeme Muhammeda a.s., a isključivo duhovnu po Poslanikovom a.s. oslobođanju rodnog grada Mekke. Kao što je sam čin hidžre golem svestremenski događaj, tako isto i njeno značenje je golemo i po vertikalni i horizontalni. Otud i činjenica da hidžra ne može biti puka emigracija a niti ogoljela imigracija, jer se ona u pravom svom značenju može doživjeti kao emigracija u ime Allaha i uzvišenih propisa islama. Ogoljena emigracija bez razmišljanja o principima vjere, ljude ničim ne obavezuje da uporno traže povratak na svoj topak, dok hidžra kao duhovna emigracija obavezuje na borbu za islamska načela i povratak na svoj vlastiti topak. Kada su muštrički prvaci Mekke skovali plan sa svim gradskim rodovima i porodicama o načinu likvidacije Muhammeda a.s., on je preko jedne svoje tetke obaviješten o gnusnom muštričkom poduhvatu, pa je užurbano obavijestio Ebu Bekra da pripremi deve za hidžru u Jesrib, u mjesto gdje su se ostali muslimani već sigurno osjećali. Allahov Poslanik a.s. je ostao posljednji u Mekki da pokaže kako se svaki sljedbenik islama treba čuvati od bilo kakve nadolazeće opasnosti. Ebu Bekr je na se preuzeo kompletnu organizaciju puta, osigurao je pouzdanu vodičku službu i način ishrane. Dogovorili su se gdje će se naći kasno u noći, a potom su se zaputili južno od Mekke i sklonili se u pećinu Sevr, zavaravajući na taj način potjere politeista. I u ovoj nadasve teškoj situaciji Muhammed a.s. i Ebu Bekr su znali koga i od pagana mogu uzeti za povjerljivog vodiča zaobilaznim putevima. Bio je to Abdullah ibni Urejk, kojemu još iman u Allaha nije legao u srce, ali je ocijenjen kao vrlo pouzdana osoba za putovanje ka Jesribu. Prije izlaska iz svoje kuće, Muhammed a.s. je ostavio Ali ibni Ebi Taliba da leži u njegovoj postelji iz više razumljivih razloga a najjači razlog mu je bio taj što je želio da h. Alija i prijateljima i dušmanima, koji će opkoliti njegovu kuću s namjerom njegovog ubistva, vrati povjerene stvari, njemu date na čuvanje. Ova Poslanikova a.s. odluka je dobar znak njegove historijske i ljudske veličine, kada se i u najtežim momentima svoga života brine o datom obećanju i datoj iskrenosti riječi. Cijelu noć muštrici su čuvali njegovu kuću, nadajući se kao i uvijek da će izaći u harem Ka'be da uči Kur'an. Međutim, on je oko ponoći ispred njihovih straža izašao i sretno se spojio sa vjernim sahibijom Ebu Bekrom, a da ga oni, voljom Allahovom, nisu ni primjetili.

Iz svog muštričkog praznovjerja, zavjerenici nisu u toku noći ni pokušali ući u kuću Muhammeda a.s. Gledajući izvana njima je izgledalo kao da Muhammed a.s. leži u svojoj postelji, ali su tek u rano jutro primjetili da je u postelji ležao hazreti Alija. Primjetivši to, prvo su se sručili svojim nasrtajima na h. Aliju a potom su se dali u potjeru za Muhammedom a.s. koji se već sastao sa Ebu Bekrom u Sevr. Planina Sevr i istoimena pećina, od Mekke udaljena prema jugu nekoliko kilometara, nije bila lako dostupna, a na putovanju prema njoj, kroz bespuće golog kamena, Allahov Poslanik a.s. je izranjavao noge i druge dijelove tijela. Prije negoli je u pećinu ušao Muhammed a.s., njegov vjerni sahib pospremio je po pećini koliko je mogao i svojim ogrtačem začepio sve rupe, bojeći se ujeda zmije ili kakve druge pećinske opasne životinje. Kada je ušao Poslanik a.s. u pećinu Sevr, zbog velikog umora brzo je zaspao na krilu Ebu Bekra r.a..

Nakon ulaska u pećinu, pauk, Allahovim emrom, isplete mrežu, svoju paukovu kuću,

VADI FATIMA

MEKKA

MESDŽID

MUZDELIFA

MESDŽID

AREFAT

AJNU ZUBEJDA

ŠEDAD

KEMRA

HEDA

TAIF

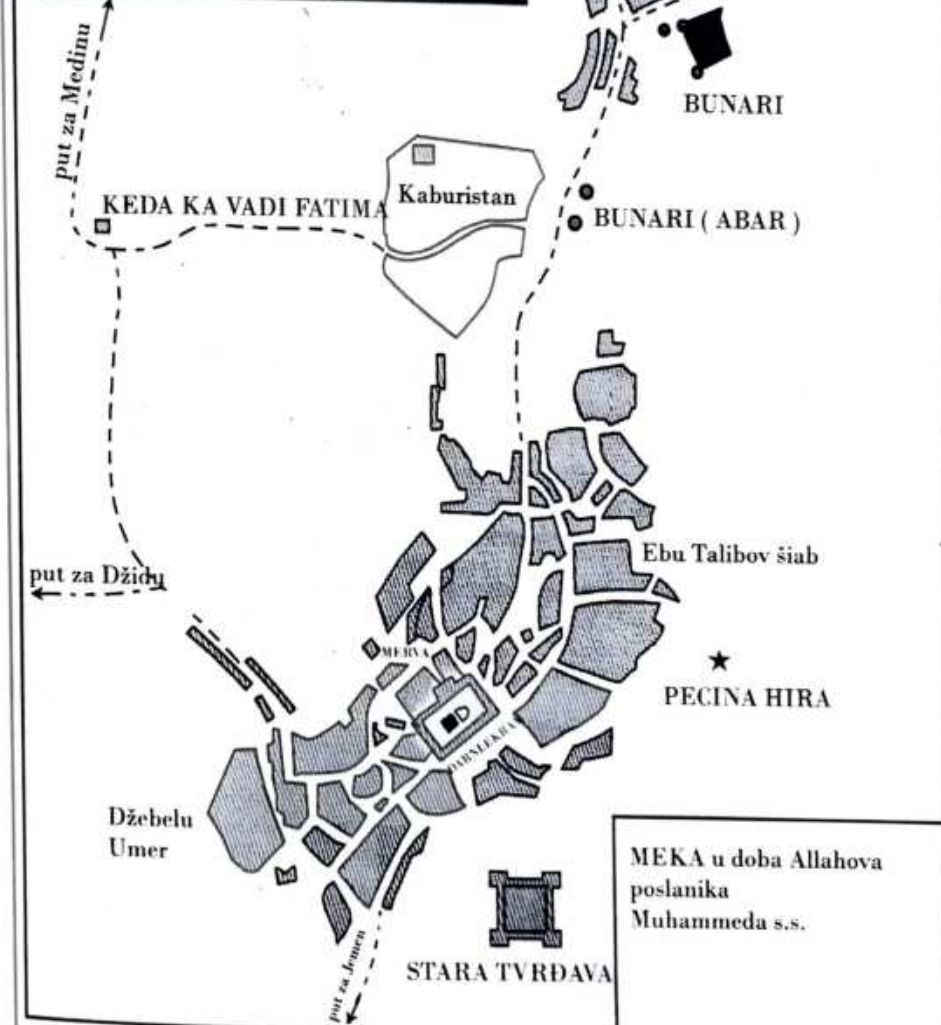
JEMANJSKA DOLINA

SEJLUL KEBIR

STARI HISTORIJSKI PUT IZ MEKE U TAIF
KOJIM JE PUTOVAO MUHAMMED A.S. U CILJU
ŠIRENJA POSLANIČKE MISLI

Mjesto rođenja
Muhammeda a.s.

put za Irak

put za Minu i Arefat

BUNARI

BUNARI (ABAR)

put za Medinu

KEDA KA VADI FATIMA

Kaburistan

put za Džidu

Ebu Talibov šab

★
PECINA HIRA

Džebel Umer

STARA TVRĐAVA

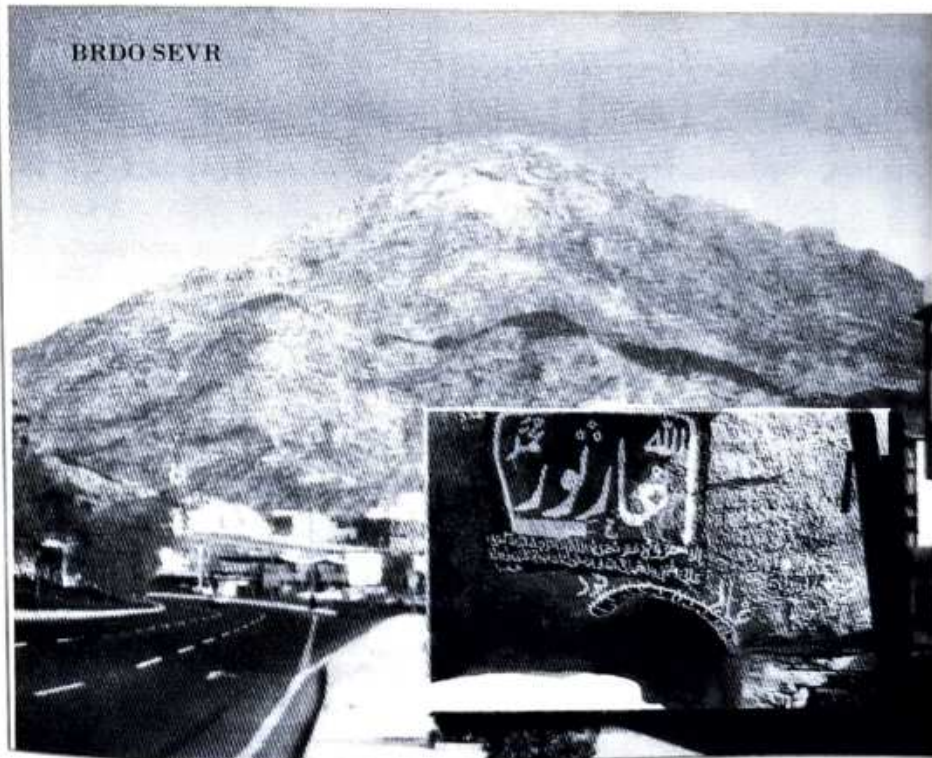
MEKA u doba Allahova
poslanika
Muhammeda s.s.

Naime, hazreti Omer je jedne noći sanjao pozivanje na namaz ezanom. Taj san je ispričao Allahovom Poslaniku a.s., koji mu se dopao kao rješenje potrebe pozivanja na dnevne namaze. Prihvatanjem hazreti Omerovog prijedloga, Muhammed a.s. je postavio i prvog muezzina u osobi Bilal ibni Rebbaha El- Habešija, crnog oslobođenog roba, porijeklom iz Habeša (Abesinije, Etiopije). Nakon usvojenog rješenja za pozivanje na namaze, slijedi promjena pravca pri okretanju u toku vršenja namaza. Dok su živjeli muslimani u Mekki i prvih 17 mjeseci u Medini, njihova kibla bila je prema Kudsu- Jerusalimu (otud je mihrab u džamiji u Kubau okrenut prema Kudsu). U mjesecu ša'banu, druge hidžretske godine, odnosno 624. godine po Mila- Kudsu). U mjesecu ajetom iz poglavlja "Bekare" naređuje se muslimanima da se pri obav- ljanju namaza okreću prema Ka'bi- Bejtullahu, umjesto prema Kudsu- Jerusalimu. U istom mjesecu muslimanima se naređuje ramazanski post. Na principima islama Muhammed a.s. je izvršio bratimljenje muhadžira i ensarija. Po dolasku muhadžira i Muhammeda a.s. u Medinu, politeisti Mekke od domicilnih Medinjana traže da se odreknu pružanja pomoći i zaštite Muhammeda a.s. i vjernih sljedbenika islama. S tim u vezi upućen je oštar ultimatum, ali je Allahov Poslanik s puno mudrosti nagov- orio domicilno stanovništvo Medine da postavljeni ultimatum odbiju. Nekako u to vrijeme redale su se i čarke mekkanskih politeista sa muslimanima u okolini Medine. Mušrici su željeli osigurati prolaz svojih trgovačkih karavana, a muslimani su ih pres- retali smatrajući ih zaraćenim stranama još od ranije, naročito od vremena nametanja trogodišnje ekonomske blokade muslimanima u Šiab Ebu Talibu kod Mekke. Mu- hammed a.s. je često slao i izvidnice da prate kretanje idolopokloničkog neprijatelja. Jedna od tih muslimanskih patrola, na čelu sa Abdullah ibni Džahšom, napala je bez Poslanikovog a.s. znanja i odobrenja jednu malu mušričku karavanu koja je nosila trgovačke potrepštine. U tom muslimanskom napadu na mušričku karavanu ubijen je jedan trgovac i dva su bila zarobljena. Po povratku karavane u Medinu musliman- ska izviđačka grupa bila je ukorena od strane Muhammeda a.s., jer je znao da će taj događaj izazvati niz novih poteškoća i lančanih sukoba sa politeistima Mekke i nji- hovim saveznicima. Uz sve ove izazove, na trajnim i stabilnim osnovama uređuju se međuljudski odnosi u Medini i počinje stvarati univerzalna zajednica svih stanovnika (do otvorene izdaje Jevreja), a kasnije samo univerzalna zajednica muslimana- um- met, odnosno prvu pravnu državu na svijetu. Okvir, forma i pravna osnova te mlade države je Medinska povelja ili Medinski ustav, kao najviši društveno-politički i pravni akt. Ova Medinska povelja se smatra prvim pravnim pisanim aktom koji počinje is- lamskom parolom Bismillom.

Rezultat Hidžre: Muslimani su se našli na jednom mjestu gdje su se mogli braniti od politeista i u miru pozivati na islam.

Uspostavljena je islamska država a trgovina plemena Kurejš bila je dovedena u pitanje jer su morali uvijek prolaziti kraj Medine u daleku Siriju.

BRDO SEVR

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **NEDŽAŠIJA** - Negus, abesinski kralj(ar.)
- **SAHIFA** - list, stranica
- **SENETUL-HUZNI** - godina žalosti, godina tuge
- **MUAHAT** - pobratimljenje muhadžira i ensarija
- **PAROLA** - počelo, jezgrovit prolog nečemu, krilatica, geslo, sažeta misao pozi vateljskog karaktera

PITANJA:

1. Ko je poučavao islamu h. Omerovog zeta i sestru?
2. Kakva se aktivnost odvijala u Erkamovoj kući?
3. Kada je Muhammed a.s. sa muslimanima prvi put javno i bez straha obavio namaz u haremu Časne Ka'be?
4. Iz kojih se sve razloga muštrici uporno suprotstavljaju muslimanima?
5. Koliko je dugo trajao muštrički bojkot muslimana?
6. Koje je godine muslimanima objavom naredena promjena pravca Kible?

Medinski ustav i njegova primjena

Pitanje vlasti i upravljanja društvenom zajednicom islam je riješio tako što je rekao da Allah dž.š. sam odabire neke pojedince za svoje poslanike. Allah dž.š. saopštava poslanicima Svoju volju putem Vahja- objave ili nadahnuća. Adem a.s. je bio prvi od poslanika, a Muhammed a.s. je završnica Allahovih poslanika - odabranih zastupnika na ovom svijetu. Allah dž.š. imenuje nekog svojim poslanikom, ali društveno- vjerska zajednica temelji se na iskazivanju lojalnosti, privrženosti i odanosti ljudi koji čine tu zajednicu. To iskazivanje povjerenja i odanosti nosiocu vlasti je neka vrsta društvenog ugovora, na kome se zasnivala i zasniva svaka državna zajednica kojom upravlja jedna osoba sa svojim pomoćnicima. Muhammed a.s. u svom ummetu - univerzalnoj zajednici muslimana nije mogao biti tiranin, jer se obavezom lojalnosti obećavala simpatija i poslušnost Allahovoj volji koju je Muhammed a.s. samo objavljivao i sprovodio među muslimanima. Muhammed a.s. se pokoravao volji Allahovoj kao i bilo koji drugi musliman. Muhammed a.s. je postavljen i za svjetovnog i za vjerskog poglavara Allahovom voljom. Vjernici ne imenuju poslanika, ali ga priznaju. Muhammedovo a.s. vođenje politike zasnivalo se na perfektnom islamskom moralu, jer ne može biti zdrave politike bez perfektnog morala, a niti savršenog morala bez osjećanja i oslanjanja na postojeću društvenu stvarnost. Po kur'anskom učenju, Muhammedova a.s. osoba predstavlja vrhovnu zakonodavnu vlast, jer: "Ono što vam Poslanik propiše, toga se držite, a ono što vam zabrani, to ostavite."

Ono što je Poslanik a.s. dostavljao od Allaha dž.š., u prvobitnoj mekkan-skoj zajednici teško se prihvatilo od strane stanovnika Mekke i njene okoline, pa je zajedno sa svojim sljedbenicima učinio hidžru u grad Medinu, gdje se sa više slobode moglo pozivati u islam i sa manje poteškoća formirati opća zajednica sljedbenika islama.

Kur'anska objava uči muslimane da je prva veza ljudi jednih sa drugim ljudska i vjerska i da vjera islam pripada cijelome svijetu, kao i da se Kur'an-kerim ne objavljuje samo Arapima. Učenje islama o Allahovoj dž.š. jednoći, a posebno o ponovnom proživljenju (ba's) i polaganju računa za počinjena djela, iritiralo je mekkan-sku mnogobožačku sredinu. Rad male neuništive islamske zajednice u Mekki, na čelu sa Muhammedom a.s., nije jenjavao i pored

teških političkih, društvenih i ekonomskih uvjeta za nju. Ni združeni pritisci mnogobožaca kroz bojkot i mučenja nezbrinutih pojedinaca među muslimanima, ne zaustavljaju sljedbenike Muhammeda a.s. u njihovom radu na putu širenja islamske misli.

U postojećoj društvenoj nestabilnosti i u traganju za vlastitim mirom i bezbjednošću, dva plemena Eys i Hazredž uspješno su se usaglasila sa Muhammedom a.s. i prvim muslimanima da mogu doći u Jesrib (kasnije Medinu), i tu uspješnije djelovati za stvar islama a ujedno pripomoći njihovoj stabilnosti i razvitku boljih međuljudskih odnosa. Jesrib, odnosno Medina, postaje veliki logor useljenika iz Mečke. Muslimansko stanovništvo Medine, koje je otprije bilo u islamu, Muhammeda a.s. i njegove pristalice velikodušno prihvataju i dobivaju počasni naziv El- Ensar – Pomagači, a doseljenici u njihovu sredinu dobivaju naziv El- Muhadžirun – Iseljenici.

Budući da novo društvo u Medini nije neka zamišljena i utopistička zajednica, ono svakako ima i potrebu za mjestima zбора, dogovora, sastajanja i okupljanja, a to su džamije. I baš zbog tih razloga Muhammed a.s. počinje sa ashabima sa gradnjom džamije u Medini. Ovo je učinio prije negoli je sebi obezbijedio kakvo – takvo sklonište za življenje. Name, on je tada bio gost Ebu Ejjuba El- Ensarije u prizemlju njegove kuće. U vrijeme gradnje medinske džamije rasla je i solidarnost članova muslimanske zajednice. Gradnja džamije u Medini nije značila samo simbol nastanka novog društva, nego i bogatiju izgradnju i urbanizaciju Medine. Džamija se uskoro našla u centru grada, jer su se od nje počele pružati ulice i sokaci u svim pravcima, na čijim stranama niču nove kuće. Džamija je, ustvari, učinila Medinu zanimljivim gradom.

MEDINSKIM USTAVOM ODREĐENA SU PRAVA I DUŽNOSTI SVIH LJUDI

Doseljavanje većeg broja ljudi nametalo je i problem njihovog smještaja i ishrane, a njihov broj je bio stalno u porastu. U traženju izlaza iz ove poteškoće, Muhammed a.s. je poduzeo akciju bratimljenja – MUHAHAT, koje je išlo u dva smjera: a) učvršćenje istinskog bratstva i zajedničke žrtve za islam i b) podjela materijalnih dobara, obaveza i odgovornosti. Izgleda da je bratimljenje sprovedeno u vrijeme gradnje džamije, mada ima historičara koji ga smještaju u kasnije doba. Bilo kako bilo, sasvim je jasno da se duhovna nadgradnja prepliće sa materijalnom osnovom. Bratimljenje je ostavilo jasan pečat na jedinstvo muslimana u Medini. Sam Pejgamber a.s. se pobratimio sa h. Alijom, ali i sa Schl ibni Hunejdom.

U isto vrijeme kad i bratimljenje, javlja se i u Medini jedan pisani dokument kojeg historičari nazivaju:

- KITAB (knjiga, pismo)
- ES SAHIFA (spis, list)
- VESIKA (dokument, povelja).

Prvim ustavom islamskog društva Muhamed a.s. je želio ustrojiti sistem društvenog življenja, koji će biti okosnicom jedinstva stanovnika Medine. Postoji mišljenje da je ovaj (Muhammed Hamidullah) prvi ustav "grada države" Medine sastavljen između Muhadžira i Ensarija, a da su nakon toga prošireni članovi ovog ustava i na jevrejska i na druga plemena nastanjena u Medini, po kojim im je zaštićen imetak, čast i vjera, a određeni prava i dužnosti.

"Poslanikov Medinski ustav", ne predstavlja samo prvi ustav muslimanske zajednice, društva i države, već je prvi pravi, komplementarni i konzistentni Ustav, bilo koje države u svijetu. Svi raniji, takozvani ustavi: Aristotelov, Atinski, Konfučijev, i Kautiljev nisu, ustvari, bili ustavi, već upute vladarima, kako da vladaju i povijesni opisi država. Zato što regulira odnose među svim narodima, konfesijama i građanima, Poslanikov Ustav je i prvi građanski Ustav u povijesti svijeta. On jasno, precizno i neupitno, u najboljem duhu pozitivnog prava, utvrđuje i precizira ponašanje, postupke, prava, obaveze i dužnosti svakog građanina ponaosob, ali i svake religijske, rasne i nacionalne i rasne skupine. Nije – dan ustav u povijesti svijeta, ne sažima u sebi tako bitna i univerzalna: vjerska, prirodna i pozitivna prava, dužnosti i odnose kao Poslanikov Medinski ustav."

Članovi ustava sadrže prava i dužnosti mnogih ljudi i plemenskih zajednica od kojih se sastojalo društvo Jesriba – Medine i njene okolice, što navodi na zaključak da je tekst Ustava nastao kao rezultat rasprave i dogovora između Muhammeda a.s., njegovih sardnika, ashaba, izabranih predstavnika Medine i drugih zainteresiranih strana.

Ovaj Ustav ili Povelja nije jednostran akt ili volja jedne strane, nego je to akt koji je nastao na najzdravijim osnovama demokratske rasprave i diskusija zainteresiranih struktura društva u Medini i njenoj okolini. Kao društveno-politički i državno-pravni dokument, ovaj Ustav nije nametnut ili poklonjen od vladara onima nad kojima se vlada, kao što se to desilo kasnije u doba vladavine Emevija, Abbasija i drugih dinastija monarhističke provenijencije.

Prvi dio Ustava potvrđuje da vjernici koji učestvuju u formiranju islamskog društva čine vjersku, političku, društvenu i ekonomsku cjelinu, neovisno od drugih društava i zajednica.

Drugi dio Ustava obuhvata 25 članova /25-53/, a u cjelosti se odnosi na priključenje jevrejskih skupina islamskom društvu na principima savezništva i učenja u odbranu grada-države Medine. U ovim skupinama ne nalazimo velika jevrejska plemena NADIR, KAJNUKA i KUREJZA. Za pretpostaviti je da su ostali Jevreji stupili u savezništvo sa muslimanima nakon protjerivanja ova tri neprijateljska plemena. Članovi Ustava sadrže i uvjete savezništva sa jevrejskim zajednicama.

Treći dio ustava sadrži najvažnije odrednice za islamsko društvo i njegovu grad – državu Medinu. Svaka skupina po ovom Ustavu se obavezuje da brani grad od kurejskih mušrika, kao i ostalih mušrika.

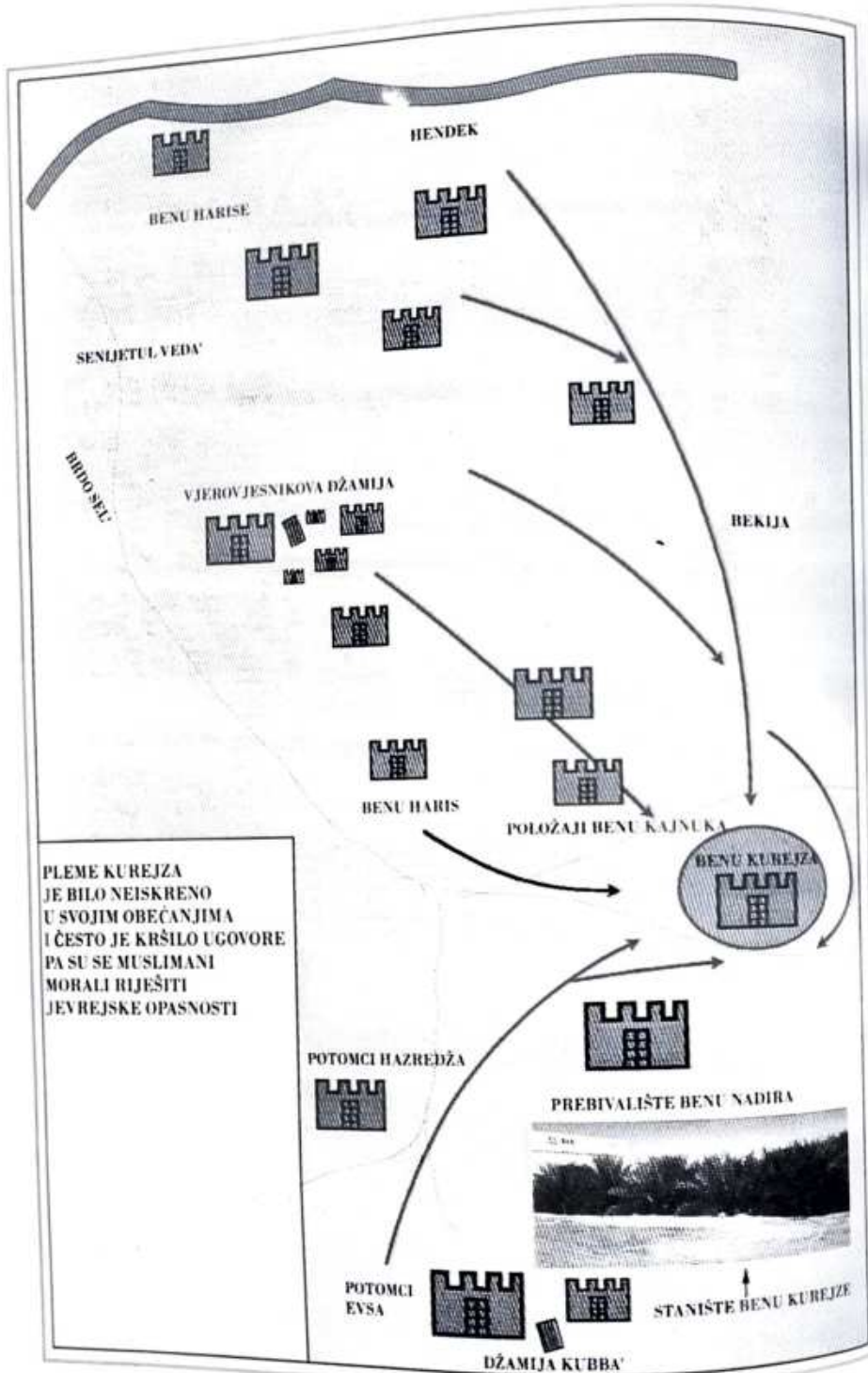
Četvrti grupa članova Ustava sadrži propise koji nisu međusobno povezani kao u ranijim dijelovima /etičke norme, zakonski propisi i njihova primjena u praksi/. Medinski Ustav je nesumnjivo jedinstven dokument u povijesti ranog islamskog društva a poslije njegovog donošenja nema mu primjera ni u jednoj islamskoj zemlji, obzirom na pisane ustavne norme koje sadrže toliko humanih načela i propisa.

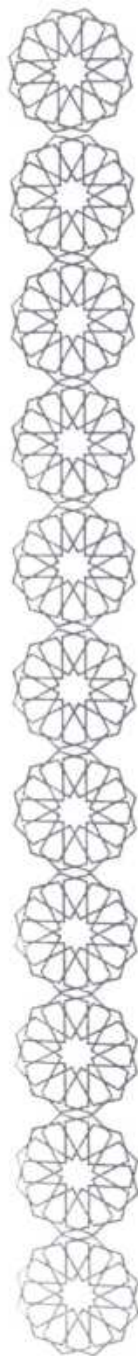
MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **EL- ENSAR** – domaće starosjedičko stanovništvo grada Medine, pomagači muhadžira
- **EL – MUHADŽIRUN** – iseljenici iz Mekke u Medinu, iseljenici u ime Allaha i principa islama
- **IMIGRACIJA** – useljenje u neku zemlju na stalni boravak
- **EMIGRACIJA** – prisilno i izazvano iseljenje u drugu zemlju ili teritoriju bez namjere povratka u nekadašnje mjesto boravka i želje za očuvanje vjere i njenih principa
- **DOMICILAN** – domaći, stanovnik sa stalnim boravištem
- **BENU NADIR, BENU KUREJZA, BENU KAJNUKA'** – tri jevrejska plemena iz Medine koja nisu bila u savezništvu sa muslimanima (Nadirovci, Kurejzaovci i Kajnukaovci)
- **STRUKTURA** – sastav, raspored, tvorevina, organizam, grada
- **AKT** – dokument, djelo, spis
- **NAČELO** – osnovno pravilo ponašanja

PITANJA:

1. Koja muslimanska djelatnost čini Medinu zanimljivim gradom?
2. Kod kojih jevrejskih (medinskih) plemena muslimani imaju najveću podršku za osnivanje mlade islamske države Medine?
3. Pod kojim se sve nazivima pojavljuje prvi društveno - politički i državno-pravni akt države Medine?
4. Na kojim je osnovama nastala Medinska povelja?
5. Da li su jevrejska plemena Kajnuka', Nadir i Kurejza bila u savezništvu s muslimanima?

Bitka na Bedru trajni primjer muslimanskog organizovanja

(17. ramazan, 2.g.h.-15.3.624. greg.g.)

Dobar prijem Muhammeda a.s. u Medini i saznanje mnogobožaca o uspješnom muslimanskom organizovanju i narastanju svih oblika muslimanske aktivnosti, mnogo su im nevolja zadali. Ebu Džehl je bio jedan od politeističkih vođa i ogorčeni protivnik islama. On se nikako nije mogao odreći svojih paganskih korijena. U Mekki je uvijek radio na tome da što više štete nanese muslimanima koji tada nisu imali svoje slobodne teritorije za islamsko iskazivanje. Kada su muslimani izvršili hidžru u Medinu, on i njegovi pagani su ih napadali na prilazima Medini. Mnogo puta se događalo da su na prepad uhvaćene muslimane nemilosrdno mučili, zlostavljali i često ubijali. Učestalo su im palili žita i drveće. Ovakvim postupkom htjeli su staviti do znanja i Muhammedu a.s. i islamskim vjernicima da velika razdaljina (oko 400 km) između Mekke i Medine ništa ne mijenja situaciju. Učestale provokacije nisu dozvoljavale Pejgamberu a.s. a ni njegovim vjernim ashabima da uživaju željeni mir i povoljnost života u gradu Medini. Muhammed a.s. i muslimani su napustili svoju rodnu Mekku da bi imali slobodu vjere kao najveće čovjekovo pravo i da bi živjeli u miru, ali mnogobožачка mržnja im to nije dozvoljavala ni u alternativnom mjestu boravka. Sam Muhammed a.s. nikada nije želio sučeljavanja sa svojim oponentima niti je želio vojne sukobe. Uvijek je želio izbjeći prolivanje krvi među svojim sljedbenicima i onima koji su ga u toku poslaničke misije uznemiravali i prijetili uništenjem muslimana. On je često mirio zavadene, unosio je mir i sigurnost, jer Kur'an Časni kaže: **"Borite se u ime Allaha, kada se borite, ali ne napadajte prvi. Allah ne voli agresore."**

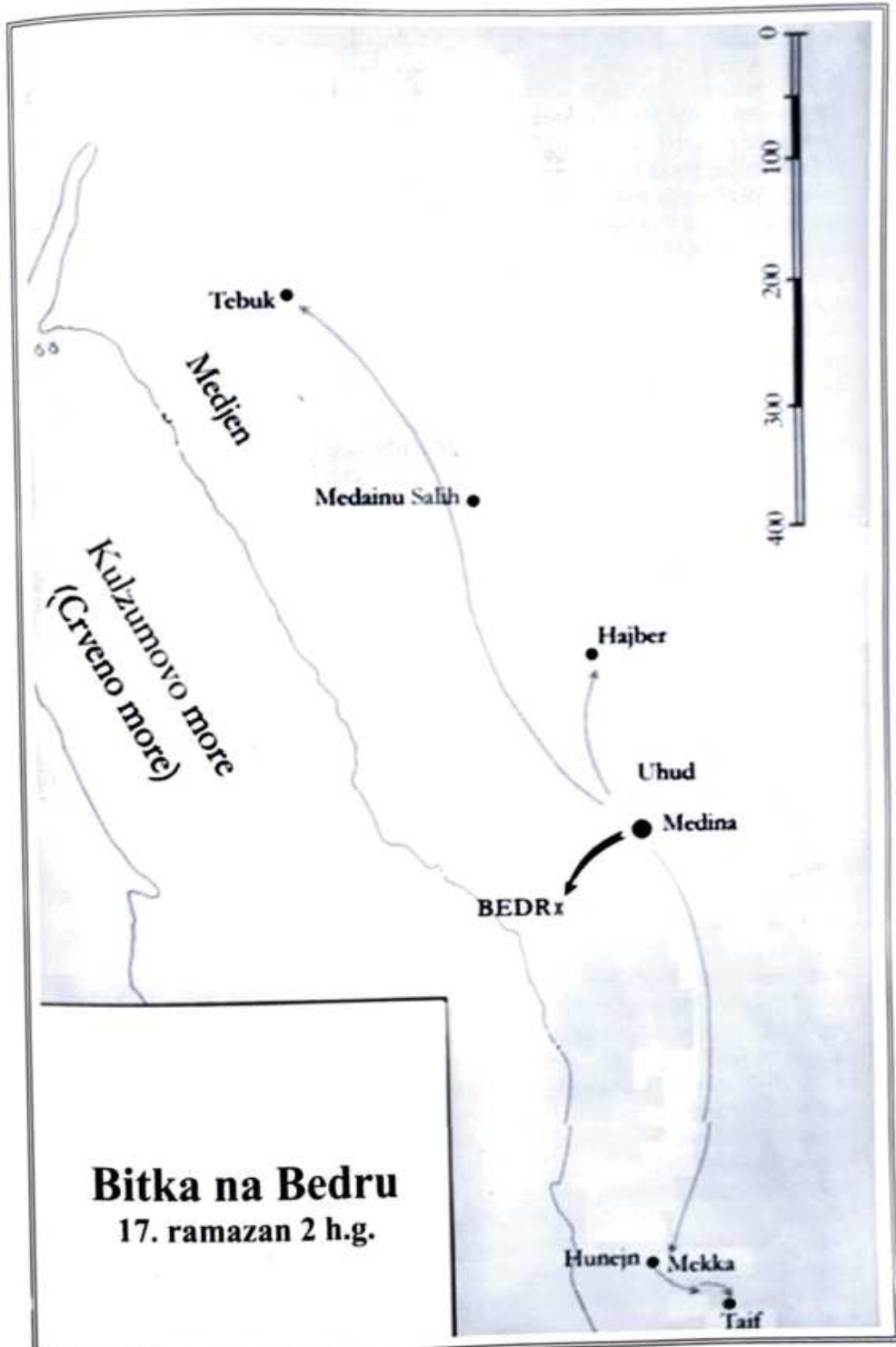
U Mekki je bio običaj da se svake godine u trgovačke svrhe šalje karavana robe iz Mekke u daleki Šam (Siriju). Iz Šama je karavana nosila za Mekku dragocjene životne potrepštine. Tada je vođa karavana bio

poznati paganin Ebu Sufjan. Vraćajući se u Mekku, našavši se na putu blizu Medine, po-
bojao se iznenadnog napada na karavanu od strane muslimanskih izvidnica, kako bi se, po
mišljenju Ebu Sufjanovom, osvetile za ranije napade, zlostavljanja i ekonomske blokade
mekanskih idolopoklonika, posebno za napuštenu muslimansku imovinu u rodnoj Me-
kki. Iz opreza je poslao izaslanika u Mekku da od njih obezbijedi vojnu zaštitu karavane.
Kada je Ebu Sufjanov kurir stigao u Mekku i prenio sugestije vođe karavane, svi vatreni
mušrici su jedva dočekali da se dočepaju oružja i tako se još jedanput obračunaju sa
nadolazećom snagom islama. U Mekki su se svi pribojavali da ne izgube imovinu koja je
bila u sastavu karavane, pa je to bio golemi razlog za njihovo veliko hušenje njene zaštite.
Bez i najmanje oklijevanja politeistička vojska je bila spremna za pokret i ni najmanje nije
sumnjala u svoj uspjeh protiv muslimana. Bilo je hiljadu mobiliziranih mušrika, a što se
muslimana tiče njih je bilo svega 300 boraca (neki historičari navode da ih je bilo 314).
Za prvi žestoki sukob sa muslimanima, mušrici su osigurali oko stotinu konja za jahanje, a
muslimani, u svojoj fazi konstituisanja i stvaranja novog pobratimljenog društva, samo
dva konja. Osim toga, mušrici su koristili i deve za jahanje, a ostatak njihove vojske išao
je pješice. Imali su sabirno mjesto za vodu, a muslimani su bili u situaciji da stalno drže
na vrelom kamenu i pijesku. Oprema, naoružanje, broj vojnika, borbeni položaj, sve je
bilo u korist politeista, mušrika. Idući u otvoreni sukob sa muslimanima, Ebu Sufjan im
u međuvremenu dojavljuje da njihova karavana nije uopće napadnuta i sugerise im da se
svi vrate u Mekku, jer je trgovačka roba već na sigurnom terenu. Međutim, Ebu Džehl
je zahujevao da se nastavi putovati do mjesta Bedr, sedamdeset milja (oko 120 km) jugo-
zapadno od Medine, želeći pokazati još jednom muslimanima šta mušrici znaju i umiju
na vojnom planu.

Jedini mušrički razlog za sukob sa muslimanima je ubistvo Amra El- Hadremija,
vođe jedne mušričke karavane, kojeg je iz zasjede ubio Poslanikov a.s. izviđač Abdullah
ibni Džahš. Muhammed a.s. je, naime, strogo naredio svim svojim patrolama da prilikom
snimanja terena u korist muslimana, izbjegavaju i najmanji sukob sa mušricima i njihovim
karavanama, međutim, Abdullah ibni Džahš je, smetnuvši s uma dane općeg mira, napao
mušričku karavanu sa suhim groždem, bakrom i drugim trgovačkim potrepštinama. Na-
kon što je Muhammed a.s. saznao za ovo neočekivano ubistvo i zarobljavanje dvojice
mušrika, hladno je primio Abdullaha ibni Džahša i oštro ga ukorio zbog prolijevanja
krvi u ešhuril- hurumu- mjesecima zabrane borbi i prolivanja krvi. Znajući da je po
mnogobožačkom rangiranju najpreći da vodi vojne sukobe, a da je tih dana zauzet kara-
vanom, Ebu Džehl je želio da kao zapovjednik izvuče maksimum iz ove povoljne pri-
like.

Pred već izvjesni sukob sa mušricima, Muhammed a.s. je sazvaao muslimane na sas-
tanak Konsultativnog vijeća (Šura) koga su činili predstavnici muhadžira i domicilnih me-
dinskih ensarija. Svi su prisutni na Medžlisi-šura-u govorili. Prvo su govorili muhadžiri
i izjasnili se da su spremni boriti se i slijediti Allahova Poslanika a.s. u pravcu Bedra. I
ensarije su bili istog mišljenja pri izjašnjavanju. Muhammed a.s. je bio ganut postupkom
i opredjeljenošću svojih sljedbenika.

Muslimani su sa 314 mudžahida krenuli prema Bedru. Oni su prvi došli do be-
dranskog izvorišta i kod njega zakopali neku vrstu čatrnje za akumulaciju veće
količine vode. Znali su da im ovo izvorište donosi prednost u svakom pogledu.
Cijelu noć Muhammed a.s. je proveo u skrušenom ibadetu, moleći od Allaha da
njegovim odlučnim borcima podari pomoć i skoro pobjedu politeista Mekke.

Ta Allahova pomoć je stigla u mnoštvu meleka, kojom su osnaženi muslimani zbog njihove iskrene odlučnosti da ustraju, makar i malobrojni bili. Iz svoje milosti i dobrote, Allah dž.š. je usred užarene pustinje spustio kišu, tako da su se muslimani opskrbili vodom, a i stopala njihovih nogu nisu propadala u pijesak jer ga je kiša učinila donekle čvrstom. Te noći Allah dž.š. je veliku sigurnost spustio među muslimanske borce i učinio ih neustrasivim, a šejtanske spletke potpuno otklonio. U bedranskoj bici Allah podučava muslimane da ne treba neprijatelju leđa okretati. Povlačenje je jedino dozvoljeno u cilju zamjene svježih snaga i kada je potrebno izvršiti pregrupisanje. Na Bedru je Allah dž.š. udovoljio dovi Poslanika a.s. i muslimani su pobijedili.

Muslimani su na vrijeme upozoreni da ne napadaju sve dotle dok ne budu napadnuti. Mušrički borci su se koncentrisali i čekali da bitka počne. I najzad, prema njihovom drevnom običaju, pozvali su muslimane, i to isključivo muhadžire, da izvedu trojicu da se mačuju sa njihovim istaknutim borcima. Muhammed a.s. je izabrao svoga amidžu hazreti Hamzu da se bori sa mušnikom Šejbom, hazreti Aliju sa mušnikom Utbom, Ubejdu ibnu Harisa za okrišaj sa Velidom. Trojica muslimana i trojica politeista su stali jedan naspram drugog i otpočeli mačevanje. Borba je bila vrlo kratka, ali žestoka. Trojica muslimana izašla su iz ovog uvodnog bedranskog sučeljavanja kao pobjednici. I Šejba, i Uribe i Velid izgubili su svoje živote, a potom su poletjele i prve strijele, dvije suprostavljene strane jurnule su silovito jedna na drugu. U ovoj bici borio se brat protiv rođenog brata, otac protiv sina, sin protiv oca, rođak protiv svog najbližeg rođaka. Nasrtali su jedni na druge svojom snagom i sa velikom žestinom. U prvom napadu je bilo ubijeno jedanaest od četrnaest istaknutih politeističkih prvaka a među njima je bio i čuveni Ebu Džehl, najveći neprijatelj islama a samim tim i muslimana. Gubitkom prvaka u koje su se pagani izdali, a naročito nakon pogibije Ebu Džehla, nastala je pometnja i panika i redovima politeista, pa je potom uslijedilo njihovo bezglavo napuštanje borbenih položaja. Ovim su muslimani, uz vojsku od nekoliko hiljada meleka, izvojevali prvu značajnu pobjedu u islamu. O ovoj pobjedi muslimana govori i Kur'an-kerim kad kaže: "Allah vam je dao pobjedu na Bedru, a bili ste neznatna skupina." Vijest o pobjedi muslimana brzo je stigla do Mekke i Medine. U Medini je nastupilo sveopće veselje zbog ove značajne pobjede a u Mekki je zavladała teška i neopisiva žalost. Kada su muslimani u Medini čuli za ovaj prvi muslimanski borbeni uspjeh, mnogi od njih su krenuli u susret pobjednicima. U bedranskoj bici izginulo je jedanaest muslimana i 70 mušrika, a isto toliko ih je i zarobljeno. Da bi prigodom njegovog trijumfalnog ulaska u Medinu poštedito zarobljenike od eventualnih podrugljivih dobacivanja od strane Medinjana, Poslanik a.s. je ušao u Medinu dan prije mušričkih zarobljenika sa Bedra. Kada su mu sutradan dovedeni zarobljenici, naredio je da im se skinu zarobljenički okovi, a onda ih je rasporedio po kućama medinskih muslimana. U roku od mjesec i po dana, bogatiji zarobljenici su bili oslobođeni nakon što su njihove porodice platile otkup (od hiljade do četiri hiljade dirhema, zavisno od imovinskog stanja zarobljenika). Druge, siromašne zarobljenike, muslimani su puštali na slobodu bez ikakve naknade, a oni koji su znali pisati i čitati, do svog oslobođanja dolazili su tako što su morali poučiti pismenosti desetak medinskih mladih muslimana. Među ovim medinskim mladim muslimanima koje su mušrički kao zarobljenici učili pisanju i čitanju, bio je i Zejd ibni Sabit, koji će kasnije postati čuven po svojoj učtenosti i bitu na usluzi Muhammedu a.s. u svakom pogledu. Kako se sa zarobljenicima lijepo postupalo, ovi su to po svom povratku u Mekku javno pričali, ali to na mekkanšku mušričku aristokratiju nije ništa djelovalo, jer su samo i jedino razmišljali

da se žestoko osvete za izgubljenu bitku na Bedru.

Cilj i smisao bitke na Bedru stalno je objašnjavao Muhammed a.s., a svu njenu strategiju i taktiku vodio je njegov amidža hazreti Hamza, veliki i pravi borac, genijalni strateg, dostojan taktičar i dobar poznavalac pustinje i ratnih vještina u pustinji. U bedranskoj bici su formule vjere islama, ratne strategije i taktike, kao i sveukupne iskrene nakane muslimana, išle zajedno sa formulama prihvaćenog života i djelovanja. Bedr je za sva vremena najbolji i najizraženiji primjer organizovanja i ponašanja muslimana u ratnim i drugim nepovoljnim muslimanskim prilikama. Sama riječ Bedr je simbol uspjeha, simbol pobjede i pojedinca i šire svjetske zajednice muslimana, i ta riječ muslimanima nudi svjetlu puninu u svakom vremenu i na svakom prostoru.

BITKA NA UHUDU I MUSLIMANSKA NEOPREZNOST

(23. marta 625. greg. godine)

Prošla je godina dana od muslimansko-paganskog sukoba na Bedru, a u gradu Medini i njoj okolini, osim jednog incidenta, koji je imao za ishod izgon židovskog plemena Kajnuka u Šam (Siriju), ništa se značajno nije dogodilo na askerskom planu. Muhammed a.s. je bio u prilici mirno se angažirati u svojoj vjerovjesničkoj masi i slobodno upućivati vjernike u poruke Vahja. Poslije Bedra prvaci i plemenske starije dolazili su u Medinu da vide Allahova Poslanika, a mnogi od njih, vidjevši postupke i plemenitost Muhammeda a.s., ostajali su u Medini pod okriljem islama. Politeisti (muštrici) i medinski Jevreji davali su više značaja muslimanskoj pobjedi na Bedru od samih muslimana, čiji je broj svakog dana sve više i više rastao. Politeisti Mekke i ne samo Mekke, bili su itekako zabrinuti zbog poraza na Bedru, a najviše im je smetalo to što ih je šaćica nenaoružanih muslimana tako ubjedljivo porazila a samim tim i ponizila. Nikako nisu mogli tako olahko preći preko ovog za muslimane važnog događaja.

Kako je na Bedru izginulo mnogo politeističkih vođa, Ebu Sučjan je postao starijšina svoga naroda u Mekki i odmah je počeo iznalaziti mogućnosti kako da sakupi što veću vojsku protiv muslimana. Godišnja dobit od trgovačke karavane bila je u potpunosti utrošena u vojne svrhe. Stanovništvu Mekke stalno je tumačeno kako su oni i njihova trgovina prema Šamu ugroženi. Dobrom organizacijom protiv muslimana Medine otvoreno bi se put njihovoj slobodnoj trgovini prema sjeveru Arapskog poluotoka. Sakupivši sredstva od svojih sunarodnika u Mekki i iz mekanske okoline, ponajviše od stanovnika Tihame i plemena Kinana, Ebu Sučjan i drugi aristokrati Mekke, već su bili u prilici da se osvete muslimanima za Bedr i da ih, kako su govorili, do nogu poraze. Oko 11. marta 625. godine po Miladu, njegova dobro naoružana vojska krenula je iz Mekke. Njoj su, kako je vrijeme odmicalo, duž puta ka Medini pristizale i druge arapske plemenske snage. Kada su se približili Medini bilo ih je oko 3000 ratnika, a 700 ih je imalo oklope. Svaki je vojnik imao na raspolaganju devu, a bilo je i 200 konja od kojih su organizirane konjičke snage, koje u ratu imaju veliku vojnu ulogu. Ebu Sučjanova vojska je sporo napredovala, pa je u medinsku okolicu stigla u četvrtak, 21. marta 625. godine po Miladu. Najpovoljniji put za njegove askerske snage vodio je kroz jednu dolinu zapadno od medinske oaze odakle se zgodno moglo prići oazi iz njenog sjeverozapadnog pravca.

Svi paganski askeri krenuli su tim putem i tu, nešto južnije od brda Uhud, izabrali su mjesto za svoj muasker (tabor). U njihovoj neposrednoj blizini ležala su polja pod usjevima, upravo tada u klasanju, pa su pagani namjerno napasali svoju stoku na njima ne bi li čim prije izazvali muslimane da izađu boriti se. Čak su i požarima uništavali vočke i žetvene prinose ne bi li samo došlo do godinu dana iščekivanog obračuna i njihove priželjkivane pobjede nad muslimanima.

Saznavši za velike pripreme i politeističke izazove, Muhammed a.s. je odmah sazvao Konsultativno vijeće (Šura) kako bi dogovorio plan odbrane. Muhammed a.s. i stariji ashabi smatrali su da grad treba braniti iznutra, dok je mlada većina bila mišljenja da je najbolje čim prije napustiti grad Medinu i sukobiti se drugdje sa paganskom vojskom. Muslimanska većina nije mogla podnijeti da neprijatelja čekaju u gradu, dok njihova imovina gori i pretvara se u pepeo. Za svoj stav, iako je u ovoj situaciji bio mišljenja da treba braniti Medinu iznutra, pridobili su i Muhammeda a.s., koji je inače uvijek bio na strani većinskog odlučivanja, nakon čega je donesena konačna odluka da se sa askerom izađe izvan Medine. Međutim, dogodilo se i to da je jedna grupa, iz saosjećanja prema prvotnom stavu Allahova Poslanika a.s., bila spremna korigovati svoj stav i prilagoditi se prvom stavu Muhammeda a.s., ali je on veoma vješto ustrajao na novoj odluci u skladu Savjetodavnog vijeća (Šure), uz vrlo važnu napomenu da kada jednom obuču svoju ratnu opremu ne skida je sve dode dok Allah ne presudi između muslimana i njihovih dušmana.

Tako su muslimanske snage krenule u pravcu dušmanskog muaskera, i zaustavile su se u njegovoj blizini i tu, uz veliki oprez, prenoćile. U rano jutro, koristeći superiorno poznavanje terena, neopaženo su se probile do nižih obronaka brda Uhud, gdje su zaposjele položaje. Prema tome, dušmanski paganski muasker nalazio se između njih i glavnog naselja oaze. Da bi muslimanski askeri zaštitili lijevo krilo i uspješno kontrolisali i odbili kurejšku konjicu na istočnoj strani fronta, Muhammed a.s. je odredio Abdullaha ibni Džubejra da predvodi pedeset muslimanskih strijelaca na obližnjem brežuljku (Džebelur-rumat). Ovdje se Muhammed a.s. pokazao kao dobar strateg odbrambenog rata.

Faktor muslimanske nevolje bio je, između ostalog, i Abdullah ibni Ubej ibni Selul, poznati vođa međinskih munafika, koji je samo ovlaš primio islam poslije bitke na Bedru, a iman se nikada nije slegao u njegovom bolesnom dvoličnjačkom srcu. Kada su muslimanski mudžahidi stigli na obronke Uhuda i kada je Abdullah ibni Ubej ibni Selul ugledao silnu pagansku vojsku, tako dobro opremljenu za bitku, on se pokoleba, uplaši i uznemiri oko sebe mnoge borce i nagovori ih da se vrate sa bojnog polja. Uspjelo mu je odvratiti od borbe sa politeistima njih tri stotine, a svega 700 iskrenih muslimanskih boraca ostalo je boriti se sa otvorenim i jasnim dušmanima islama i muslimana. Omjer je tako bio jedan musliman na četiri i više mnogobožičkih vojnika, uz činjenicu da je svaki paganski vojnik bio daleko bolje opremljen i iskusniji u ratu od Muhammedovih a.s. sljedbenika.

Kako je to kod Arapa već uobičajeno, bitka na Uhudu je otpočela dvobojima. Hazreti Hamza, Alija i Ebu Dujana su i u ovom okršaju pokazali veliku hrabrost i vještinu, jer je svaki od njih pojedinačno izašao kao pobjednik. Obje su se strane srčano borile, ali su mnogobožci izgubili svoje značajne borce.

Prije početka bitke zloglasna Hinda je obećala svome robu dati slobodu ukoliko uspije u toku uhudskog sukoba svojim kopljem pogoditi hazreti Hamzu, velikog i neustrašivog borca za islam i muslimane. Njen plan o smaknuću

hazreti Hamze je čista osveta za ljudske gubitke na Bedru. U metežu bitke, neopažen ni od koga, zaduženi Vahšija se privukao hazreti Hamzi i jakim zamahom koplja usmrtio ovog velikog prijatelja Muhammeda a.s. i muslimana. Ova zla žena je mislila da će smrt Hamzina obeshrabit muslimane, međutim njegova smrt je još više dala muslimanima borbenog morala. Mnogobožički askeri su bili već počeli napuštati borbene položaje, nemogavši da se odupru muslimanskim hrabrim nasrtajima na njih. I skoro muslimanska pobjeda je bila na pomolu, ali se desilo nešto neočekivano u redovima muslimana. Kada su muslimanski strijelci, smješteni na određenim borbenim položajima, vidjeli da se politeistička pješadija panično povlači pred snažnim naletom muslimana, pomislili su da je bitka završena, bez odobrenja od Allahova Poslanika a.s. napustili su svoje položaje. Kod pobjede koja je bila već izvjesna, sreća se po muslimane nenadano obrnula. Paganska konjica na desnom borbenom krilu, pod zapovjedništvom Halida ibni Velida, primjetila je da muslimani nesistematski napreduju u tjeranju mušrika sa bojnog polja i da su se muslimanski strijelci, u želji da krenu u napad, prilično udaljili od svog položaja, pa je hitro pregazila nekoliko zaostalih strijelaca i uvukla se u muslimansko borbeno krilo i u njenu pozadinu. Uslijedila je scena neočekivane pometnje, pogotovo kada je prostrujao glas da je Pejgamber a.s. ubijen od strane nekog mušrika. Ustvari, oko Muhammeda a.s. se neko vrijeme vodila žestoka bitka i tom prilikom je i ranjen u usta, a i nekoliko zuba mu je polomljeno. Vidjevši da je Allahov Poslanik a.s. ranjen, neki su ga muslimanski mudžahidi okružili i zaštitili svojim tijelima. Među njima bilo je i žena koje su ga branile, a najviše se u čuvanju tijela Muhammeda a.s. istakla Nusejba binti Ka'b. Ona je u odsudnim momentima primjetila skupine paganskih vojnika kako kidešu na Muhammeda a.s. u želji da ga ubiju. Bacila je posudu koju je nosila i zavoje koje je bila pripremila za muslimanske ranjenike, dočepala se sablje i počela se hrabro boriti protiv mekkanskih mušrika, udaljavajući ih tako od Pejgambere a.s. Borila se sve dotle dok nije pala u nesvijest od zadobijenih rana i teških politeističkih udaraca. Kada je došla do svijesti uhvatila se za Sa'd ibni Ebi Vekkasa i, više kroz žalosni plač, upitala: "Šta su mušrici uradili Poslaniku a.s.?" Kada joj je Sa'd ibni Ebi Vekkas kazao da je Muhammed a.s. spašen i da je sasvim blizu nje, blago se osmijehnula i kazala: "Neka su moja majka i otac otkupnina za njega".

Ebu Sufjan je neizmjereno priželjkivao da čuje vijest da je Muhammed a.s. ubijen. Nije mu bilo jasno da li je samo ranjen ili je stvarno preselio na bolji svijet. Tražio je da mu jave stvarno stanje stvari. Zahtijevao je da mu se izruči mrtvo tijelo Muhammeda a.s. Kada mu to nije pošlo za rukom, upitao je: "Da li je Muhammed živ?" Pejgamber a.s. je naredio ashabima da na njegov upit ništa ne odgovaraju. On je i dalje u nedoumici. U potpunom muku začuo se ponovo Ebu Sufjanov glas: "Svi su mrtvi, hvala Hubelu!" Poslije ove Ebu Sufjanove isprazne fraze, Muhammed a.s. je rekao ashabima da mu odgovore: "Svi su živi, hvala Allahu, Svemoćnom i Uzvišenom!"

Ovakav odgovor ashaba dao je još više snage muslimanskom askeru, pa su krenuli u još žešći napad na mekkanske mušrike. U nastavku bitke ginulo se i sa jedne i sa druge strane, ali su na kraju muslimani imali veće gubitke. Pošto je počeo puhati snažan vjetar politeisti su krenuli prema Mekki. Poslije dužeg putovanja Ebu Sufjan je tražio da se vrate kako bi muslimane napali i u samoj Medini i definitivno se obračunali s njima. Međutim, njihovi borci su bili sasvim iscrpljeni, pa su njegovu zapovijed odbili. Primjetivši da muslimani napuštaju poprište bitke, Muhammed a.s. je sakupio svoje sljedbenike i hrabre askere i naredio im da na jedan dovitljiv način zaplaše pagane

Brežuljak Rumat, u pozadini Uhud

Brdo Uhud

iz Mekke i njene okoline. Smatrajući da su muslimani dobili pojačanje, Ebu Sufjan i njegovi istomišljenici krenuli su u Mekku.

Bitka na Uhudu je bila ders koji su muslimani platili mnogim ljudskim životima, naučivši da se riječ zapovjednika i svakog pretpostavljenog mora slušati i sprovoditi u živu praksu.

U nastojanju da se procijeni ishod bitke na Uhudu, postavlja se jedno veliko pitanje: Ko je dobio ovu bitku? Neki povjesničari tvrde da je Uhudska bitka ozbiljan poraz muslimana i velika pobjeda politeista. Sa vojnog stanovišta, ovo je gledište donekle pogrešno. Strateški cilj politeista (pagana, mnogobožaca) nije bio ništa manji od potpunog uništenja mlade zajednice muslimana i uklanjanja Muhammeda a.s. sa njegovog uticajnog položaja u Medini. Taj cilj mušrici uopće nisu uspjeli realizirati. Oni su, uistinu, ubili oko 75 muslimana, izgubivši pri tome i 27 svojih istaknutih ljudi, pa je, prema tome, manje- više osvećena krv prolivena u Bedrskoj bici. Međutim, pagani su se hvalisali da će natjerati sve muslimane da za Bedr plate mnogo veću cijenu i sad su samo vratili život za život i smrt za smrt. Ako je mjeriti prema gubicima, oni su, uistinu, iz bitke izvukli korist, ali nisu uspjeli ostvariti ono što su naumili: uništiti muslimane u korijenu! Ne tako davno oni su smatrali da cijelu zapadnu Arabiju drže pod svojom kontrolom, a sada su se pokazali nesposobnim da učine nešto više od demonstriranja činjenice da su dorasli Muhammedu a.s. To je jedno veliko poniženje za ponosne mnogobošce Mekke! I Bedr i Uhud su bili nagovještaj da se njihovom mušričkom i trgovačkom carstvu primiće kraj.

Sam Ebu Sufjan je bio svjestan strateške neophodnosti rušenja Muhammedove a.s. moći i očigledno je znao prije nego li je napustio bojni polje da je tvrdnja nekog politeiste da je ubio Muhammed a.s. bila sasvim nepouzdana. Zašto se, onda, povukao sa bojnog polja bez ostvarene kristalne pobjede? Zašto nije preduzeo neku širu vojnu akciju za ostvarenje svoga cilja? U toj i takvoj situaciji on je malo šta mogao poduzeti. Napad na Muhammeda a.s. i muslimane nije mogao obnoviti iz razloga što je među mnogobošcima imao dobar broj ranjenika, a većinu njegovih konja koji su već pomagali njegovim ratnicima na Uhudu, ranile su strijele i koplja muslimana. K tome, poziciona bitkane spada u arapsku tradiciju ratovanja, a i pješadija su mu potukli muslimani u prvom dijelu Uhudske bitke. Borbeni moral mnogobožaca našao se na vrlo niskom nivou. Pošto su skoro sve vojne formacije bile izbačene iz stroja, Ebu Sufjan je našao rješenje u povratku onamo odakle je i došao sa svojim pristalicama.

S druge strane, iako su i Allahovom Objavom pretrpjeli ukor, muslimani iz bitke nisu izašli totalno nezadovoljni, jer su se ipak, makar malobrojni i od licemjera napušteni, pokazali kao hrabri mudžahidi. Muslimanska pješadija bila je više nego dorasla svome ljutom politeističkom protivniku, a sami gubici muslimana nastali su zbog neposluha dijela muslimanskih boraca, ali i zbog dejstva snažne mušričke konjice. Muslimani su još uvijek bili oskudni da bi raspolagali vlastitim konjičkim eskadronom. Uprkos slabosti u tom dijelu, Muhammed a.s. je uspio da odoli mušricima, a to je bilo sve što je u tom trenutku želio ostvariti.

Mušrici Mekke i njihovi saveznici, zadovoljni svojom prividnom pobjedom (rat sa dušmaninom čini više bitakaj) koja im neće donijeti ništa dobro, prije napuštanja bojnog polja, mislili su samo na to kako da pokupe svoje ranjenike i opljačkaju što se opljačkati može, ali sve to, pa ni derdani nanizani od masakriranih muslimanskih usiju i noseva, i rastrgana džigerica hazreti Hamze od strane zloglasne Hinde, nisu bili od naročitog

značaja za njihovu budućnost. Njihovi postupci na Uhudu samo su novi dokazi koliko su oni živjeli barbarskim životom. Njihov uhudski uspjeh jedino će ih u budućnosti voditi neposluhu prema Allahu dž.š., koji će im donijeti sigurnu kaznu. Najbitnije u svemu što se na Uhudu događalo je to da je pozicija Muhammeda a.s. u gradu Medini, i šire ostala netaknuta. Allahov Poslanik a.s. je u svojoj poslaničkoj misiji sve više i više uspijevao.

SUKOB SA JEJREJIMA I ZAŠTITA MEDINE KOPANJEM VELIKOG HENDEKA

(4.g. po hidžri)

Novi sukob sa mušricima, njihovim istomišljenicima sa šireg područja Arabije i Jevrejima, u povijesti je poznat i kao Sukob sa mušricima i njihovim saveznicima (Gazvetul-ahzab). Porazom na Uhudu, muslimani nisu ništa izgubili od stečenog autoriteta i samo su išli dalje u svojoj namjeri da uspije muslimanska veličanstvena misija. Međutim, muslimani su imali velikih neprilika koje su im stizale od komšijskih jevrejskih plemena Benu Nadir i Benu Kurejza, koja su živjela u predgrađima Medine. Židovi ohrabreni porazom muslimana na Uhudu digli su se svom žestinom protiv muslimana i u tom svom neprijateljstvu stalno su tražili pomoć od mekkanskih pagana. Uz mušrike iz Mekke, pomagač Židova bio je vođa licemjera Abdullah ibni Ubej ibni Selul. Jevrejska plemena Benu Nadir, Benu Kurejza i Benu Kajnuka nikada nisu htjela potpisati mirovni ugovor sa muslimanima Medine, jer nikada nisu željela prihvatiti Muhammeda a.s. kao poslanika i zbog toga prema njemu nikada nisu pokazivali bilo kakvih duhovnih osjećaja, čak ni po osnovu vjerovanja u jednog Boga dž.š. i zajedničkog korijena u Ibrahimovoj a.s. vjeri. Te skupine jevreja su s njim gradili odnose isključivo na političkom nivou, nikada nemajući svijesti o tome da su im obaveze prema njemu imperativ od zajedničkog Stvoritelja. Ako su neki od jevreja i sklapani kakve ugovore sa muslimanima, oni su bili političke naravi i u duhu ovosvjetskih interesa, procjenjujući kako im kad šta odgovara. Jevreji su uglavnom sve ugovore kršili i tako ustaljeno muslimane stavljali na iskušenja.

Uz sve ove opasnosti, Muhammedu a.s. su stizale delegacije iz unutrašnjosti Arabijskog poluotoka i tražile pojašnjenje u vezi sa privatanjem islama i konkretnu pomoć za budućnost islamske misli. U nekoliko navrata dešavalo se da su izaslanici Muhammeda a.s. napadani i ubijani iz zasjede, a sve u namjeri da prenesu poruke islama i da nauče nove muslimane učenju Kur'ana. Ovi nemili događaji u kojima je stradalo mnogo učitelja islama, mnogo su ožalosili Muhammeda a.s. Iz povijesti nam je već jasno da su Jevreji uvijek kršili ugovore, pravili izdaje i razne spletke. U takve njihove zavjere spada u kovanje zavjere protiv Allahovog Poslanika a.s. s očitom namjerom da ga ubiju zbog čega je došlo do velike uzbune među muslimanima, pa su svi zatražili da se Jevreji isele iz predgrada Medine.

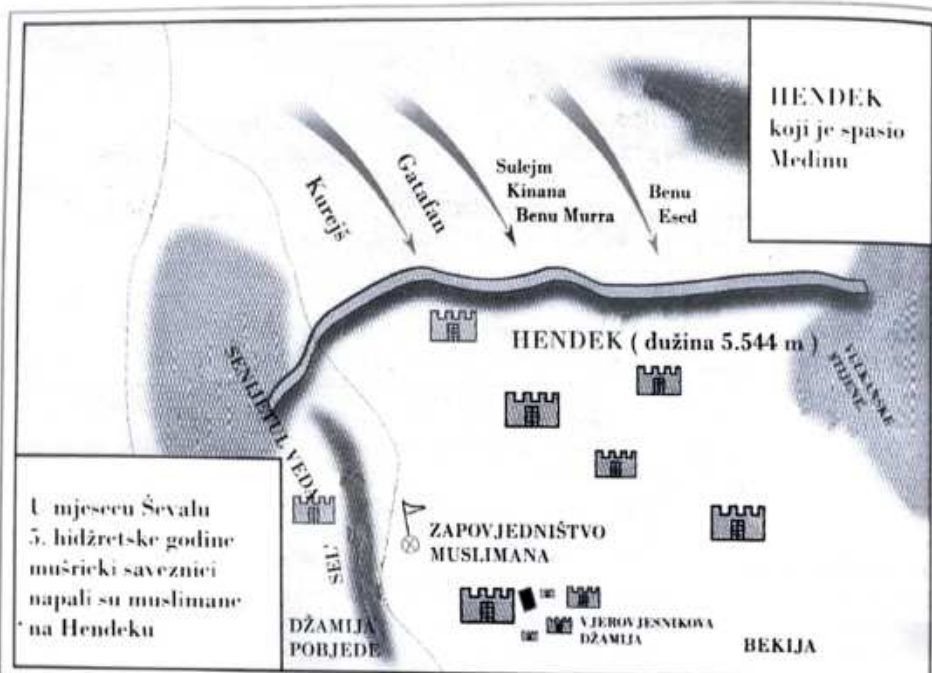
Muhammed a.s. je Jevrejima Medine na najprikladniji način ponudio prelazak na islam i da na taj način prestanu njihova neprijateljstva prema muslimanima, a pošto su oni odbili ponudeno, predložio im je da se isele iz Medine u neko drugo mjesto. Odbili su prijedlog iseljavanja, pa je Allahov Poslanik a.s. zatražio od muslimana da se bore protiv

njih i njihovih tajnih planova. Nakon petnaestodnevnog opsjedanja utvrđenja jevrejskog plemena Benu Nadir, došlo je do njihove predaje, a muslimani im opraštaju njihovo dotadašnje spletkarenje, ostavivši ih sve u životu. Na insistiranje muslimana Židovi plemena Benu Nadir bili su prisiljeni iseliti se u Šam (Siriju). Imovina koja je ostala iza plemena Benu Nadir, kao i njihovo zemljište, dodijeljeni su od strane Muhammeda a.s. siromašnim muhadžirima iz Mekke. Ovaj sukob sa dijelom jevrejske zajednice u Medini dogodio se 4. g. po hidžri i pokazao se kao snažan poticaj za nove muslimanske uspjehe na planu širenja islama i njegovih poruka.

Godine 5. po hidžri, odnosno 627.g.g. velika je nevolja zaprijetila muslimanima Medine. Mekanski politeisti na poticaj Židova iz Hajbera, a uz pomoć još nekih bedunskih plemena, pokrenuli su vojsku od nekih deset hiljada ljudi, sa čvrstom namjerom da jednom i zauvijek očiste Medinu od stalno nadolazećeg broja muslimana. U ovom isplaniranom sukobu uzimaju za svog vođu čuvenog Ebu Sufjana. Doznajući namjere mušrika iz Mekke i ostalih arabijskih strana, Muhammed a.s. se konsultira sa svojim najpouzdanijim prijateljima i najiskrenijim muslimanima kako da organizuje odbranu Medine, grada mirnog života i svake ljudske slobode. Za sigurniju zaštitu Medine prihvaćen je prijedlog jednog došljaka u Medinu iz daleke Perzije. Taj došljak zvao se Selman El- Farisi (kasnije je sebe nazvao Selman ibni Islam). Naime, u perzijskom gradu Isfahanu rodio se Selman Farisija od oca koji je bio vatropoklonik. U svom prvobitnom vatropoklonstvu, a poslije u društvu kršćanskih monaha (Šam, Mevsil, Vadil-Kura) i jevrejskih rabina, Selman je tražio pravu i istinsku vjeru. Stalno se kolebao u svom uvjerenju sve dotle dok se nije susreo sa muslimanima Medine, a naročito nakon prvog susreta sa Muhammedom a.s. I u vrijeme Bedra i Uhuda bio je neslobodan. Uoči nove nevolje koja je zaprijetila muslimanima od strane 10 hiljada mušrika i njihovih saradnika iz munafičkih i židovskih tabora, Selman Farisija je, zahvaljujući njegovom prelasku na islam, dobio svoju slobodu i kao slobodan čovjek mogao je i davati prijedloge za odbranu mlade muslimanske zajednice (Bio je dugog vijeka, a umro je 35. hidžretske godine).

Selman Farisija predlaže da se oko Medine, posebno na njenim izloženim dijelovima iskopa hendek (duboka tranšeja) i na taj način spriječe mušrici i njihovi pomagači da uđu u grad. Prijedlog Selmana Farisije se jako dopao Muhammedu a.s., koji odmah izdaje naredbu ashabima da sa sjeverozapadne i djelimično sa sjeveroistočne strane grada iskopaju dubok i širok hendek, naslanjajući njegove krajeve na vulkansko stijenje kao odbrambeni zid, i da na taj način zaštiti Medinu od udruženih mušričkih snaga. U kopanju hendeka i sam Muhammed a.s. je lično učestvovao. Iskapani hendek bio je dug 5.544 metra, širok preko četiri, a njegova dubina preko tri metra, s tim što se sa medinske strane od iskopane zemlje i prirodnih usjeka stvorila velika prepreka za neprijatelja a naročito za njegovu konjicu. Mekanci i sabrani beduini koji su opsjeli grad Medinu, bili su neprijatno iznenađeni kada su se susreli sa dotad neviđenim izumom odbrane naselja u Arapa. Hendek ih je naprosto zbunio. Sa ovim projektom bilo je svima jasno da Muhammed a.s. vrlo rado koristi sva pozitivna iskustva drugih naroda.

U mjesecu ševvalu 5. godine po hidžri / 627.g.g., utaborile su se savezničke vojske, njih preko 10 hiljada, dvije milje na sjever i sjeveroistočno od Medine. Muhammed a.s. njih preko tri hiljade mudžahida, smjestio se iza hendeka, zaštićen brdom Sel'. Jevrejsko sa svoje tri hiljade mudžahida, smjestio se iza hendeka, zaštićen brdom Sel'. Jevrejsko stjerano pleme Benu Nadir počelo je pregovarati sa svojim sunarodnicima iz plemena Benu Kurejza, koji su živjeli u Medini i lažno bili u dobrim odnosima sa muslimanima, da napadnu muslimane s leđa, kako bi se urušila sva odbrambena taktika muslimana.

Uz brdo "Sel" muslimani su sagradili Mesdzidul-feth - džamiju pobjede nad politoistima i njihovim saveznicima.

DVA NESODŽIDA NA HENDEKU
MESDZIDUL-FETH BEKIRI AU HENDEKULI TALIB

Zbog toga je Muhammed a.s. morao odvojiti dobar dio svojih mudžahida da svojim prisustvom u njihovoj blizini unesu strah u jevrejske redove, koji su sa raznim muna-ficima željeli unijeti klicu razdora u redove mlade muslimanske zajednice.

Kako je opsada Medine potrajala, vjetar i iznenadna oluja su počeli da ruše mušričke šatore i prevrću im lonce sa hranom, a i pojava novih njihovih nesuglasica, sve je to bilo golemim razlogom za gubljenje morala njihovog askera, što ih navede na konačno povlačenje. Hendek je definitivno postao kabur mušričkih snova i napora, jer se nisu uspjeli oduprijeti općem pokretu za stvar islama i muslimana.

Odmah poslije dizanja opsade Medine napadnuto je posljednje veliko izdajničko židovsko pleme Kurejza, jer je bilo potpuno jasno da se u Židove ne mogu nikad više muslimani pouzdati niti biti u nekom ozbiljnom savezu. Bitka sa plemenom Kurejza dogodila se 5. godine po hidžri, neposredno iza sukoba muslimana sa mušričkim saveznicima, u kojoj se Muhammed a.s. uvjerio u izdajničku židovsku narav. Do sučeljavanja sa tim plemenom došlo je iz razloga što je to pleme u jeku opsade Medine prekršilo ugovor (Medinsku povelju) sa Muhammedom a.s. i muslimanima mlade države Medine. Židovi su uglavnom živjeli sa Muhammedom i muslimanima u Medini pod mirovnim sporazumom (Nadir, Kurejza i Kajnuka nisu potpisnici Medinskog ugovora) a neprekidno su spremali veliko zlo muslimanskoj zajednici i da je kojim slučajem ostvarena mušrička pobjeda na Hendeku, to bi bilo bjelodano cijelom svijetu.

Muhammed a.s. je svome glasniku izdao naređenje da obavijesti sve muslimanske askere da ne idu klanjati ikindiju – namaz dok ne stignu do Benu Kurejze, a potom se i sam zaputio sa askerima prema tom izdajničkom plemenu. Ratnu zastavu, kako je to već uobičajeno, nosio je hazreti Alija. Bilo se sakupilo oko tri hiljade askera a sa njima je bilo i 36 naoružanih konjanika. Hazreti Alija r.a. bio se već približio njihovim utvrđenjima i lično je čuo ružne riječi koje su Židovi izgovarali na račun Muhammeda a.s. i njegove časne porodice (Ehlul-bejt), te obavijesti Allahova Poslanika o svemu tome i dade prijedlog da se ne primi tim jevrejskim zlobnicima. Muhammed a.s., poznajući njihovo dvoličnjaštvo i poltronsko držanje, reče da to oni njemu ne bi kazali da su ga kojim slučajem ranije ugledali. I, zbilja, kada su ga ugledali, stadoše mu se dodvoravati i ulagivati na način kako je to Muhammed a.s. i predvidio. Muslimanski asker je opsjedao židovske utvrde dvadeset i pet noći. Kada im je stanje postalo nesnošljivo, oni su se predali i odlučili da im Muhammed a.s. i njegovi ashabi presude. Za konačnu odluku kako postupiti sa Židovima, Muhammed a.s. je dozvolio Sa'd ibni Muazu, prvaku Fvsa, čiji su oni nekad bili saveznici, da riješi ovo židovsko pitanje. Po Muazovoj odluci svi židovski pobunjenici protiv muslimana su pobijeni, imovina im je uzeta kao ratni plijen a žene njihove i djeca su pali u muslimansko zarobljeništvo i sa njima se kao zarobljenicima lijepo postupalo.

U vezi sa ovom bitkom objavljeno je i nekoliko kur'anskih ajeta koja izravno govore o jevrejskom spletkarenju, izdaji i kršenju potpisanih ugovora o zajedničkoj odbrani Medine i o nekim lijenim muslimanima koji su se izvlačili, ne želeći ići u broj sa neprijateljem. Kur'an-kerim kaže: "O, stanovnici Jesriba, ovdje vam nema stanka, zato se vratite", a drugi među njima su tražili dopuštenje od Vjerovjesnika i govorili: "Kuće su naše nezaštićene!" – a nisu bile nezaštićene, već su oni htjeli da se izvuku. A da su im sa

raznih strana prodrli i da su potom od njih zatražili da opet postanu mnogobošci, oni bi to, ne dvoumeći se mnogo oko toga, brzo učinili, a bili su se još prije Allahu obavezali da neće uzmicati (aludira se na ugovor koji je s njima sklopio Muhammed a.s. kad je učinio hidžru u Medinu), a za Allahu datu obavezu će se odgovarati! Reci:

“Ako bježite od smrti ili pogibije, bježanje vam neće pomoći, opet ćete samo kratko uživati.”

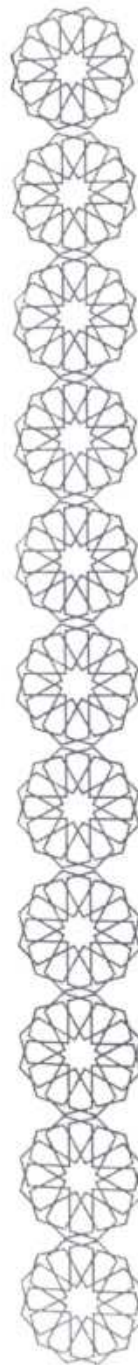
(El- Ahzab, 13- 16.)

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **PAGAN** – neznabožac, onaj koji je zaboravio objašnjenje i pokazanu vjeru od strane Ibrahima a.s., mnogobožac, politeist, mušrik
- **ALTERNATIVAN** – izmjeničan, onaj koji se može izabrati između dvije mogućnosti
- **ŠAM** – Sirija
- **BLOKADA** – izolacija, opkoljavanje u cilju prisile druge strane da izvrši proklamovane zahtjeve
- **EŠHURUL-HURUM** – mjeseci zabrane proliivanja krvi i vođenja borbi(zul-ka'de, zul-hidždže, muharrem i redžeb)
- **MEDŽLISUŠ-ŠURA** – zavjetodavno vijeće, konsultativni odbor
- **MUDŽAHID** – muslimanski borac protiv sebe za sebe i kad ustreba i protiv neprijatelja islama, cilj borbe jednog mudžahida nikada ne smije biti materijalne naravi(proširenje državne teritorije, ratni plijen, postizanje boljih pozicija na ovom svijetu), već uvijek i neizostavno mora biti duhovni – uspostava pravednih i savršenih Allahovih imperativa na Zemlji.
- **ASKER** – vojnik, borac
- **MUASKER** – vojni logor
- **ARISTOKRATIJA** – privilegirani sloj plemstva(pleme Kurejš je bilo privilegirano), privilegirani sloj neke klase, vladajući sloj društva
- **SIMBOL** – znak, znamen, oličenje svih karakteristika
- **HUBEL** – jedan od mnogobrojnih idola u Arabiji
- **DERS** – lekcija, predavanje, nastava
- **ESKADRON** – jedinica konjice koja odgovara četi pješadije
- **POLTRON** – ulizica, laskavac, udvorica, kukavica
- **HAJBER** – utvrđenje
- **HENDEK** – kanal, jarak, tranšeja, prokop

PITANJA:

1. Da li je muslimanima dozvoljen agresivan odnos prema drugim narodima?
2. Šta za muslimane znači bitka na Bedru i koje su njene posljedice?
3. Kako su muslimani postupili sa zarobljenicima Bedra?
4. Koje su slabosti muslimanski borci ispoljili u bici na Uhudu?
5. Da li je Uhud muslimanski totalni poraz?
6. Ko je predlagatelj kopanja hendeka i koliko je bila njegova dužina?
7. Zašto su jevrejska plemena Benu Nadir i Kurejša udaljena iz Medine i njene okoline?

Ugovor na Hudejbiji

(Pisani sporazum i iskazivanje

zadovoljstva i naklonosti Poslaniku a.s. 6.h.g.)

Prošlo je šest godina otkako je Muhammed a.s. sa muslimanima napustio Mekku i nastanio se u preko 400 km udaljenoj Medini. Kroz sve to vrijeme nastojao je izgraditi i ojačati islamsku mladu državu i osnažiti muslimansko društvo, kako na ekonomskom tako i na društvenom planu, ulažući sve svoje napore i poslaničko znanje da se očuva stečeni mir i sloboda njegovih iskrenih sljedbenika islama.

Dok su prvi vjernici živjeli u gradu Mekki, obraćajući se kroz skrušene(kunut) dove i namaz, okretali su svoja lica i prsa prema Kudsu (Jerusalimu). Do godinu dana nakon preseljenja u Medinu, muslimanima je naredeno da se prilikom obavljanja namaza okreću prema Ka'bi u Mekki koju je sagradio Ibrahim a.s. sa svojim sinom Ismailom a.s. za obraćanje Jednom i Jedinom Allahu dž.š. Ljubav prema rodnom gradu Mekki je gordo i sveto osjećanje. Iako su vjernici iz Mekke lijepo, sa velikom ljubavlju i poštovanjem primljeni od svoje braće u Medini, njihova želja za viđenjem rodnog grada Mekke nije se nimalo smanjila. Nostalgija je iz dana u dan sve više i više rasla. Često bi se sakupljali i o njemu razgovarali, podsjećajući se na vremena koja su u njemu proveli, kazujući kako bi bili presretni da ga mogu ponovo vidjeti. Želja za viđenjem Mekke i Ka'be u Mekki još je više porasla kad je nastupila sezona obavljanja hadža, koji je još ranije bio naređen, ali su bili spriječeni obaviti ga zbog stalnih sukoba, pohoda i mušričko- jevrejskog kidisanja na grad- državu Medinu, ali i zbog žestokog neprijatelja u Mekki. Muhammed a.s. je u snu vidio da sa svojim sljedbenicima ulazi u Mekku i ka'benski harem, potpuno bezbjedno, neki od njih obrijanih glava, a neki opet podrezanih kosa, ne strahujući ni od koga. Na osnovu toga, Muhammed a.s. je naredio muslimanima da se pripreme za putovanje u Mekku za obavljanje u'mre (zijaret Ka'bi u bilo koje doba godine a sastoji se od oblačenja ihrama, obilaska(tavvafa) oko Ka'be, ubrzanog hodanja između brežuljaka Safe i Merve, podrezivanja kose ili njenog brijanja), ne želeći da pri ovom svom zijaretu gradu Mekki izazove sukob i neprijatnosti sa mušričkim prvacima. Sa Muhammedom a.s. krenuli su i muhadžiri i ensarije, nošeni čežnjom da vide Allahovu Svetu kuću, nakon

ito im je to šest godina bilo onemogućeno. S njima su krenuli i neki beduini iz pustinja koji su željeli vidjeti Ka'bu. Muhammed a.s. i muslimani ispred sebe su gonili ovce, želeći na taj način iskazati zahvalu Allahu dž.š. i veliko poštovanje prema Mesdžidul-haramu. Inrame, hadžijsku odjeću, Muhammed a.s. i muslimani su obukli su u mjestu Zul- Hulejfa kako bi svjeta, naročito Kurejšijama, pokazali kako treba obavljati hadžske dužnosti, ali i da ne namjeravaju ulaziti u bilo kakav sukob s njima. Broj muslimana koji se zaputio u Mekku bio je oko hiljadu i pet stotina. Muhammed a.s. sa hodočasnicima svojim nije namjeravao silom ući u Mekku, pa je stoga naredio svojim sljedbenicima da ne nose nikakvog oružja, osim sablija, jer je kod starih Arabljana bio običaj da putnik namjernik može nositi sa sobom sablju, ali obavezno u koricama.

Mekkanski prvaci dobili su vijest da je Muhammed a.s. krenuo iz Medine u Mekku. Oni nisu mogli povjerovati da je on i muslimani s njim, krenuo u Mekku samo da obavi mali hadž- umru. Smatrali su da je to smišljena podvala kako bi lakše osvojili grad Mekku.

Muslimanski hodočasnici su nastavili putovanje i stigli su u mjesto zvano Esefan, gdje im je došao neki čovjek i saopštio: "Kurejšije su, Muhammede, čuli za ovo tvoje putovanje i već su obukli tigrove kože i izlaze ti u susret, zaklinjući se da dok oni postoje ti nećeš ući u Mekku." Saslušane riječi Muhammed a.s. je prokomentarisao na sljedeći način: "Teško Kurejšijama! Ratovanje ih je već pojelo. Zašto oni ne ostave nasamo i mene i ostale Arabe, pa ako me unište – to je ono što oni svakako priželjkiju, a dopusti li Allah da ih ikad nadvladam, primiče islam bez ikakvih gubitaka. Ne učine li tako, oni se mogu neko vrijeme boriti i imaće snage za to. Šta to misle Kurejšije? Tako mi Allaha, neće se prestati boriti za ono s čime me je On poslao/tj. sa vjerom islamom) sve dok ih Allah ne potpomogne ili dok ja ne preselim na ahiret."

Kada su muslimani stigli do mjesta El- Merar na Hudejbiji, danas lokalitet na putu Mekka – Džidda, stigli su mu neki ljudi iz plemena Huza-a i počeli su se zanimati za prave razloge muslimanskog dolaska u Mekku. Muhammed a.s. je kazao Huzaovcima da je došao samo da posjeti Ka'bu i obavi umru. Huzaovci su se vratili u Mekku da obavijeste Kurejšije o muslimanskim nakanama. Kad su stigli u Mekku, kazali su Kurejšijama sljedeće: "Vi ste požurili sa svojim odlukama prema Muhammedu, jer on nema namjeru ratovati s vama, već samo želi posjetiti Ka'bu, ovaj sveti hram. Na to Kurejšije odgovoriše: "Ne, tako nam našeg Boga, dok mi postojimo, on u njega nikad neće ući, niti će Arapi zbog svega toga tražiti o nama!"

Da bi to što su saopštili i realizovali, poslali su jedan odjel konjice na čelu sa čuvenim i nađaleko poznatim borcem Halidom ibni Velidom. Kad je Muhammed a.s. vidio askere koji se približavaju, upitao je prisutne uz njega da li neko od njih poznaje neki drugi put ka Mekki. Jedan od njegovih vjernih pratilaca proveo je sve hodočasnike namjernike do El- Merara na Hudejbiji. Tada je, na jednom i sasvim iznenađujućem, Muhammedova a.s. deva stala. Svi su pomislili da je u pitanju njen veliki umor, ali je Allahov Poslanik a.s. tada kazao: "Ne, ona nije umorna, stala je po Allahovom određenju. Tako mi Njega koji me stvorio, prihvaću ugovor o miru sa Mekkancima pod bilo kakvim uslovima."

Hudejbija koja je graničila sa teritorijom Mekke, bila je jako važna idolopoklonicima

i nisu ni u kom slučaju dozvoljavali muslimanima prelazak na tu teritoriju. Mnogi muslimani obuzeti snažnim osjećanjima na prilazima svome gradu, i željom koja se sve više razbuktavala, smatrali su da ipak treba ući u Mekku, pa makar i upotrijebili i svoje sablje u slučaju nužde. Od samog početka Muhammed a.s. je bio odlučan i nije dozvoljavao bilo kakvu upotrebu sile, pa iz tog razloga on šalje svoga zeta Osmana (Osman ibni Affan Zu- Nurejin) da pregovara sa politeistima Mekke i da im iznese stav muslimana kako oni nemaju namjeru voditi bilo kakve bitke, već da dolaze u Mekku u cilju obavljanja umre a po obavljenom vjerskim radnjama vratiti se u Medinu.

Umjesto časnog i iskrenog odgovora, Kurejšije donesoše odluku da drže Muhammedovog a.s. zeta Osmana kao taoca, a u javnost puste informaciju da su hazreti Osmana ubili. Ova lažna informacija izazvala među muslimanima gnusanje i golemo ogorčenje. Prokije svega, Muhammed a.s. se odlučio na sljedeći korak: "Nećemo odatve ići sve dok se s njima ne obračunamo!", i pozva muslimane da mu iskažu naklonost i zadovoljstvo na borbu i šehadet na Allahovom putu. Muslimani su mu pod krošnjom jedne akacije (bagrema) dali čvrsto obećanje i zakleli se, stiskanjem ruku, da neće uzmaći i da će biti sklopljen mir ili će svi izgnuti na putu dobra i na putu islamske misije (Allahov put).

Kad su mekkanski politeisti doznali za iskazivanje zadovoljstva Muhammedu a.s. u smislu spremnosti i na pogibiju za stvar islama i muslimana, uveliko su se uplašili, pa su pristali na sklapanje ugovora a potom puste iz zatočeništva i hazreti Osmana sa kojim je stigla i delegacija za pregovore sa muslimanima. Kurejšku delegaciju predvodio je Suhejl ibni Amr, čovjek izuzetno arogantan, strog i prgav.

U prisutnosti mekkanskog izaslanstva i nekoliko izuzetnih ashaba (hazreti Alija je bio pisac teksta ugovora), Muhammed a.s. je počeo da diktuje:

- Bismil-lahir-rahmanir-rahim! U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!"
- Ne priznajem takvu formulaciju ugovora- umiješao se Suhejl ibni Amr, već se služi dosad uobičajenom formulom: "U ime Tvoje, o moj Bože!"
- Muhammed a.s. nastavi diktirati: "Ovo su uslovi ugovora, sklopljenog između Muhammeda, Allahova Poslanika."
- To nikako ne dolazi u obzir! - gromkim glasom izjavljuje Suhejl ibni Amr. Da te priznajemo Allahovim Poslanikom ne bismo se protiv tebe borili, već neka se napiše ono jednostavno: "Ovo su uslovi ugovora zaključenog između Muhammeda, sina Abdullahovog, i Suhejla, sina Amrovog."

1. Deset godina idolopoklonici Mekke i muslimani neće između se ratovati.
2. Ko od Muhammedovih sljedbenika pobjegne u Mekku ne mora biti vraćen u Medinu, a ko iz Mekke pobjegne Muhammedu, obaveza je vratiti ga nazad.
3. Sva ostala arapska plemena mogu se slobodno pridružiti ili Muhammedu ili Kurejšijama i ni jedna od stranaka koje su potpisnice ovog ugovora neće se tome protiviti.
4. Muhammed i njegovi sljedbenici ne smiju ove godine prekoračiti svetu teritoriju.
5. Sljedeće godine, u isto vrijeme, Muhammed sa svojim pristalicama može hodočastiti Ka'bu, ali u Mekki ne može ostati više od četiri dana, a hodočasnici ne smiju biti naoružani.

Većina prisutnih muslimana nije bila zadovoljna postignutim dogovorom, posebno u vezi sa konstatacijama da se svaki član bilo kojeg plemena mora vratiti kurejškim politeističkim vođama ukoliko pribjegnu na muslimansku stranu a ako neko od muslimana Muhammeda a.s. pribjegne Kurejšijama neće biti vraćen u Medinu Muhammedu a.s.

Strogi i uvijek pravedni Omer ibni Hattab El- Faruk oštro je prigovorio na peti član ugovora, koji se odnosi na nemogućnost da muslimani uđu na svetu mekkansku teritoriju. Na h. Omerovo nezadovoljstvo ugovorom, Allahov Poslanik je odgovorio: "Ja sam Resulullah i neću prekršiti Allahovu zapovijed, a siguran sam da me Allah dž.š. neće napustiti." Ovakav odgovor smirio je hrabrog i pravednog hazreti Omera. U trenucima ovih zbivanja, dok je Muhammed a.s. sjedio pod jednim stablom, prilazili su mu muslimani, jedan po jedan, potvrđujući svoju privrženost Muhammedovim a.s. naredbama, željama i mislima.

Tim povodom objavljeni su kur'anski ajeti koji nagovještavaju skorbu pobjedu muslimana i ulazak u harem časne Ka'be.

"Mi ćemo ti sigurnu pobjedu dati da bi ti Allah ranije ili kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio i da bi te Allah pobjedonosnom pomoći pomogao." (El- Feth, 1-3.)

U sljedećim ajetima Allah dž.š. govori o muslimanskoj sklonosti prema mislima i željama Muhammeda a.s., odnosno o zakletvi na vjernost, pa kaže:

"Oni koji su ti se zakleli na vjernost (napomena: Bej'atur- Ridvan)- zakleli su se, doista, na vjernost samo Allahu - Allahova ruka (moć) je iznad ruku njihovih! Onaj ko prekrši zakletvu, krši je na svoju štetu, a ko ispuni ono na što se obavezao Allahu, On će mu dati veliku nagradu." (El- Feth, 10.)

Muhammed a.s. je naredio muslimanima da skinu ihrame koje su obukli sa namjerom da u njima obave umru. Neki to muslimani nisu odmah učinili zbog golemog bola što im je onemogućeno sklopljenim ugovorom da uđu u svoju rodnu Mekku. Tačke ugovora na Hudejbiji teško su im pale na srce i dušu. Kada je Muhammed a.s. primjetio takav postupak, prvi je skinuo svoje ihrame, pa su se za njim povelili i ostali muslimani.

Kasnije će se pokazati velike koristi i goleme prednosti ovakvih uvjeta koji su se nekim muslimanima činili nepovoljni, a sa kojima je Muhammed a.s. bio jako zadovoljan, a on je to sve postigao zahvaljujući postojećoj vjerovjesničkoj dalekovidosti i promišljenosti, te prije svega Vahju od Allaha, koji ga je pomogao da razumno postupi i donosi ispravne odluke.

Uzvišeni Allah je bio zadovoljan učesnicima Bej'atur-Ridvana (iskaz zadovoljstva) pod jednim drvetom, o čemu se u Kur'anu izravno kaže:

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih i nagradiće ih skorom pobjedom." (El- Feth, 18.)

Svemoguć Allah govori i o skoroj pobjedi vjere islama i njenoj nadmoći:

"On je poslao Poslanika svoga s uputom i vjerom istinitom da bi je izdigao iznad svih vjera. A Allah je dovoljan svjedok!" (El- Feth, 28.)

Ebu Džendel, sin Suhejlov, sin glavnog delegata pri potpisivanju Hudejbijskog ugovora, primio je islam. U času potpisivanja ugovora o miru on je već napustio Mekku i zaputio se Allahovu Poslaniku a.s. Na njegovom tijelu bili su vidljivi tragovi mučenja i zlostavljanja. Sav se tresući od goleme torture, zamolio je svoju braću da ga izbave iz paganskih kandži. Iako je bio ožalošćen Ebu Džendelovim stanjem, i saosjećao s njim, Muhammed a.s. ga je vratio idolopoklonicima, govoreći: "Ebu Džendele, budi strpljiv i kontroliši se! Sigurno će Allah pomoći tebi i onima u Mekki koji su nemoćni."

Preko postupka vraćanja Ebu Džendela u Mekku, Muhammed a.s. je pružio svim muslimanima lekciju iz etike ophođenja sa ljudima. Naučio nas je da je obećanje sveto i da ga se moramo pridržavati bez obzira na moguće posljedice i životne ishode. Nedugo iza potpisa na Hudejbiji još je jedan musliman, po imenu Ebu Busejr, pobjegao iz Mekke u Medinu. Postupajući prema ugovoru, muštrici su poslali dvojicu ljudi Muhammedu a.s., tražeći izručenje Ebu Busejra. Muhammed a.s. ga je predao politeistima, govoreći mu: "Ebu Busejre, obećali smo im, a u našoj vjeri ne održati obećanje znači počiniti grijeh. Idi, i uzdaj se u Allahovu pomoć!"

Ebu Busejr je poslušao Allahova Poslanika a.s. i sa dvojicom paganskih progonitelja krenuo u Mekku, ali je, znajući šta ga čeka kad se vrati, pronašao neki način za bjegstvo. Nije se vratio u Medinu, jer je znao stav Muhammeda a.s. u vezi sa datim hudejbijskim obećanjima, nego se sklonio u brda blizu puta kojim prolaze karavane za Šam (Siriju). Iz tih brda napadao je karavane i uništavao robu koja je pripadala mekkeanskim idolopoklonicima. Saznavši za takav postupak Ebu Busejra, neki mu se novi muslimani iz Mekke pridružuju i, malo po malo, bila se sakupila grupa od sedamdesetak muslimana. Idolopokloničke su sve teže i teže prolazile na onom dijelu puta gdje su bili grupisani ovi muslimani. Mnogi trgovci su svoj put platili životom, a gubici koje su trpjeli mekkanski prvaci natjerali ih da pošalju izaslanike Muhammedu a.s. i zamole ga da se poništi paragraf ugovora koji glasi: "Ako jedan Kurejšija dođe bez znanja poglavara plemena, on će biti vraćen..." i dozvoli Ebu Busejru i onima koji su bili s njim da se nesmetano pridruže muslimanima u mladoj islamskoj državi Medini.

Muhammed a.s. je s radošću i velikim odobravanjem primio politeističku poruku i poslao obavještenje Ebu Busejru da on i njegovi istomišljenici mogu doći u Medinu i nesmetano živjeti sa ostalom pobratimljenom braćom.

Neki historijski izvori govore da je Ebu Busejr već bio teško bolestan kada je stigla poruka o mogućnosti ulaska u Medinu. Čuvši Muhammedovu a.s. poruku, umro je sa osmijehom na licu, sretan što će bar ostali muslimani koji su bili s njim moći da žive u društvu sa Muhammedom a.s. i pobratimljenim muslimanima Medine.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **KUDS** – Jerusolim u Palestini
- **NOSTALGIJA** – velika čežnja za zavičajem, za toprakom, uopće čežnja za nečim poznatim gdje se već živjelo
- **'UMRA** – mali hadž, posjeta Ka'bi (Tavvaf, ubrzano hodanje između brežuljaka Safe i Merve, kraćenje kose)
- **EL- MERAR** – lokalitet na Hudejbiji
- **BEJ'ATUR-RIDVAN** – zakletva na vjernost, iskaz naklonosti za program neke osobe, saglasnost sa idejom druge osobe

PITANJA:

1. Koje je godine naredeno muslimanima da se pri obavljanju namaza okreću prema Časnoj Ka'bi?
2. Koje godine po hidžri Muhammed a.s. i muslimani kreću da obave 'umru – mali hadž?
3. Da li su Kurejšije vjerovali da muslimani dolaze u Mekku samo radi obavljanja u'mre?
4. Zašto je Muhammed a.s. prihvatio da potpiše Ugovor na Hudejbiji (u El- Merau) pod nepovoljnim uslovima?
5. Zašto su muslimani masovno učestvovali u Bej'aturRidvanu?
6. Ko je pisao tačke Hudejbijskog ugovora s muslimanske strane?
7. Da li su strane potpisnice Hudejbijskog ugovora ispoštovale sve što je dogovoreno? Ko je prvi prekršio ugovor?
8. Kako je Muhammed a.s. pružio lekciju iz etike svojim sljedbenicima? Ko su bili Ebu Džendel i Ebu Busejr?

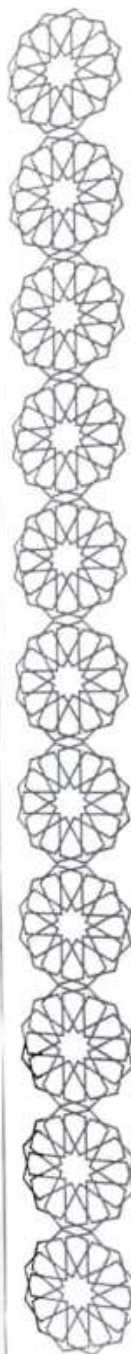
Sukob muslimana i židova na Hajberu

Bitka na Hajberu dogodila se potkraj mjeseca muharrema 7.h.g (628. g.g.). Hajber je plodna velika oaza, u čijoj su okolini, u Fedeku i Vadil-Kura-u, živjeli Židovi, nekih sto milja sjeverno od Medine, u pravcu Šama (Sirije). U Hajberu se nalazilo nekoliko jakih jevrejskih utvrđenja pa se zbog toga to cijelo područje prozvalo Hajberom, utvrđenim mjestom, kako se kaže na hebrejskom jeziku. Tu se od davnina nastanilo nekoliko židovskih plemena koja su oduvijek igrala značajnu ulogu u cijeloj okolini. Od početka najave islama sa poslanikom Muhammedom a.s., ova židovska plemena bila su otvoreni i zakleti dušmani Allahova Poslanika a.s. i muslimana, a dušmanluk prema islamu i njegovim sljedbenicima je još više došao do izražaja otkako su se u Hajber doselile vode dvaju plemena Benu Nadir i Benu Kurejza.

Povod za sukob na Hajberu bio je taj što je Muhammed a.s., budući da se Hudejbijским ugovorom osigurao od pagana Mekke, odlučio riješiti kontinuirane jevrejske opasnosti koja je stalno prijetila Medini iz njihovih enklava. Vječiti dvoličnjak, paradigma svakog licemjerja, Abdullah ibni Ubej ibni Selul, kojem nije bilo suđeno da postane kralj Medine, neprestano je nagovarao Židove iz Hajbera i njegove okoline da dignu sva pustinjska plemena protiv muslimana, među kojima je Gatafan bilo najopasnije pleme, kako bi se totalno ugrozila islamska država Medina.

Jevreji su posjedovali velike i jake utvrde u koje se moglo smjestiti deset hiljada askera uvijek spremnih za sukob i bitku sa svojim naoružanjem i ratnom spremom. Bili su lukavi, zli i do krajnjih granica podmukli, pa se stoga njihove opasnosti moralo čim prije riješiti kako ne bi bili stalna prijetnja gradu- državi Medini.

Muhammed a.s. je dobio vijesti da se jevreji sa udruženim izdajicama islama i muslimana pripremaju da u zgodnom času udare na muslimane. Njihov napad osjećao se u ranije stvorenoj atmosferi. Umjesto da čeka da ga židovska i licemjerna grupacija iznenadi u Medini, krenuo im je u susret sa 1600 askera, među kojima se nalazilo i 200 konjanika. Muslimani su na njih krenuli krajem muharrema 7.g.h., odnosno 628.g. po Miladu.

Muhammed a.s. je išao sa svojim muslimanskim vjernim askerima dok nisu ugledali Hajber, pa im je Muhammed a.s. izdao naredbu: "Stanite!", a potom je zamolio Allaha dž.š., učeći dovu: "Moj Bože, Gospodaru nebesa i onoga što natkriljuju, Gospodaru zemalja i onoga što one drže, Gospodaru šejtana i onih koje su zaveli, Gospodaru vjetrova i onoga što oni nose, molimo te za dobro ovog mjesta, za dobro njegovih stanovnika i dobro onoga što je u njemu. Od Tebe zaštitu tražimo i od zla ovoga mjesta, zla njegovih stanovnika, i zla onoga što je u njemu. Krenite u ime Allaha!"

Muslimanski askeri su navalili na jevrejsko utvrđenje i brzo su osvojili utvrde Naim i Netah. Jevreji su počeli da se povlače u rezervne tvrđave kojih je bilo mnogo, međutim, muslimanski askeri su uspjeli osvojiti sve osim jedne koja je bila najbolje utvrđena. Muhammed a.s. potom daje izjavu: "Sutra ću ratnu zastavu predati čovjeku kojem će Allah dati sigurnu pobjedu!" Sutradan su ashabi Muhammedovi a.s. bili upoznati da će hazreti Alija preuzeti ratnu zastavu kako bi sa ostalim mudžahidima uništio i to posljednje snažno uporište Jehudija. Tako je, uistinu, i bilo! Iz utvrde prvo izlazi jehudijski konjanik Merhab koji poziva bilo koga iz reda muslimana na mačevanje. Na dvoboj s njim izlazi Muhammed ibni Mesleme i žestoko se bori do konačnog Merhabovog ubistva. Potom se na dvoboj nudi Merhabov brat Jasir, ali ga je Zubejr ibni A'vvan brzo savladao. Pošto su vidjeli da im izlaza nema, zatražili su od Allahova Poslanika i ostalih muslimana sklapanje mira, na što je Muhammed a.s. pristao. Postoji više izvora koji govore o sudbini Jevreja (Židova, Jehudija) iz Hajbera. Neki historijski izvori tvrde da je krv jevrejskih ratnika pošteđena i da se krajnje blago sa njima postupalo, posebno sa njihovim porodicama, uvjetujući im da se odmah napusti Hajber bez iznošenja bilo kakve imovine, osim onih osnovnih potrepština. Međutim, drugi historijski izvori tvrde da je sa Židovima sklopljen sporazum da mogu ostati svojim imanjima, uz plaćanje godišnjeg doprinosa muslimanima, ali da ih muslimani, kada za to osjete potrebu, mogu iseliti na neko drugo mjesto. Zna se da su židovi boravili u Hajberu sve do Omerove vladavine. Po jevrejskom napuštanju Hajbera, muslimani su našli veliki broj stranica Tevrata (Starog zavjeta). Jevreji su kasnije vraćali i trežili te stranice Tevrata, pa je Muhammed a.s. naređivao da im se vrata. U sukobu na Hajberu 628.godine (7.h.g.) poginulo je petnaest muslimana i devedeset i tri Židova.

U vrijeme pregovaranja na Hajberu između muslimana i Židova izvršen je i pokušaj trovanja Allahova Poslanika a.s. To je, nime, izvršeno na taj način što je sestra jednog jevrejskog zapovjednika, ubijenog na Hajberu, željela osvetiti se vinovnicima sudbine svoga plemena. Sestra ubijenog Selam ibni Meškema, Zejneb binti Haris, donijela je na sofru pred Muhammeda a.s. zatrovano ovčije meso. Kada je Allahov Poslanik a.s. uzeo zaloga mesa i stavio ga u usta, osjetio je da se radi o vječnoj jevrejskoj podvali, i brzo ga je izbacio iz usta, rekavši: "Čini mi se da ova ovca nije čista". On je uprkos stalne upotrebe raspoloživih lijekova do kraja svoga života osjećao posljedice neuspjelog trovanja. "Zbog onog zaloga u Hajberu neprestano sam trpio, ali sada je, evo, nastupio trenutak kad se trgažu žile srca moga." – govorio je Poslanik a.s. pred samu svoju smrt.

Na povratku u Medinu Muhammed a.s. i njegovi askeri osvojili su židovske utvrde Fedek i Vadal-Kura. Stanovnici ovih utvrđenja sklopili su ugovor sličan onom koji je sačinjen u vezi sa hajberskim Židovima. Židovsko pleme iz Tejme, koja se nalazi na sirijskoj granici izjavilo je Muhammedu a.s. potpunu privrženost, jer nije imalo kud dalje obzirom da su svi Židovi na Arabijskom poluotoku izgubili svaki društveni i politički uticaj na dalji razvoj situacije.

PRVI SUKOB SA BIZANTINCIMA-BITKA KOD MU'TE

(8.g. po hidžri/629.g. po Miladu)

Mu'ta je mjesto na granici Šama(Sirije) a danas se naziva Kerek. Smještena je na obali Mrtvog mora(Bahrlul-mejjit) u Jordanu. Povod za sukob sa Bizantijom bio je taj što je Muhammed a.s. poslao svoga glasnika Haris ibni Umejra El-Ezdiju sa pismom za Heraklijevog tamošnjeg namjesnika Šurahbil ibni Amra El-Gassanija, u kojem ga poziva da primi islam. Ovo Muhammedovo a.s. pismo je samo jedan dio poslaničke prepiske sa mnogim stranim vladarima i arapskim plemenskim vođama nakon ugovora na Hudejbiji. Kad je Muhammedov a.s. izaslanik stigao u Mu'tu i odsjeo kod jednog arapskog starijine iz plemena Gassan, koji su bili pod jurisdikcijom bizantijskoga cara, on ga je upitao sljedeće: "Kuda ideš? Nisi li ti jedan od izaslanika Muhammedovih?" Na to je Haris ibni Umejr rekao da je uistinu izaslanik Muhammeda a.s. Kad je ove riječi čuo, svezao ga je a potom ga je i ubio. Vijest o ovom nemilom događaju dospjela je do Muhammeda a.s. i ona mu veoma teško pala, jer je to bio prvi slučaj da je neko od njegovih poslanika završio na ovaj način. Ovaj nemili slučaj bio je golemim razlogom da Poslanik a.s. pripremi i mobilise vojsku od 3000 ljudi a za vojnog zapovjednika imenovao je Zejd ibni Harisa. Pred sami polazak muslimanskog askera, Muhammed a.s. je preporučio:

"Zapovjednik vam je Zejd ibni Haris, a ako završi kao šehid, zapovjednik će vam biti Dža'fer ibni Ebi Talib, a ako i on preseli na bolji svijet, u tom slučaju zapovjednik vam je Abdullah ibni Revvaha."

Zejd ibni Harisu je Muhammed a.s. naredio da ode sa vojskom do mjesta gdje je ubijen Haris ibni Umejr i da stanovnike toga mjesta pozove u islam, i ukoliko ga prihvate to će se smatrati pozitivnim ishodom, a u protivnom dužni su se boriti protiv njih. Muslimanskoj vojsci je preporučio:

"Preporučujem vam da se bojite Allaha i da lijepo postupate sa muslimanima, koji su sa vama. Borite se u ime Allaha i na Njegovom putu protiv onoga ko u Njega ne vjeruje. Nikada bez najave nemojte napadati niti nešto utajiti! Ne ubijajte žene i djecu, a ni oronule starce i monahe njihovih samostana. Ne lomite palme! Ne uništavajte bilo kakvo drveće i ne rušite građevine(bez potrebe)!"

Tako je govorio Allahov Poslanik a.s. i tako je izdao opću konvenciju odnosa ratnika u sučeljavanju sa neprijateljem.

Potom su se muslimanski askeri zaputili i stigli u Šam (Siriju) kod mjesta zvanog Mu'ta gdje su se našli sučelice sa Bizantincima. Njihov kralj Heraklije(Hirakl, ar.) sa ogromnom vojskom, koja je brojčano uvećana i Arapima kršćanima, tek se vratio iz bitke sa Perzijancima, iz koje je izašao kao pobjednik, snažno je nasrnuo na muslimanski malobrojni asker. Iako je broj muslimanskog askera bio neznatan naspram bizantijske vojne sile, muslimani su se, ipak, hrabro borili i u toj borbi su život izgubila sva trojica Poslanikovih a.s. zapovjednika. Muslimani su u toj i takvoj situaciji izabrali za vojnog emira(zapovjednika) Halid ibni Velida, koji je na veoma vješt način probio bizantijski obruč i sa muslimanskim askerom uzmakao, a bizantijski vojnici i njihovi arapski kršćanski saveznici nisu smjeli da ih slijede bojeći se neke Halidove zamke u dubini pustinje. Bila je ovo prva bitka Halida ibni Velida u islamu(prmio je islam 8.g. po hidžri, neposredno iza Hudejbijjskog sporazuma), a ujedno i prvi sukob

muslimanskog askera sa Bizantincima, koji su imali specifičnu vojnu taktiku i vlastito oruđe i oružje koje su muslimani mogli tek upoznati. Ova se bitka naziva i GAZEVE, mada Muhammed a.s. nije u njoj učestvovao zbog velikog broja učesnika. Inače, bitke u kojima je učestvovao Allahov Poslanik a.s. zovu se GAZEVA.

OSLOBOĐENJE MEKKE

Definitivna propast paganstva

Mekka je rodni grad Muhammeda a.s. U ovom gradu Muhammed a.s. je počeo primati Vahj, čiji je mekanski period trajao 13 godina. Na samom početku poslaničke misije, Muhammed a.s. je pozivao u islam tajno u trajanju od tri godine, a potom deset godina javno. Mekanski idolopoklonici, ogrezli politeisti su mu pravili stalne podvale i suprotstavljali se njegovom poslaničkom pozivu, a samo je mali broj, izrazito mladih osoba, povjerovao u njegov risalet – poslanje. Kada je Muhammed a.s. zbog velikog zlostavljanja u Mekki bio primoran da sa ashabima učini hidžru u Jesrib (Medinu), politeisti (mušnici) i svi njihovi saveznici učinili su grad Mekku centrom planiranja svih mogućih zavjera i napada na pripadnike islama, kao što je, uostalom, bila i bitka na Hendeku 6. godine po hidžri. Sukob na Hendeku je bio najbolji dokaz da muslimani muhadžiri nikad nisu dobro došli u Mekku. I upravo zbog svega toga oslobođenje Mekke postaje neminovnost, kako bi se uništila sva idolopoklonstva koja kuju zavjeru protiv islama, Muhammeda a.s. i muslimana.

Svi događaji prije oslobođenja Mekke odvijaju se u sjenci ugovora na Hudejbiji, jer kada je pleme Benu Bekr, saveznik mekanskih politeista, napalo pripadnike plemena Huza-a, i tom prilikom ubili 20 ljudi, koji su, inače, bili u savezstvu sa Allahovim Poslanikom a.s. i muslimanima, došlo je do direktnog kršenja ovog ugovora i traženja plaćanja krvarine od mušrika Mekke. Kurejšije, mekanski politeistički prvaci, bili su svjesni da je Hudejbijjski ugovor već prekršen i gorko su se kajali za napad na pleme Huza-a. Odbili su i plaćanje krvarine, i to je bio golemi razlog da muslimani poduzmu nešto ozbiljno protiv njih. Pošto su Kurejšije sa svoje strane prekršile ugovor koji je trebao trajati 10 godina, Muhammed a.s. je čvrsto odlučio da sa muslimanima, koji su već odavno bili željni svoje Mekke, definitivno uništi širk (politeizam), džahilijet- period totalnog zaborava na istinskog Stvoritelja i naraslo idolopokloničko neprijateljstvo prema sljedbenicima čiste vjere islama. Užurbano je sakupio muslimanske askere, koji su brojali deset hiljada i tajno se zaputili u Mekku. Mudrost diskretnog mobilisanja askera je u tome što nije želio da i idolopoklonici izvrše mobilizaciju svojih snaga za obračun. Vijest da muslimani napreduju prema Mekki ipak je procurila do mušrika i njihovih vođa, pa su spremili Ebu Sufjana da udobrovolji muslimane na sklapanje nekog novog ugovora, ali Muhammed a.s. nije pristao na tako nešto. Sam Ebu Sufjan i njegova dvojica pratilaca (Hakim ibni Huzam i Bedil ibni Verka'), koji su bili u špijunskoj misiji, vidjevši ogromni muslimanski asker, mnogo su se uplašili i doveli svoje mušričko razmišljanje u veliku dvojbu. U mjestu Murriz-Zahran Muhammedove a.s. straže i izvidnice nabasaju na mušričku trojku i privedu ih Allahovom Poslaniku a.s.

Poslanik islama izdaje naređenje da se tokom noći zapale vatre ka'bi i se vatri osuše da je muslimanski asker mnogobrojan. Potom Ebu Sufjan i njegovi sin, pri suglasnoj situaciji o mušričkoj moći na zalasku, primaju islam. Muhammed a.s. naređuje da se stanovništvu Mekke, bez obzira na društveni status, predloži sljedeća uputa: "Ko se skloni u Ebu Sufjanovu kuću, siguran je!"

Ovim riječima odaslan je snažna poruka vima koji su tada boravili u Mekki. Svi su oni znali da je Ebu Sufjan bio njihov vođa i da su putem ove informacije dobili sigurne bezbjedonosne garancije. Iako iznenađeni za Ebu Sufjanov nagli prelazak na muslimansku stranu, brzo su shvatili šta im je činiti. Svi su skoro odabrali Ebu Sufjanovu opredjeljenje: prihvatiti Muhammeda a.s. kao Allahova poslanika i društvenog vođu.

Kada je muslimanska vojska iz pet pravaca stigla u Mekku (muslimansku vjersku pri ulasku u Mekku vodili su Muhammed a.s., Halid ibni Velid, Kajs ibni Sa'd ibni Uharde, Ebu Ubejde ibni El- Džerah i Zubejr ibni Avam), Muhammedov a.s. glasništvo je riječima:

"Ko ostane u svojoj kući i zatvori vrata, siguran je! Ko uđe u Harem, i on je bezbjedan, i ko se skloni u Ebu Sufjanovu kuću i taj je siguran!" Od ovoga je izuzeo petnaestak osoba koje su počinile velike zločine prema Muhammedu a.s. i muslimanima. Međutim, sve te osobe nisu pogubljene, jer je većina od njih Allahov Poslanik a.s. oprostio, kao i to je bio slučaj sa zloglasnom Hindom i Ikrimom ibni Ebi Džehlom.

Muhammed a.s. je ušao u Mekku na svojoj devi, sasvim pogrnute glave, tako da mu je čelo dodirivalo samar njegove jahalice. On je ušao u Mekku na lokaciji mezara njegove žene rahmetli Hatidže (Hadidža), nedaleko od Arefata. Preostali muslimanski asker ušao je u Mekku koristeći se različitim putevima. Halid ibni Velid je sa svojim mudžahidima praktički opasao cijeli grad a potom se spojio sa Allahovim Poslanikom a.s. i onima koji su bili uz njega. Po ulasku u Mekku Muhammed a.s. je obavio tavaf oko Ka'be i dao je naredbu da se poruši preko 360 kipova koji su bili na razne načine postavljeni u njenom haremu. Muhammed a.s. ulazi u Ka'bu gdje je klanjao dva rekjata, a potom je stao na njena vrata, dok su Kurejšije iščekivali šta će učiniti s njima. U tom času Allahov Poslanik a.s. je, između ostalog, kazao kurejškim politeističkim sljedbenicima sljedeće: "Kurejšije, šta mislite šta ću sada s vas učiniti?"

"Plemeniti brat, sin plemenitog postupiće dobro" – rekli su. Zatim Muhammed a.s. dade sljedeću izjavu:

"Danas vam samo velim ono što je moj poslanički brat Jusuf prije kazao: - Ja vas sada neću koriti. Allah će vam oprostiti. Od milostivih On je najmilostiviji. (Jusuf, 92.) Riječi Poslanikovog a.s. oprosta bile su: "Idite, svi ste slobodni!"

Svijet se potom okupio oko brežuljka Safa kako bi mu javno iskazao zadovoljstvo vjerom islama. Muhammed a.s. je došao na brežuljak Safu da bi čuo nove sljedbenike islama kako se obavezuju da će se pokoravati i biti u poslušnosti samo Allahu dž.š. i Njegovom Poslaniku a.s. Prvo su mu se zakleli i iskazali naklonost novoj vjeri muškarci a potom i žene. Pri ženskom iskazivanju zakletve Allahov Poslanik a.s. nije se rukovao ni sa jednom ženom. Među onim ženama koje su mu dale zakletvu na vjernost islamu, bila je i zloglasna Hinda, žena Ebu Sufjanova, čiju je krv Muhammed a.s. kao proliti, međutim kad ju je prepoznao, oprostio joj je zbog njene zakletve lojalnosti porukama islama.

Tog dana je Allahov Poslanik a.s. naredio Bilal ibni Rebbahu El- Habešiji da za podne namaz prouči ezan sa krova Ka'be, a Kurejšije, koji još nisu bili prihvatili islam, taj Muhammedov a.s. gest je jako iznenadio, pa su počeli i glasno negodovali. Naredba da se prouči ezan sa krova Ka'be je ciljano sprovedena, e da bi politeisti definitivno shvatili da je došao kraj njihovim zabludama. Pohod na Mekku 20. ramazana 8. godine po hidžri, odnosno 630. godine po Miladu, ostaće zapamćen u povijesti islama kao jedan od veoma značajnih događaja iz kojeg se uvijek mogu izvlačiti korisne pouke i poruke. Oslobođanjem rodnog grada Muhammeda a.s., završeno je razdoblje općeg arapskog džahilijeta, razdoblje zaborava Allaha i Njegovog Šerijata.

SUKOB MUSLIMANA SA OSTATKOM MUŠRIKA NA HUNEJNU

(10. ševval, 8. godine po hidžri, 630.g. po Miladu)

Sukob muslimana i mušričkih preostalih snaga dogodio se 10. ševvala, 8.h.g., odnosno 630.godine po Isa a.s., i to samo nekoliko dana po oslobođanju grada Mekke. Povod ovom sukobu bio je taj što su starješine plemena Hevazin i Sekif, nakon što je Allah dž.š. uveo svoga Poslanika a.s. i muslimane u Mekku, zamislili da će Muhammed a.s., kad je već završio sa Mekkom, krenuti i na njih. Iz tog razloga oni su inicirali napad na muslimane. Oni su čak i Kurejšije iz Mekke proglasili kukavicama koji su izdali časni grad Mekku. Za svog borbenog vođu izabrali su Malika ibni A'vfa, koji im je naredio da prema Mekki krenu sa svom svojom raspoloživom imovinom, uključivši i porodice i raznovrsnu stoku, što je trebalo biti snažan motiv da se muslimani pobijede. Iščekujući sukob, mušričkih askerskih snaga sakupilo se blizu 30 hiljada. Muhammed a.s. je preko konsultacija sa značajnim ashabima prihvatio ovaj izazov, krenuvši iz Mekke ka neprijatelju sa ono ljudstva što je bilo trenutno raspoloživo. Muslimanskih askera za suprostavljanje pripadnicima Hevazina i Sekifa bilo je svega 12.000 hiljada. Bili su to ashabi koji su uzeli učešća u oslobođanju Mekke, ali i novi muslimani, njih oko dvije hiljade, koji su tek prihvatili islam. Među ovim drugim bilo je još uvijek kolebljivaca u vjerskom opredjeljenju (Ebu Sufjan), jer se iman, potvrda vjere nije najbolje slegla u njihovim srcima.

Kada je došlo do sukoba u dolini Hunejn, mušrički askeri su iznenadili muslimane jer su bili već u nekim zasjedama i dobro utvrđeni u brdovitim usjecima Hunejna. Uprkos tome, Muhammed a.s. i muslimani pružili su im žestok otpor i porazili ih. Potom su se neki muslimani nekontrolisano upustili u sakupljanje ratnog plijena, kojeg je bilo u izobilju. U jeku muslimanskog uzimanja plijena, okorjeli politeisti su kišom strijela ponovo kidisali na muslimane i njihovom početnom uspjehu brzo dode kraj. Muslimani koji su tek primili islam dali su se u bijeg, ali je Muhammed a.s. sa manjom grupom vjernih mudžahida ostao na bojištu, želeći više da časno postanu šehidi, nego li da sramno bježe sa bojnog poprišta. Mnogi su Muhammeda a.s. nagovarali da i on odustane, jer ako pogine bojali su se da će biti dovedena i islamska misija u pitanje. Odbio ih je poslušati, jer je bio čvrsto uvjeren da će Allahova pomoć sigurno stići i da će muslimani

i iz ovog sukoba sa mušricima izići kao pobjednici. On je nepokolebljivo ostao na svojoj jahalici, pa je uzviknuo: "Ljudi, krenite prema meni! Dodite! Ja sam Allahov Poslanik, Muhammed ibni Abdullah!"

Muslimani nisu čuli njegovo dozivanje zbog sveopće gužve i gungule, a onda je njegov amidža Abbas svojim snažnim i gromkim glasom uzviknuo: "Ensarije, koji štite i pomažete Muhammedu a.s. i muslimanima. Muhadžiri, Muhammed je živ i ovdje je. Dodite na njegovu stranu!" Tada su se i oni oglasili: "Odazivamo ti se!" Neki od muslimana je pokušao okrenuti (vratiti nazad) svoju devu, pa pošto u tome nije uspio, šćepao je svoj štit i udario ju je po vratu, ostavivši je da ide kuda je krenula. Potom je uzeo sablju, povodeći se za glasom, silovito jurnuo naprijed da spasi Muhammeda a.s. Kada se skupilo oko sto muslimana, udarili su snažno na mušrike i izvojevali pobjedu. Postojanost dobrog vojnog stratega u kriznim momentima, njegova golemo odvažnost i čvrsta vjera u Allaha dž.š., imaju ogroman uticaj u pretvaranju poraza u pobjedu. I na poslijetku, velika uloga u svemu tome pripada samo iskrenim i nepokolebljivim borcima za Isunu i njihovom ostanku uz njihovog neustrašivog vođu Muhammeda a.s.. Broj onih koji su ostali sa Muhammedom a.s. nakon poraza na samom početku okršaja i onih koji su se naknadno odazvali njegovu pozivu, nije prelazilo brojku preko sto ljudi, ali su oni napravili veliki preokret u sukobu i Allahova je pomoć stigla Njegovim robovima a poraz je bio očigledan kod neprijatelja vjere islama. I tako, kada se vođa misije i njegovi askeri prisjete da je Istina sa njima i da je Allah dž.š. sa iskrenim vjernicima, njihov moral se povećava i oni odlučno kreću naprijed žrtvujući se za stvar islama.

Muhammed a.s. je rekao: "Ja sam poslanik!", a kod drugih prenosilaca stoji da je kazao: "Ja sam Allahov Poslanik, nije laž! Ja sam potomak Abdul- Motaliba!" U ovim riječima nalazimo potvrdu Poslanikove iskrenosti u njegovoj tvrdnji da je Allahov Poslanik. Iz njih izbija vjera u skorbu Allahovu pomoć. Ovako se uvijek pravi vođa ponaša u neprilikama, a pomoć Božija sigurno dolazi. Jer, vjera iskrenog vođe u cilj i misiju islama ima najjači uticaj na njegov krajnji uspjeh i okupljanje ljudi oko njega.

Sa vođom Malik ibni A'vfom razbijeni mušrički asker sklonio se u Taif, koji je bio daleko poznat po svojim utvrđenjima. Uzalud su muslimani petnaest dana kidisali na zidine taifske tvrđave, i na kraju su je morali ostaviti neosvojenu. Ustvari, mogli su je osvojiti uz žrtve i sa jedne i sa druge strane, ali to Muhammed a.s. nije želio jer je bio ubjeđen da će sasvim brzo mnogi od njih dragovoljno prihvatiti islam.

Ratni plijen je podijeljen muslimanskim mudžahidima. Da bi pomogao novim siromašnim muslimanima, Allahov Poslanik a.s. im je podijelio više imovine. To je prouzrokovalo kod starijih muslimana, posebno kod ensarija iz Medine, raznovrsna prigovaranja i govorkanja. Pročulo se da Muhammed a.s. više voli ljude iz svoje Mekke nego li njih. Ta prigovaranja su doprla do Allahova Poslanika a.s. koji je potom okupio ensarije i kazao im sljedeće: "Ensarije, čemu služe ova prigovaranja koja su doprla do mene? Šta se to, ensarije, promijenilo u srcima vašim? Zar niste bili u nevolji kada sam vam stigao (u Medinu), a Allah dž.š. vas je sačuvao? Pa zar niste bili siromašni, a Allah vas je imućnim učinio? Zar niste bili neprijatelji jedni drugima, a Allah vam je ulio ljubav u vaša srca?" Ensarije su odgovorili: "Dakako, Allah i Njegov Poslanik su najdarežljiviji i najmilosrdniji."

"Hoćete li mi, ensarije, odgovoriti" – upitao je Muhammed a.s.

"Kakav odgovor ti možemo dati, Allahov Poslaniče? Sva darežljivost i milost pripada Allahu i Njegovu Poslaniku!"

"Ali, tako mi Allahove milosti - reče Muhammed a.s. - ako ste to željeli, mogli ste to reći i biti u pravu, a ja bih to protumačio ovako: Došao si nam odbačen, a mi smo Istinu, koju si donosio, prihvatili; bio si odbačen, a mi smo ti pomogli; bio si proganjan, a mi smo te štitili; bio si siromašan, a mi smo pomogli da se središ."

Ensarije, upotrijebio sam bogatstvo ovog svijeta da pridobijem ljubav ljudi koji mogu postati dobri muslimani i tako se islamom odužiti svima vama. Zar niste sretni? Ensarije moje, dok se ljudi otimaju za ovce i deve, vi imate sa sobom Allahova Poslanika. Kunem se Njim u čijoj je vlasti i moći moj život, da nije bilo muhadžirluka ja bih vam pripadao. Ako neki ljudi odaberu jedan put, a ensarije drugi, izabrao bih onaj put kojeg su ensarije izabrali. Allahu moj, smiluj se ensarijama i djeci njihove djece!"

Riječi sto su stizale iz osjećajnog Muhammedovog a.s. srca naprosto su ganule ensarije, i to toliko da su njihovi obrazi bili vlažni od silnih suza. Jedan od ensarija se oglasio: "Mi smo sretni s tobom, Allahov Poslaniče, kako sa onim što si podijelio, tako i sa onim što smo mi dobili."

U povodu sukoba mušrika i muslimana na Hunejnu objavljeni su u suri "Tevba" sljedeći ajeti:

"Allah vam je, uistinu, na mnogim mjestima pomogao da pobijedite. Sjetite se bitke na Hunejnu. Vi ste se divili veličini vaše vojske, pa šta vam je to pomoglo? Zemlja vam je bila tijesna u vašem vrtoglavom bježanju. Allah je tada pomogao i zaštitio svoga Poslanika i svoje vjernike, spustivši vojsku koju vi niste ni vidjeli, a na muke je stavio one koji istinu pokrivaju. I, eto, takva je sankcija onima koji istinu prikrivaju (džezaul- kafirin)." (Tevba, 25. i 26.)

Iz događaja Hunejna ima mnogo poučnih lekcija. Svaki pozivatelj u islam treba stalno da se nadnosi nad hunejnske poruke. Da nije bilo Allahove pomoći i Muhammedove a.s. čvrste odlučnosti, Benu Hevazin i Benu Sekif bi ponosno likovali. Iskrenim pristupom porukama islama pruža se otpor onima koji su spašavali "vjeru svojih praočeva". Nakon nekoliko mjeseci delegacija plemena Sekif stigla je u Medinu da zvanično izjavi prelazak cijelog plemena na islam.

POZITIVNE VJERSKE PRILIKE POSLIJE SUKOBA NA HUNEJNU

Poslije Hunejna Muhammed a.s. je nakratko (24 dana) boravio u Mekki, gdje je obavio umru, a potom se vratio u Medinu. Godina 630. (deveta hidžretska) je bila obilježena mnogobrojnim događajima koji su bili presudni za širenje misije islama. Neki od tih događaja bili su veliko iskušenje za muslimane. Osamdeset ljudi iz plemena Benu Temim, koji su ispred Poslanikove kuće pozvali Muhammeda a.s. da se okuša s njima u pjesničkoj nadmetanju i da im vrati njihove zarobljenike što su dospjeli u takav status zbog prethodnog ometanja ubiranja zekata, dočekali su muslimanski pjesnici Sabit ibni Kajs i Hasan ibni Sabit. Dvojica muslimanskih pjesnika dva su se sata nadmetala sa beduinskim izabranicima i na kraju su u pjesništvu pobijedili muslimani. Nakon što su vidjeli nadmoć

muslimana i u pjesništvu svi članovi ove delegacije primili su islam. Nadvikivanje i velika galama od strane ove delegacije pred kućom Muhammeda a.s. bili su povod objavi nekoliko kur'anskih ajeta koji uče vjernike pristojnom ponašanju pred Allahovim Poslanikom a.s.

Nekoliko dana po ovom događaju, nedžranski episkop Ebu Haris ibni Alkame dovodi Muhammedu a.s. delegaciju od četrdeset svećenika i dvadeset drugih njihovih sunarodnika da rasprave neka vjerska pitanja. Allahov Poslanik a.s. je primio kršćansku delegaciju iz Nedžrana u medinskoj džamiji, u kojoj su obavili kršćanski obred i povelu diskusiju o Bogu i sinu Božijem. Muhammed a.s. se odmah usprotivio njihovom stavu o Isa-u a.s. (Kristu) kao sinu Božijem, napomenuvši apsolutno Božije jedinstvo pri tome citirajući ajete Kur'ana a.s. koji upozoravaju Ehlul-Kitab da ne zastranjuje i da o Allahu govore samo istinu i da o Isa-u a.s. govore samo kao Allahovom poslaniku a ne kao o sinu Božijem. Poručio je episkopu također da je slučaj Isa a.s. kao slučaj Adema a.s., odnosno rekao mu je da su obojica stvoreni od zemlje po inperativu Božijem: "Budi - i on bi".

Ono što je korisno za unapređenje islamske misli u redovima Arapa jeste i događaj prelaska Ka'b ibni Zuhejra na islam. Ka'b ibni Zuhejr je bio glasoviti pjesnik sa sajmovi na Ukazu i autor je jedne pjesme koja se ubraja u sedam poznatih arapskih oda (Muallakatu seb'a). Ovaj pjesnik prije prelaska na islam devet godina se u svojim pjesmama rugao Muhammedu a.s. i uzvišenom islamu. Većina pripadnika plemena Muzejna, koji su prethodno primili islam, zamolili su Ka'ba ibni Zuhejra da ode Allahovom Poslaniku a.s. i zamoli ga da mu oprosti. Ka'b ibni Zuhejr je prihvatio njihovu segestiju i pravo se zaputio u medinsku džamiju gdje je našao Muhammeda a.s. u društvu ashaba. Kada je doznao o kome se tačno radi, Allahov Poslanik a.s. ga je pozvao da mu pride bliže. Potom je Ka'b ibni Zuhejr zatražio dopuštenje da mu kazuje jednu od najljepših svojih kasida u čast Muhammeda a.s. Kada ju je odrecitovao, Muhammed a.s. je sa sebe skinuo svoj ogrtač - burdu i njome ogrnuo Ka'ba ibni Zuhejra. Zbog tog Muhammedovog a.s. čina ova kasida prozvana je Kasidetu - burda.

U devetoj hidžretske godine mnogobrojna arapska izaslanstva dolaze iz unutrašnjosti Arabije i prihvataju islam. Ovim činom značajno se proširila islamska zajednica i islamska država. Na osnovu Vahja u poglavlju Tevba Muhammed a.s. je zabranio svim vrstama ne-muslimana pristup Ka'bi. Ovo pravilo važi i dan-danas. Obavljanje hadža je postala stroga islamska obaveza za sve one muslimane koji za tu dužnost ispune određene uvjete.

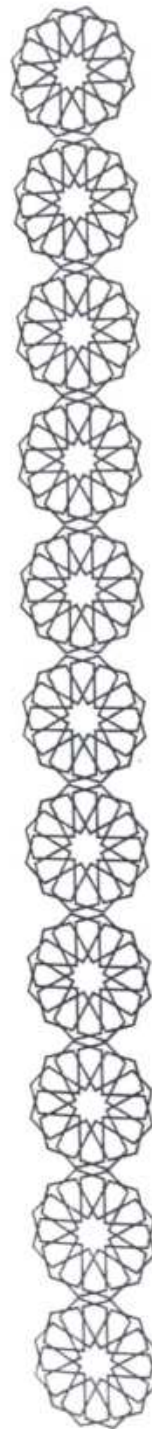
MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **HAJBER** – utvrda, jevrejsko utvrđenje sjeverno od grada Medine
- **PARADIGMA** – obrazac, primjer, uzorak, uzor
- **DUŠMANLUK** – neprijateljstvo
- **ENKLAVA** – manje područje, teritorijalni džep u kom se nalazi neka manja društvena skupina okružena većom homogenom grupacijom
- **GAZVET** – pohod, bitka, boj
- **KONVENCIJA** – običaj ophođenja
- **HIRAKL** (ar.) – bizantijski car Heraklije, Heraklios
- **SAFA** – brežuljak nedaleko od Mekke
- **HUNEJN** – lokalitet jugoistočno od grada Mekke na kome se dogodio posljednji obračun sa mušričkim plemenima
- **TAIF** – mjesto jugoistočno od Mekke u kom je Muhammed a.s. doživio jedno loše iskustvo pri dostavi Vahja.
- **EPISKOP** – osoba koja rukovodi svećenstvom jednog crkveno-administrativnog okruga
- **KASIDETUL-BURDA** – oda Allahovu Poslaniku a.s. koju je izrekao Ka'b ibni Zuhejr u povodu prelaska na islam. Tim povodom Muhammed a.s. je darovao pjesnika svojom burdom – ogrtačem, pa otud i ovakav naziv za ovu kasidu.

PITANJA:

1. Zašto se Allahov Poslanik a.s. odlučio da se riješi stalne jevrejske opasnosti?
2. Koliko su muslimani imali konjanika kada su krenuli na Hajber?
3. Ko je predvodio muslimane pri zadnjem napadu na utvrđeni Hajber?
4. Zašto su jevreji na Hajberu pokušali otrovati Allahova Poslanika?
5. Ko je Haris ibni 'Umejr?
6. Kažite nešto o Poslanikovim a.s. uputama muslimanskoj vojsci pri polasku na Mu'tu.
7. Ko je bio Abdullah ibni Revvaha?
8. Ko je prvi prekršio Hudejbijski ugovor i koje su posljedice tog čina?
9. Iz koliko pravaca muslimanska vojska ulazi u Mekku 630.g.g.?

10. Koji je cilj naredbe da se ezan prouči sa krova Časne Ka'be?
11. Ko su Hevazin i Sekif, a ko Malik ibni 'Avf?
12. Uporedite posljedice Hunejna sa rezultatima bitke na Uhudu. Ukažite na sličnosti i razlike!
13. Koji su ajeti objavljeni u povodu sukoba mušrika i muslimana na Hunejnu?
14. Koji su se muslimanski pjesnici dobro nadmetali sa beduinskim izabranicima?
15. Da li je prije prelaska na islam bilo pjesnika koji su se rugali Muhammedovom a.s. poslanstvu?
16. Objasnite porijeklo naziva Kasidei- burde?

Muslimanski pohod na Tebuk

(9.h.g., 630. po Miladu)

Islamska država koju je dao osnovati Muhammed a.s. na Arabijskom poluotoku po preseljenju iz Mekke u Medinu, nalazila se u svom sjevernom dijelu (Šam- Sirija) između Perzije (danas Iran), sa istoka, i Bizantije sa sjeverozapada. Budući da je mlada islamska država ojačala i islam se proširio cijelim Arabijskim poluotrvom, bizantijski car Heraklije uplašio se za sudbinu svoje zemlje i svoj vladarski tron koji je čuvao represivnim mjerama, pa je iz tih i takvih razloga želio osigurati se sa juga i napasti muslimane u njihovoj državi, a sve sa ciljem uništenja islama i zdravog islamskog poimanja svijeta i života.

Karavandžije iz sirijskog karavana, koji su u Medinu dopremili brašno i ulje, kazivali su po dolasku u Medinu da se između Vadil- Kura-a i Damska sakupila grčko- bizantijska vojska, koja planira da zajedno sa kršćanskim Arapima sa sirijske granice provali u arabijski Hidžaz i napadne muslimane u njihovoj prijestolnici Medini. Nakon što je Muhammed a.s. doznao namjere kršćana, donio je odluku da Bizantince napadne u Bizantiji, prije nego li oni napadnu muslimane i njihovu zemlju. Obavijest o ovom pohodu stigla je na vrijeme. Materijalna sredstva su se počela sakupljati, a mudžahidi pripremati za napad na Bizantince. Da bi preduhitrio sva moguća iznenađenja, budući da nije imao regularni asker i logistiku, Allahov Poslanik a.s. je izdao naredbu o općoj mobilizaciji.

Ovakav postupak Allahova Poslanika a.s. pojašnjava nam prirodu ratovanja sa aspekta islama. Ovaj pohod na Tebuk nije izazivački niti je agresija, već čista preventiva u odbrani vjere islama i mlade islamske države, te odvratanje pravog agresora i sprečavanje da čini nered, nanosi štetu i vrši genocid jednog naroda kao nosioca ispravne vjere u Allaha dž.š. O ovom postupku govori Kur'ani- kerim na mnogo mjesta.

Pridruživanje nekih arapskih plemena Bizantincima u sukob protiv Muhammeda a.s. i muslimana upućuje na činjenicu da su oni bili još uvijek daleko od pravog i ispravnog shvaćanja i razumjevanja islama i njegove misije oslobađanja iz ropstva svih naroda, a posebno njih kao najviše ugroženih stanovnika Arabije. Da su ta arapska plemena znala za uzvišene poruke islama, posigurno ne bi ni bila u savezništvu sa Bizantincima, a pogotovo se ne bi borila protiv sinova Arabije, koji su već postali muslimani.

Pri spremanju i mobilizaciji za Tebuk vrijeme je bilo ljetno, vrućine skoro nepodnošljive, putovanje kroz pustinju neizmjereno dugo, a dušmanin muslimana vojno nadmoćniji i snažniji. U 9. h.g. muslimani su bili suočeni sa velikom oskudicom zbog nastale velike suše, pa je Muhammed a.s. sakupio sve svoje vjerne i dobro pouzdane ashabe i osnovao asker koji je nazvan "Džejšul- ušretu" – vojska poteškoće i velike oskudice. Uputio je opći poziv svim imućnim ljudima da svojim dobrovoljnim prilozima u novcu, oružju, konjima, devama i drugom ratnom logistikom što bolje osposobe muslimanski asker, što su i učinili a sve u ime Allaha i dobrobit muslimanske zajednice. Oni koji su u svom imanu bili kolebljivi, tražili su bilo kakav izgovor kako bi izbjegli nesnošljive temperature, trenutnu materijalnu oskudicu i udaljenosti namjeravanog cilja. S tim u vezi Allah dž.š. je objavio kur'anske ajete koji im upućuju prijekor a uzdižu one mudžahide koji su bili vjerni Muhammedu a.s., trošeći svoje imetke i polažući za uzvišeni islam i univerzalnu zajednicu muslimana svoje vlastite živote.

Pohod na Tebuk je bio povod da se pitanje mobilizacije, odnos prema neodazivanju vojnoj obavezi i logistici definitivno reguliše u islamu. Od pohoda na Tebuk muslimanska je vojska uvijek organizirana. Bilo koja vojska, ako ima čvrstu vjeru i zbijene redove, makar i malobrojna bila, korisnija je zajednici muslimana i uvijek bliža pobjedi od mnogobrojne vojske sa sumljivim stepenom ubjedenja i islamske postojanosti. S tim u vezi kaže se u Kur'anu a.š.:

"A koliko su puta malobrojne skupine, Allahovom voljom, nadjačavale mnogobrojne skupine! A Allah je na strani izdržljivih." (Bekare, 249.)

O Tebuku i mobilizaciji Allah dž.š. kaže:

"Vjernici, zašto ste neki oklijevali, kad vam je bilo rečeno: Krenite u borbu na Allahovom putu!- kao da ste na zemlju bili prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onog svijeta? A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije ništa, neznatno je." (Tevba, 38.)

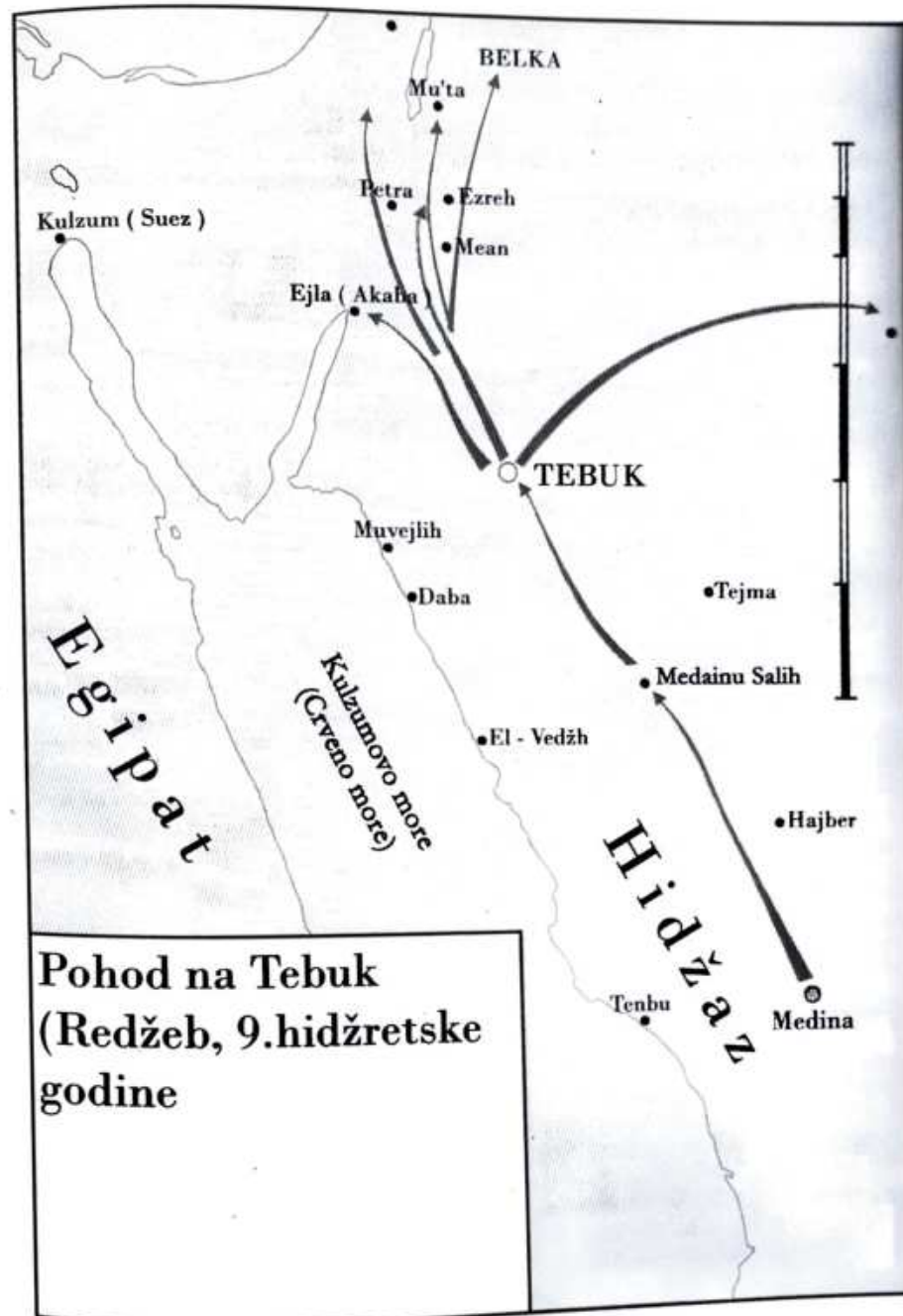
Ovim ajetom su ukoreni oni koji su se skanjivali i imali dilemu da sa Muhammedom a.s. i muslimanima krenu na suočavanje sa Bizantincima na Tebuku.

"Ako ne budete išli u boj, On će vas na nesnosne muke staviti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Mu nećete nimalo nauditi. A Allah sve može. Ako ga vi ne pomognete, pa- pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo sahib njegov, kad su njih dvojica bila u pećini (Sevr- prim autora) i kada je on rekao sahibu svome: " Ne brini se, Allah je s nama!" pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga askerom koji vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je gornja. Allah je silan i mudar." (Tevba, 39, 40.)

Oba ajeta su objavljena u povodu sukoba muslimana sa Bizantincima na Tebuku (između Medine i Sirije) kada su neki ljudi bili u dvojbi u vezi sa svojim učešćem na ovom dalekom bojištu.

"Krećite u boj, bili slabi ili snažni, i borite se na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje! To vam je, da znate, bolje!" (Tevba, 41.)

Ovim ajetom je objavljena opća mobilizacija pred susret muslimana sa kršćanima na Tebuku. Povjesničar Suddi prenosi da je Mikdad ibni Esved zamolio Muhammeda a.s., obzirom da je bio hafifnog zdravlja, a put u Tebuk sasvim dalek, da ga izuzme iz ovog pohoda.

Tim povodom je objavljeno Muhammedu a.s.: **"Krećite u boj, bili slabi ili snažni!"**

Ovaj ajet je teško pao na srca mnogih, naročito onih koji su živjeli sa iskrenim namjerama, pa je derogiran drugim ajetom u kojemu stoji: **"Neće se ogriješiti nemoćni i bolesni, i oni koji ne mogu da nađu sredstva za borbu, samo ako su prema Allahu i Njegovu Poslaniku iskreni..."**

Kur'an nadalje pojašnjava situaciju:

"Da se radilo o plijenu na dohvatu ruke i ne toliko dalekom pohodu, licemjeri bi te slijedili, ali im je put izgledao dalek. I oni će se zaklinjati Allahom: "Da smo mogli, zaista bi s vama pošli", i tako upropastili sami sebe, a Allah zna da su oni lažljivci." (Tevba, 42.)

Ovaj ajet je objavljen poslije pohoda na Tebuk, a odnosi se isključivo na munafike koji, navodno, sa nekakvim razlogom nisu mogli učestvovati u spremanju za susret sa Bizantincima na Tebuku. U jednom ajetu Uzvišeni Allah tješi Muhammeda a.s. i kaže:

"I da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas ubacili smutnju, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju. A Allah zna nevjernike."

U suri Tevba se također kaže:

"Neka ti Allah oprostí što si dozvolio da izostanu, dok se nisi uvjerio koji od njih govore istinu, a koji lažu." (Tevba, 43.)

Muslimani su vjerom potaknuti na činjenje dobra. Brzim odazivanjem Ebu Bekra, Omera, Osmana i drugih džometnih muslimana na Muhammedov a.s. poziv da prilože svoju raspoloživu imovinu, došlo se do jasnog pokazatelja da islamska vjera može mijenjati ljudsku narav ka dobru i dobročinstvu. Ebu Bekr je predao sav svoj imetak koji se sastojao od 40 hiljada dirhema (srebrenjaka). Hazreti Omer r.a. je dao pola svoga imetka, a hazreti Osman je priložio velike količine novca i povrh toga opremio je jednu trećinu vojske, pa je na taj njegov dobročiniteljski gest Muhammed a.s. odgovorio riječima: "Osmanu od danas neće ništa naškoditi ma šta činio (Poslanik a.s. ga zna kao čovjeka dobra)." Muhammedu a.s. je došlo mnogo siromašnih muslimana koji nisu imali vlastitih sredstava a ni neke jahalice za ovaj daleki put ka Tebuku, pa ih je obavijestio da im ništa ne može obezbijediti za jahanje, a potom su se oni, roneći suze, vratili kućama svojim. U vrijeme pohoda na Tebuk, Poslanik islama a.s. je ostavio h. Aliju kao domaćina njegove porodice. Inače, u vrijeme vođenja bilo kakvog boja Peigamber a.s. je ostavljao neke muslimane koji će štiti svoje porodice i grad Medinu.

Munafički kolovođa Abdullah ibni Ubej ibni Selul, vidjevši da je svaka daljnja agitacija uzaludna, odmah se sa prvog konačišta vratio sa svojih 70 pristalica u Medinu. I devet pravih muslimana, u strahu od žege i napornog marša, kao žrtve munafičke propagande, ostali su u Medini. Kur'an a.s. jasno tretira ovu kategoriju muslimanske populacije.

Muhammed a.s. je krenuo u pravcu Tebuka sa 30 hiljada svojih iskrenih mudžahida, a među njima je bilo i 10 hiljada konjanika. Bilo mu je drago što se na vrijeme riješio Abdullaha ibni Ubeja i njegovih malobrojnih licemjera. Njegov asker je bila najveća sila koju su ikad dotad Arapi vidjeli. Kada je Muhammed a.s. stigao sa svojim mudžahidima do doline nadomak Tebuka, tu se ulogorio, proborivši oko 20 dana. Međutim, na Tebuku nije bilo nikakvog boja sa Bizantincima. Allahov Poslanik a.s. je došao do zaključka da je vijest šamskog karavana o namjerama

Bizantinaca da napadnu Medinu bila lažna dojava ili su se Bizantinci povukli po saznanju da su se muslimani dobro pripremili za mehdan s njima. U danima iščekivanja mehdana sa Bizantincima, Muhammed a.s. je primao vladare pojedinih oblasti, kao što je, na primjer, vladar iz Ajle, grada na Crvenom moru i vladar Ujkadara iz Devmetul-Džendela, nedaleko od Tebuka.

Najvjerovatnije da su kršćanski vladari preko svojih patrola izvidnica doznali o spremnosti muslimana za boj, pa su se mudro preračunali i na vrijeme naredili svojoj vojsci da ustukne sa bojnog polja. S druge strane, čvrstom odlučnošću Muhammed a.s. i muslimani uspjeli su se oduprijeti bizantijskoj moći, koja nije mogla doći do izražaja kao što je to bio slučaj na Mu'ti prije godinu dana kada su muslimani doživjeli vojni neuspjeh.

DIPLOMATSKA AKTIVNOST U DOBA MUHAMMEDA A.S.

Grad Mekka je imao stoljetnu tradiciju u diplomatskim odnosima sa susjednim zemljama Arabijskog poluostrva, a i sa starješinama mnogobrojnih plemena diljem Arabije. Često su se sklapali međudržavni ugovori o uslovima prodaje i kupovine, o uslovima trgovačke razmjene, slobodnog protoka ljudi i raspoloživih roba, bez da se uznemiravaju i pljačkaju karavane.

Kada je Muhammed a.s. započeo misiju pozivanja u islam, u samom početku nije imao države kojom bi upravljao i u kojoj bi ljudi bili sasvim slobodni. On je bio samo poglavar islamske zajednice u ponovnom nastajanju, stalno proganjane i mučene od mekkanskih politeista. Historijski spisi spominju Muhammedove a.s. poruke koje je slao i primao u vezi sa ukidanjem bojkota i izolacije muslimanske zajednice u Šiab Ebu Talibu i traženja zaštitnika u Mekki među svojim iskrenim rođacima i postojećim potencijalnim simpatizerima.

Po njegovom dolasku u Medinu, brzo se razvila živa diplomatska aktivnost u mladoj islamskoj grad-državi. Prvih mjeseci svoga boravka u medinskoj sredini Muhammed a.s. je vodio pregovore sa arapskim i jevrejskim plemenima da bi ih organizirao u grad-državu, zatim sa plemenima koja su živjela između Medine i Crvenog mora, a sve u cilju da bi s njima stupio u vojne saveze.

Povremeno je primao delegacije raznih plemena koja su mu donosila vijesti o svom pristupu islamu, tražila pomoć protiv neprijateljski raspoloženih drugih plemena ili zbog bilo kakvog korisnog posla i vjerske aktivnosti. Prvi korak diplomatskih razmjera dogodio se 624.g.g. 2. h.g. neposredno poslije bitke na Bedru, kad su idolopoklonici iz Mekke uputili pismo abesinskom kralju da im izruči muslimanske muhadžire. Muhammed a.s. je, nakon što je čuo za tu uznemiravajuću vijest, poslao svoga izaslanika u Abesiniju (Habeš) da osujeti mekkanske poglavare i zauzme se za muslimanske muhadžire kod habeškog kralja Nedžašije (Negus).

Ranijim ugovorom na Hudejbiji Muhammed a.s. je dobio više slobodnog vremena i pružena mu je mogućnost za intenzivnije širenje islama, upoznavanje arapskih plemena sa novom vjerom i posvetiti se živoj diplomatskoj aktivnosti.

Nije perzida govoreći dano, a poslanik islama a.s. je već uputio svoje izaslanike sa porukama pozvanim vladarima, pozivajući ih da prihvate islam kao najsporniji vjerski nazor.

Muhammed a.s. je uputio pisma pozivanja u islam bizantijskom caru Herakliju, vladaru Perzije Kisru, vladaru egipatskih Kopta Mukavkisu, kralju Habesije Abesinije Nedžasi (Negus), Primcu za Herakliju uručio je Dihja ibni Hfalifa u gradu Jerusalimu i sinu, je pobijedi nad Perzijancima, gdje se trenutno Heraklije nalazi. Poslanik Muhammeda a.s. nije dnevno razgovarao bez nekog Arabljanina. U to vrijeme i veliki prorok Muhammed a.s. Ebu Sufjan bio je u Jerusalimu u trgovačkoj misiji. Heraklije ga je pozvao na razgovor kako bi što više informacija dobio o Muhammedu a.s. i vjeri u koju poziva. Prilikom razgovora postavio nekoliko pitanja Ebu Sufjanu i dobio odgovore, obratio se Ebu Sufjanu sljedećim riječima:

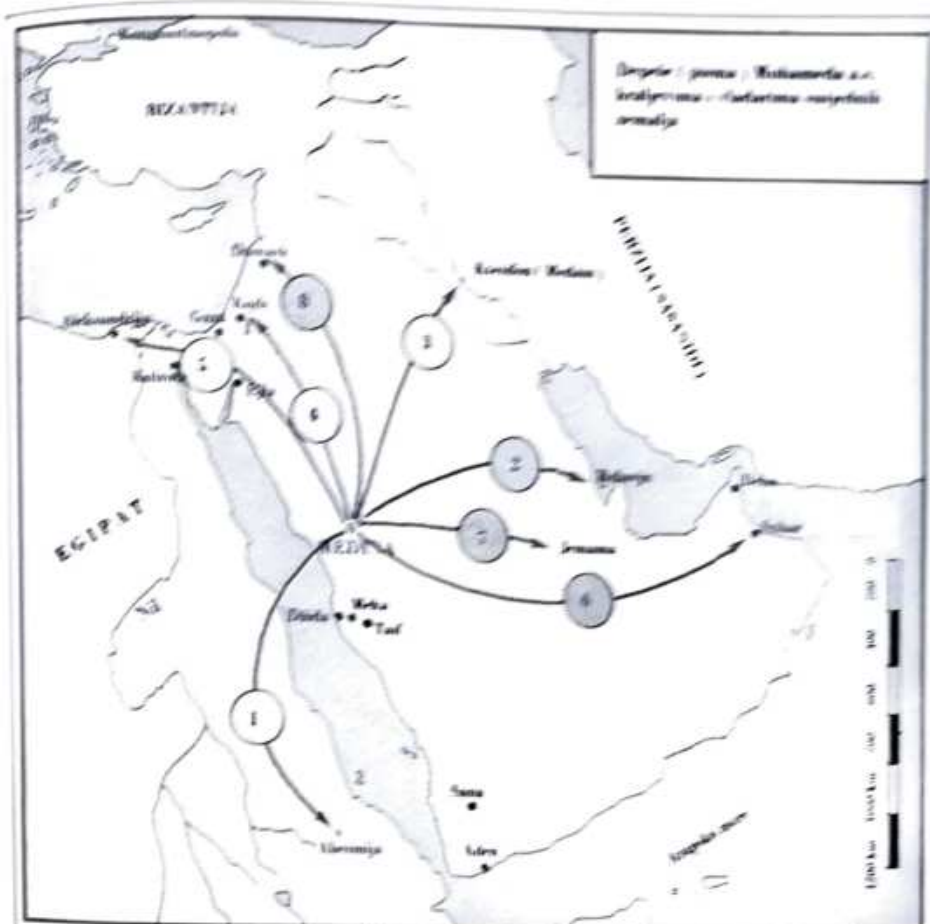
"Kažeš da je on plemenitog porijekla, a poslanici su uvijek plemeniti. Rekao si još da nikog iz njegove porodice nije tvrdio da je poslanik. Da je drugačije, rekao bih da on ima nasljednu bolest. Da je bilo kraljeva u njegovoj porodici, pomislio bih da je opsjednut idejom da postane kralj. Potvrdio si da on ne laže, pa ako ne laže ljudima, zar bi mogao lagati Bogu? Ti tvrdiš da su njegovi sljedbenici uzornici i da se njihov broj stalno povećava, a to prava vjera uvijek čini. Kažeš da nikada ne krši obećanja, a poslanici nikada ne varaju. Veliš mi da produčava pomiznom i skrušenom obraćanju Bogu, ljubavi i jednostavnosti. Pa, ako je sve ovo istina, siguran sam da će njegova kraljevina stići i do mjesta gdje ja vladam. Bio sam uvjeren da dolazi poslanik, ali nisam mogao ni pomisliti da bi on mogao biti rođen u Arabiji.

Nakon ovih riječi bizantijskog cara na dvoru je nastalo velika uznemirenost i zaprepaštenost. Imperator Heraklije je to smirio objašnjavanjem svega onoga što je kazao Ebu Sufjanu i darovima koje im je podijelio.

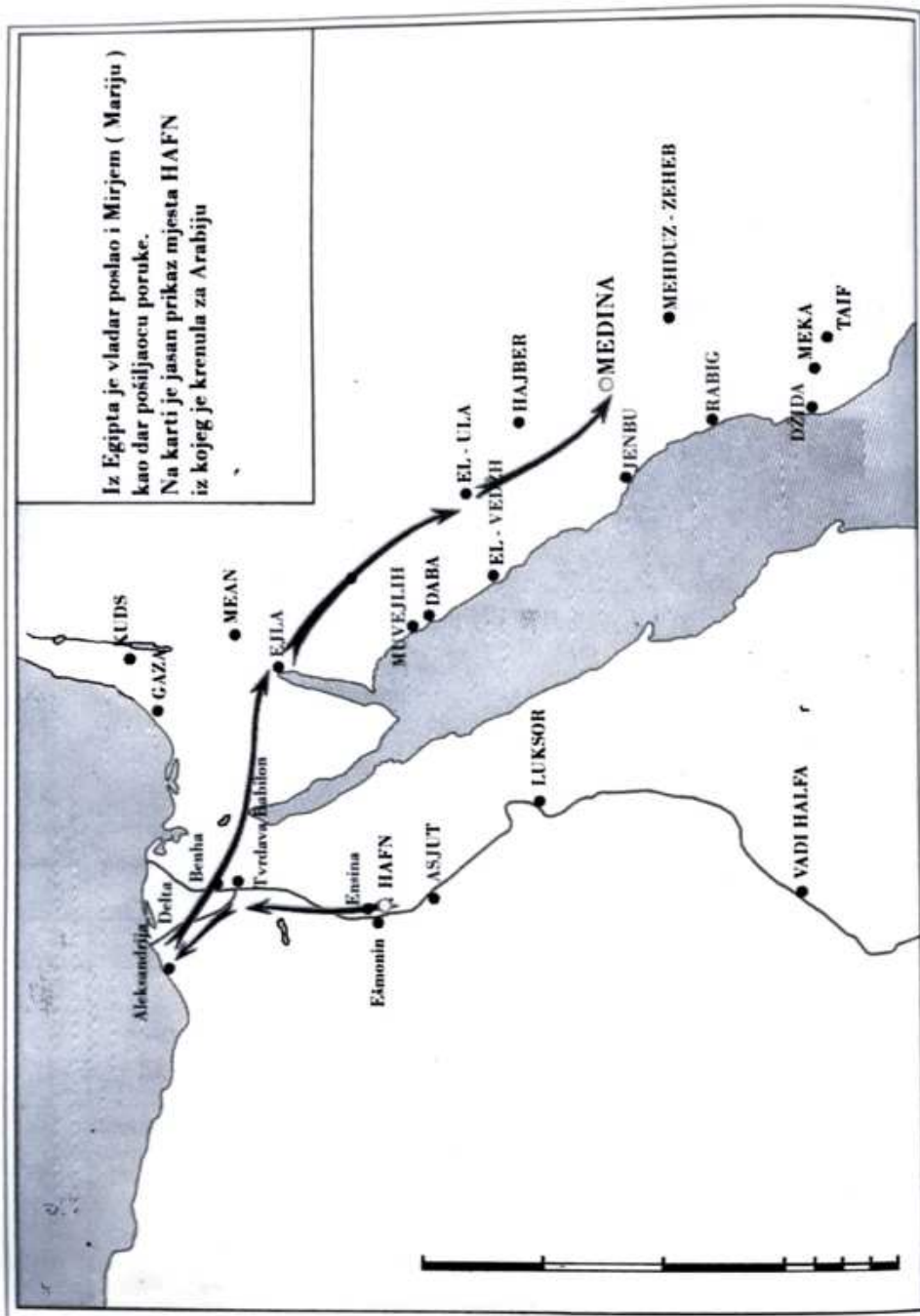
Perzijskom vladaru Kisru pismo je dostavio Abdullah ibni Huzafe. Pejgamberovo a.s. pismo Kisra je u velikoj srdžbi procijepao na komadiće. Kada se Abdullah ibni Huzafe vratio Pejgamberu a.s. i kazao šta se desilo sa njegovom porukom, na sve to je Muhammed a.s. uzvratilo: "Ono što je Kisra učinio sa mojim pismom, Allah će učiniti sa njegovim carstvom!" I doista, nedugo nakon toga, Kisru je ubio rođeni sin, a carstvo su perzijske vođe među sobom podijelile. Ali, za vladavine pravednog i hrabrog halife hazreti Omara r.a., muslimanska je vojska imala veći dio Perzije pod svojom kontrolom.

Egipatskom vladaru Kopta Mukavkisu pismo je dostavio Hatib ibni Ebi Balta. Mukavkis ga je sa počastima i poštovanjem dočekao, a po povratku Pejgamberu a.s. dati su mu pokloni za Muhammeda a.s. i uzvratno pismo u kojemu se kaže da će Mukavkis i njegovi podanici razmotriti poziv prihvata islama.

Slično se ponio u vladar Habesije. Njemu je poruku Muhammed a.s. poslao po Amr ibni Urnejetu Ed-Damriju. Kad mu je pismo bilo uručeno, pročitao ga je u prisutnosti svojih dvorjana. Pored poziva u vjeru islam, Muhammed a.s. ga je zamolio da onim muslimanima koji su izvršili hidžru iz Mekke i sve dotad ostali u Abesiniji, omogući bezbjedan povratak u Medinu, jer su razlozi daljeg njihovog ostanka u njegovoj zemlji prestali. Nedžasi (Negus) je Muhammedovog a.s. glasnika uljudno primio a potom i ispratio sa najvećim počastima, a muslimanima koji su se privremeno sklonili u njegovu zemlju od mekanskim pagana, stavio je na raspolaganje dvije lađe za povratak u svoju novu domovinu Medinu. Oni koji su se bavili biografijom kralja Abesinije ustvrđuju da je i on u duši bio musliman.

Primalac	Mjesto	Isaslanik	Broj
En - Nedžasi	Abesinija	Amr ibni Urnej Damri	1
Munzir ibni Savi	Bahrein	El - Hadrami	2
Kisra	Ktesifon (Medan)	Abdullah ibni Huzafe	3
Heraklije	Jerusalim (Kuda)	Dihja El - Kaba	4
Mukavkis	Aleksandrija	Hatib ibni Ebi Balta	5
Dia'Fer	Oman	Amr ibni As	6
Huza ibni Ali	Jemama	El - Amiri	7
Haris El Gasani	Damask	El - Esafi	8

PEJGAMBEROV A.S. IZBOR IZASLANIKA

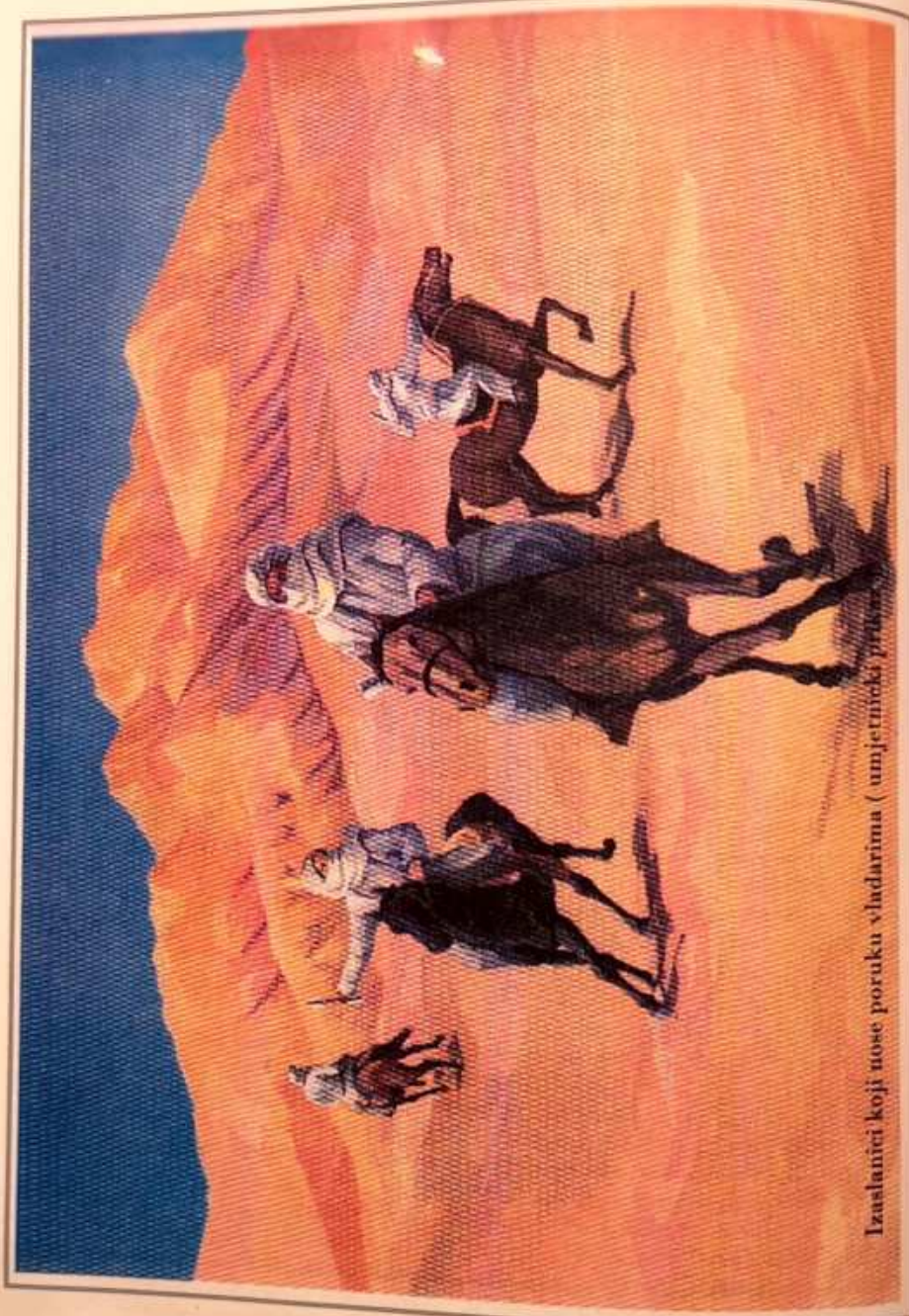
U vrijeme Muhammeda a.s. nije bilo posebno pripremljenih ljudi za diplomatsku službu, pa je prema datim okolnostima birao najpogodniju osobu za svoga izaslanika. Da bi spriječio idolopokloničko kurejsko spletkarenje za izaslanika je uvijek birao dovtljivog i lukavog čovjeka, makar ponekad i nemusliman bio. Amr ibni Umejja Ed-Damrija je desetak puta Muhammed a.s. slao na vrlo opasna i kritična mjesta. Kad su Muhammedu a.s. bili potrebni izaslanici vješti i stručni u islamskim pitanjima, slao bi ih da svojom elokvencijom, mudrošću, pobožnošću i poznavanjem i'mul-kelama, ubjedljivo djeluju na strane nemuslimanske vladare i plemenske šejhove. Muhammedu a.s. se pripisuje izreka: "Ako mi preporučujete izaslanika, izaberite takvog koji će biti ljepuškast i lijepog imena."

Poznato je da je Dihje El-Kelbi, koji je dvaput nosio pismo Herakliju, bio izuzetno poznat po svojoj ljepoti. Izaslanici su odlazili u Arabiju ili susjedne zemlje (Egipat, Šam, Abesiniju, Mabejnenehrej), u kojima je arapski jezik bio dobro poznat ili u kojima su vladari raspolagali prevodiocima na arapski. Najčešće je poruka bila pisani dokument koji bi Muhammed a.s. osobno zapečatio.

Predanja nam kazuju da su Muhammedova a.s. pisma obično pisana na pergamentu, a povelje koje je slao starijima pojedinih plemena pisane su na komadima kože. Njegov diplomatski stil je bio sasvim jednostavan i nije bilo mnogo raznolikosti. Pisma, povelje i govori obično su počinjali islamskom parolom: "U ime Allaha Svemilosnog, Samilosnog!", nakon čega je dolazilo ime pošiljaoca, a potom primaoca, pa iza tog sadržaja nekoliko riječi veličanja Allaha dž.š. i nakon svega toga slijedio je sadržaj pisma ili ugovora (Hudejbijjski ugovor je imao nekih odstupanja od ove prakse). Na samom kraju obično su dolazile riječi: "Mir tebi!", ako je primalac bio musliman, a "Mir onome koji je na pravom putu", ukoliko je primalac bio nemusliman. Poslanik je dokument ovjeravao pečatom. Ni jedno pismo ili ugovor koji je dao da se sastavi nisu nosili datum. To će tek biti uvedeno u doba vladavine halife hazreti Omera kad je njegova kancelarija počela primjenjivati datiranje pisama i ugovora, i to isključivo po hidžretskom kalendaru.

Na traženje mekkanskih politeista, a pri sklapanju Hudejbijjskog ugovora, Muhammed a.s. je sračunato pristao u zaglavlju ugovora upotrijebiti doislamsku formulu: "U ime Tvoje, o moj Bože!". Muhammed a.s. je udovoljio zahtjevu politeističkog pregovarača Suhejla ibni Amra, jer je Allahovom providnošću već znao da za islam i muslimane dolaze bolja vremena.

U Muhammedovo a. s. vrijeme nije bilo mnogo nekih posebnih ličnih dokumenata. Kad je putnik namjernik htio prijeći granicu otišao bi stražarima koji bi mu, ukoliko mu se udovolji, omogućili prijelaz i ličnu sigurnost. U gradu Medini su postojale posebne prostorije za primanje stranih delegacija, koje su ponekad smještane i pod šatorima. Muhammed a.s. je svim izaslanicima pružao gostoprimstvo za vrijeme njihova boravka u Medini. Primanja u Medini obično su se odvijala u Vjerovjesnikovoj džamiji (Velika džamija), u kojoj Stub izaslanstva (Ustuvanetul-vufud) podsjeća na mjesto gdje su strani izaslanici imali susret sa Muhammedom a.s. Svi strani izaslanici uglavnom su bili nemuslimani. Muhammed a.s. i njegovi najbliži i najodaniji ashabi bili su svečano obučeni pri primanju strane delegacije. Izaslanici su obično nosili poklone onima kojima su

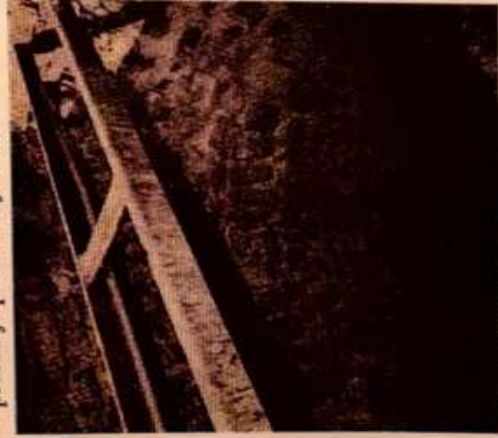

Izaslanici koji nose poruku vladarima (umjetnički prikaz)

→ Kupola koja natkriva
bunar Eris u koji je
pao pecat Allahova
poslanika

↓ Sa ruke hazreti Osmanove
prsten je pao u ovaj bunar

bili namijenjeni. Historijski dokumenti su sačuvali pojedinosti o vrstama poklona koje su vladari Habeša (Abesinije), Perzije, Egipta, Bizanta i drugih zemalja slali Muhammedu a.s. Pri okončanju svoje diplomatske misije, izaslanici su također primali darove za svoje vladare od Poslanika islama a.s., tako da je i u smrtnoj bolesti usmenom oporukom zapovijedao da se izaslanici i nadalje obasipaju darovima kao što je to i on lično radio.

ADMINISTRATIVNA DJELATNOST U VRIJEME MUHAMMEDA A.S.

Kad je Muhammedu a.s. bilo potrebno da se nešto napiše stranim vladarima ili plemenskim starješinama, on bi obično pozvao nekog od strogo povjerljivih ashaba koji je znao lijepo i čitko pisati. U njegovim prvim dokumentima nije bilo ni potpisa, ni pečata, ni datuma: samo nekoliko uredno i čitko napisanih riječi zadovoljavalo je beduine. Malo kasnije, sa razvojem islamske države, na kraju pisanog sadržaja, pojavljuje se i ime pisara pisma ili nekog ugovornog dokumenta. Na darovnicama zemljišta ili nekim drugim važnim dokumentima mogla se vidjeti i formula potvrđivanja, ali i pečat Allahova Poslanika a.s. Historičari navode da su za desetogodišnje primirje koje je postignuto u El-Meraru na Hudejbiji sastavljena dva primjerka ugovora, po jedan za svaku zainteresiranu stranu.

Prijepisi važnih dokumenata čuvani su u Muhammedovoj a.s. kući i on ih je obično čuvao pod jastukom. Medinska povelja, prvi društveno-politički i državno-pravni akt u tadašnjem svijetu, bila je privezana za njegovu sablju. Muhur (pečat) je ušao u upotrebu kad se Vjerovjesnik s.a.v.s. odlučio obratiti stranim vladarima sa pozivom da prihvate islam, vjeru koja je samo i jedino kod Allaha primljena, tačnije krajem 6. hidžretske godine. On je već doznao da strani vladari više vjeruju u ispravnost i tačnost poruke ako je na njenom kraju otisnut muhur, pa je zatražio od nekog muslimanskog zanatlije da mu izradi muhur u obliku srebrenog prstena, s tim što će se ugravirati i njegovo ime. Prema jednoj drugoj predaji namjesnik Muaz ibni Džebel donio je iz Jemena prsten sa posvećenom formulom: "Muhammed, Božiji poslanik" Prsten se, kaže ta predaja, dopao Muhammedu a.s., a Muaz ibni Džebel mu ga velikodušno poklanja. Postoji i historijsko kazivanje da je Muhammedov a.s. muhur bio sav urađen od srebra, i kruna i krug prstena.

Poredeći izvorna njegova pisma, dolazi se do zaključka da je muhur bio okrugao, prosjeka oko 2 cm sa tri retka napisa: Muhammed, u donjem dijelu, Resul, u sredini, a Allah- u gornjem dijelu muhura(pečata). Historičari navode i osobu zvanu Muejkib ibni Ebi Fatima kao čuvara muhura. Ali, kako je Poslanik islama a.s. štembilj(pečat) nosio kao prsten, dužnost ovoga nije bila čuvati ga (biti sekretar, tajnik u pravom smislu riječi), nego samo pečat- prstenom ovjeravati dokumenta, a zatim vraćati ga Vjerovjesniku s.a.v.s..

NAČELA MUHAMMEDOVE A.S. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Na moralnom i duhovnom planu Muhammed a.s. je dao svojoj univerzalnoj zajednici – ummetu vjeru i norme ponašanja u svim životnim situacijama. Na materijalnoj ravni obezbijedio je svojim sljedbenicima neovisnu zajednicu i državu sa uspostavljenim pravilima upravljanja državom. Uz peigambersku misiju, bavio se i politikom koja je podrazumjevala djelatnost regulisanja društvenih sučeljavanja, razmimoilaženja, manjih i većih sukoba. U politici je bio prisutan tamo gdje god je bilo nesređenih društvenih pitanja. Njegova se politika dijeli na kategorije: na opću politiku, koja se razlikovala ovisno o područjima i narodima, primjerice ako je Mekka u pitanju, arapski političari, poteškoće sa jevrejima, strano uplitanje u prilike u Arabiji ili uplitanje u poslove neke susjedne države.

Osnovna načela Muhammedove a.s. politike su:

- Prvi mu je cilj bio dostavljati i širiti islam, a sve drugo (osnivanje države, zakonodavstvo u državi, moral i sl.) samo je sredstvo da se taj cilj postigne. Muhammed a.s. je živio samo za to i sve je u svom životu trpio za taj uzvišeni cilj. U Mekki su mu aristokratski pagani nudili kraljevsku titulu, novac, najljepše žene i sve drugo što se poželjeti može, ali je on samo mislio na uspjeh u dostavi Allahove poruke čovječanstvu. Ko je u njegovo vrijeme prihvatio islam, oprostili su mu svi raniji zločini nanесeni njemu i ostalim muslimanima, pa čak i svirepa ubistva. On je jasno naglasio da onaj koji primi islam započinje novi život bez grijeha.
- Pravedan postupak i moralnost prema svakome. Poštivati datu riječ bila mu je životna politika.
- Bratimljenje, solidarnost, stabilnost i unutarnji mir u islamskoj mladoj državi bili su mu životni prioriteti. Prekinuti sa prljavom prošlošću Arapa i ostalih naroda i u islamu započeti sasvim nov i konstruktivan život jedna je od velikih političkih odluka Božijeg Poslanika a.s. Njegova politika nepristrasnosti ulila je povjerenje manjinskim grupama i malim plemenima, što je, opet, uticalo na naglo širenje islama kao glavnog kohezionog faktora među ljudima, a to je Poslaniku a.s. bio glavni životni cilj.
- Imati pripadnike mlade islamske države na islamskom teritoriju da bi bili blizu predstavnika islamske vlasti također je jedno od načela Muhammedove a.s. politike. Ovim načelom nomadi se vežu za jedno mjesto, za grad Medinu i njenu okolinu, čime je Muhammed a.s. bio neizmjereno zadovoljan. Sa politikom okupljanja muslimana u Medini prestaje se poslije oslobađanja Mekke.
- Izbjegavanje ratnih sukoba u cilju očuvanja ljudskih života jedno je važno načelo Poslanikove a.s. politike. (Protivnici islama na Bedru su izgubili 70 ljudi iz razloga što su oni inicirali sukob.)
- Poslanik a.s. se uvijek koristio dostignućima drugih i idejama koje nisu u suprotnosti sa islamom. (Selman Farisija je ponudio način odbrane grada).

▪ U načelo njegove politike spada i dobra obavještenost o kretanju neprijatelja, pa otud i tolike patrole i muslimanske izvidnice na terenu. Muhammed a.s. je u tu svrhu slao i špijune u mnoga mjesta kako bi donijeli informacije o stanju u taboru onih koji se protive islamu i islamskoj ideji života.

LIČNOST I NARAV POSLANIKA MUHAMMEDA A.S.

Doislamski Arapi su na razne načine obožavali kipove i njima se, uz Allaha dž.š., klanjali i za svaku životnu potrebu obraćali. To i takvo obožavanje kipova zadržalo se i dan-danas u nekim primitivnim vjerama na više kontinenata. Međutim, islam je to odmah ukinuo, jer se musliman klanja samo Jednom i Jedinom Allahu dž.š.. To je ujedno i golemi razlog da islamski vjernici nikada nisu ni pokušavali predstavljati Muhammeda a.s. u obliku lika ili slike (to su pokušali samo protivnici islama). S druge strane, njegovi vjerni ashabi i veliki prijatelji islamske vjere, kao i neki drugi njegovi savremenici, mnogo su ga puta tako vjerno i fleksibilno opisivali da mi današnji muslimani možemo sebi sasvim jasno predočiti njegov izgled i druge njegove karakteristike.

Lice je, kažu njegovi biografi, imao blago i prijatno, a oči crne i žive, prekrivene dugim trepavicama. Kovrčava crna kosa padala mu je do ramena, a također mu se isticala i crna tanka brada. Čelo je imao široko, obrve tanke i guste, a posred čela jaka žila koja bi katkada nabrekla od uzbuđenja. Nos je imao skladan i jak, usta pravilna, na kojima je često lebdio blagi smiješak, kada bi se pokazali i redovi bijelih, malo razmaknutih zuba. Na njegovoj skladnoj pojavi naročito se isticao lijepo sveden i zaobljen vrat, koga su neki poredili sa srebrenom urnom optočenom zlatom. Grudi su mu bile dobro razvijene, a ostali dijelovi tijela čvrsti i skladni. Bio je osrednjeg rasta, ni nizak ni visok. Kada bi išao sam, govorili bi da je nizak, a kada bi išao u društvu ashaba, činilo im se da je Muhammed a.s. mnogo višoj. Korak mu je bio čvrst i dostojanstven, iako sasvim sitan. Cjelokupna njegova pojava, puna snage i pouzdanja, zračila je blagošću i dobrotom, mirom i spokojstvom. Njegov govor, koji je bio po svojoj vanjskoj formi biser lingvističke ljepote, a po sadržini samo kristalna mudrost, osvajao je sve slušaoce koji su ga uvijek pomno slušali i njegov govor pamtili, a neki od njih i bilježili kako bi ostao budućim pokoljenjima u amanet da bi se po njemu vladali.

Muhammed a.s. je bio veliki heroj na bojnopolju i ni u jednoj borbi koju je vodio s nevjernicima ne uzimao niti se kad prestrašio. Kada je nastajao poremećaj i metež među muslimanskim askerom, on je bio poticajni faktor koji ga je hrabrio i vraćao borbenim zadacima. Ratove je vodio sa idolopoklonicima i mnogim drugim pokrivačima Allahove Istine samo zato što su oni započinjali prvi, a u pravilu uvijek je želio mir i lijepu nagodbu. Kada je u bici na Uhudu bio ranjen u lice, neko od bližih prijatelja mu je predlagao da prokune sve one koji zanemaruju Allahovu Istinu, a on je jasno odgovorio: "Nisam poslan od Svemogućeg Allaha da bilo koga proklinjem, naprotiv poslan sam da svijet upućujem. Allahu moj, uputi moj narod na pravi i ispravan put, jer on ne zna." To je Muhammed a.s. želio svojim protivnicima. Čak je i sa medinskim licemjerima postupao na prijateljski način iako su njihova neprijateljstva bila očita i mnogima jasna. Svojim najžešćim oponentima je opraštao, jer je blagost bila njegova karakterna crta.

U ophođenju sa svojim najbližim pomagačima bio je ljubazan i ponizan. Nastojao je da svakoga zadovolji, ne pokazujući nikakve tragove vlastite oholosti. Kada bi koga susreo, prvi bi se selamom javljao (on je tada bio kontinuirani učitelj islama), rukovao bi se sa muškarcima i nije, iz čiste peigamberske naravi, dozvoljavao da mu se ustaje na noge, mada su to ashabi iz poštovanja činili. Družio se i sa imućnim i sa onima koji su bili niži materijalni sloj društva. Znao je dugo vremena provoditi sa siromašnim i bolesnim. Bolesne je često posjećivao i na samom kraju Medine. Ebu Hurejre, jedan od njegovih ashaba, koji ga je iz poštovanja deset godina služivao, kazuje da mu Allahov Poslanik a.s. za sve to vrijeme nije nikad rekao: "Zašto si to tako učinio, ili zašto to nisi tako uradio? Nikada se nije naljutio kada bih zaboravio da učinim nešto što mi je naredio."

Prilikom zijareta, svaku osobu je znao lijepo primiti. I prije risaleta, njegovu pravednost i iskrenost cijenili su politeisti i svi drugi koji su krivo vjerovali. Često su ga između se postavljali za časnog sudiju. U društvu bi često čutao dok se ne ukaže potreba da govori, a kada je počinjao govoriti, svi bi ga pomno slušali.

I u svom privatnom životu bio je izuzetno skroman. Obično se hranio ječmenim hljebom, datulama, mlijekom, a ponekad medom i mesom. Jedanput su mu poslali janje na poklon pa ga je on većim dijelom podijelio muslimanima unaokolo, a njegova supruga hazreti Aiša je kazala: "Sve smo podijelili, a nama je ostala samo jedna noga." Muhammed a.s. ju je ispravio, rekavši joj: "Trebala si reći- sve nam je ostalo osim jedne janjeće noge. Pejgamber a.s. je ovim htio kazati da je ono što je dato, ustvari, dobijeno, jer će za ulaganje na putu dobra uslijediti sigurna Allahova nagrada. Mnoge dane je provodio u postu. U njegovoj kući i po nekoliko mjeseci ne bi se ložila vatra u svrhu spramanja neke kvalitetne hrane. Spavao je na dušku koji je bio ispunjen lišćem.

U kućnim poslovima je pomagao i nikada nije oklijevao da ukućanima nešto pomogne. Pri jelu u piću služio se desnom rukom i uvijek je davao prednost desnoj strani. Ruke bi obično prao poslije jela, a zube prije namaza i poslije jela. Prenosi se da je jedanput kazao: "Čistoća je pola vjerovanja!"

Kao što je iznutra bio plemenit i uredan, isto tako pazio je i na svoju spoljašnjost. Sređivao se pred ogledalom pri izlasku iz kuće i u tom činu nikada nije zakazao. Sa sobom je uvijek nosio ogledalo, češalj i misvak za pranje zuba.

Usluge drugih nikad nije zaboravljao. O žrtvama za islam od strane svoje žene hazreti Hadidže (Hatidže) uvijek je s ponosom govorio. Kada ga je posjećivala Halima, majka po mlijeku, on bi je uvijek dočekao stojeći i ljubio bi je u čelo. Lično bi joj namještao gdje će sjesti, a pri odlasku davao bi joj hedije.

Čovjekoljublje je također jedna od mnogobrojnih vrlina Muhammeda a.s.. On ga je na najbolji način iskazao u vrijeme oslobađanja rodnog grada Mekke. Mušrik Ibni Haris je jednom prilikom donio odluku da ubije Allahova Poslanika a.s. dok se odmarao u hladu jednog drveta. Muhammed a.s. je upravo otvorio oči u času kad je mušrik podigao svoju sablju iznad njegove glave i kazao Ibni Harisu: "Mene Allah štiti!" Kad je politeista čuo odgovor, odjednom mu je sablja ispala iz ruku. Poslanik a.s. ga je uzeo za ruku i rekao mu: "A ko tebe sada štiti?" "Budi onaj što zaboravlja!", zamolio je preplašeni politeista. Poslanik islama ga je pustio da ode. Povjesničari su zabilježili da je ovaj mušrik po povratku među svoje suplemenike kazao: "Dolazim od najboljeg i najplemenitijeg čovjeka!"

Osim navedenih, u njegove dobre osobine spada i samokontrola. Naime, pripovijeda se da je jedan jevrej zvani Zejd došao Muhammedu a.s. i zahtijevao je vraćanje nekog duga. Tom prilikom je šćepao Muhammeda a.s. za odjeću i grubo mu se obratio. Hazreti Omer je bio tu prisutan pa je ukorio Zejda za takvo ponašanje prema Poslaniku a.s.. Na sve to Muhammed a.s. se samo osmjehnuo i rekao: "Zaista i ja i on zaslužujemo drugačiji odnos, Omer! Mene trebaš ukoriti što dug nisam još vratio, a njega što to ne zahtijeva mnogo oštrije. Spomenuti dug je Muhammed a.s. vratio istog dana, a i jevrej je odmah prihvatio islam. Ponašanje Poslanika a.s. navelo ga je da promijeni svoj životni svjetonazor.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **KARAVANDŽIJA** – učesnik u karavanu, vođa karavane, niza natovarenih životinja, a najčešće deva, s teretima razne robe, koje se kreću po stepama i pustinjama.
- **PROFIL** – lični opis, osnovne karakteristike
- **PREVENTIVA** – zaštita, mjera opreza, dobra priprema kojom se može izbjeći neki sukob
- **DŽEJŠUL-USRETI** – vojska oskudice i poteškoće.
- **KOPT** – pripadnik egipatske crkve, pripadnik kršćanskog ogranka koji u crkvenom učenju ima neke specifičnosti u odnosu na druge crkvene frakcije.
- **PERGAMENT** – čvrsta vrsta papira koji ne propušta mast i vlagu i po izgledu liči na materijal od životinjske kože (dobio naziv po azijskom gradu Pergamu u kom se često upotrebljavao za pisanje ali i za izradu kožnih predmeta).
- **MISVAK** – vrsta četkice za zube napravljene od posebne vrste drveta
- **USTUVANETUL-VUFUD** – stub kod kojeg je Muhammed a.s. primao strane delegacije u džamiji.
- **MUHUR** – štembilj, pečat, žig
- **HEDIJA** – poklon
- **ZIJARET** – posjeta

PITANJA:

1. Da li je prije hidžre Muhammed a.s. slao kakve poruke u cilju poboljšanja društvenog statusa muslimana?
2. Zašto su mušrici Mekke tražili od Nedžašije izručenje muslimanskih iseljenika?
3. Koji je tekst ugraviran u muhur Allahova Poslanika a.s.?
4. Kakvog je oblika bio muhur Allahova Poslanika i koji je tekst sadržavao?
5. Koji je vladar grubo postupio prema izaslaniku Muhammeda a.s.?
6. Gdje su čuvana važna dokumenta islamske države?
7. Koliko je vremena Muhammed a.s. poklanjao društveno- političkim izazovima?
8. Koja je osnovna životna politika Muhammeda a.s.?
9. Koje su velike političke odluke Allahova Poslanika a.s.?
10. Da li se pri organizaciji države Muhammed a.s. koristio dostignućima drugih naroda?
11. Kažite šta znate o izgledu i karakteru Muhammeda a.s..
12. Kakva je bila cjelokupna pojava Resulullaha?
13. U kojim je bitkama Muhammed a.s. bio poticajni faktor na uspjeh muslimana?
14. Kako se Muhammed a.s. odnosio prema svojim najbližim pomagačima?
15. Kakav je bio Poslanikov a.s. odnos prema osobama koje su ga dobrovoljno služile?
16. Kakvo je bilo ophođenje Allahova Poslanika u privatnom životu?
17. Kakvi su odnosi bili između Muhammeda a.s. i njegove majke po mliječu?
18. Mnogobrojne su vrline Allahova Poslanika a.s.. Koje od njih poznajete?

Odgoj i obrazovanje u vrijeme Muhammeda a.s.

Da bi preobražaj, otrežnjenje i osvješćenje nekog društva uspjelo, trebalo je organizirati sistem odgoja i obrazovanja ljudi. Muhammed a.s. je stalno govorio svojim ashabima: "Allah me poslao kao muallima- učitelja!" Kur'an a.s. u više navrata govori da je poslanička zadaća poučavanje i preobražaj društva. Kako je Kur'an a.s. zbir propisa za cjelokupni život u svim njegovim oblicima, materijalnim i duhovnim, Muhammedova a.s. djelatnost se ne može okarakterisati samo kao duhovna. Arapi Muhamedovog a.s.vremena u većini su bili društvo neupućenih u pismenost i čitanje. Samo dva vijeka kasnije, arapski jezik postaje jezik nauke svih naukovnih struka. Uzroci koji su omogućili takav veliki uspjeh leže u sljedećem: Na samom jugu Arabije, gdje je živio narod Ad, rođene su plodne kulture i civilizacije prije postojanja gradova Rima i Atine. Natpisi pronađeni u Me'inu i Sabi svjedoče o postojanju spomenika za pisano objavljivanje zakonskih propisa. Međutim, te civilizacije su bile mrtve mnogo prije pojave islama u svojoj konačnici. Osim toga, sjeverne i središnje arabijske oblasti, gdje je islam iznova ponuđen čovječanstvu i otpočelo njegovo širenje, nisu preobrazili Arapi s juga; uostalom, u starom Jemenu nije se govorilo i pisalo arapski. Jezik i pismo Arapa Mekke i njene okoline sasvim su drugačiji.

Umijeće pisanja bilo je, uistinu, rijetkost u doislamskoj Arabiji. Neki historičari su išli tako daleko da su tvrdili kako u Mekki, u to doba najrazvijenijem arabijskom gradu, nije bilo više od dvadesetak osoba koje su znale pisati, međutim, tu tvrdnju ne treba smatrati pouzdanom, jer je, po nekim drugim historijskim izvorima, bilo i žena koje su bile pismene. Porodica hazreti Omera se posebno u tome isticala. Jedna od njegovih bliskih rođakinja naučila je pisati h. Omerovu kćerku Hafsu. Nije isključeno da je Omerova sestra znala čitati, jer je posjedovala listove koji su sadržavali kur'anske sure još prije hazreti Omerovog prelaska na islam.

Sajam na Ukazu, nedaleko od grada Mekke, bio je svearapski književni kongres. Tu su najčuveniji govornici i pjesnici iskazivali svoj literarni i pjesnički talenat. U Mekki je Vereka ibni Nevfel, rođak Muhammedove a.s. žene hazreti Hadidže, prevodio Bibliju na arapski jezik. Čak je i njegova sestra(Kutejla) "čitala svete knjige". Ako su, dakle, i žene u to doba bile tako

obrazovane, ni muškarci, sljedstveno tome, nisu mogli zaostajati. U periodu pred dolazak islama u svojoj konačnici, u gradu Mekki je bila razvijena i usmena književnost koja se prezentovala obično u večernjim časovima u mekkanskoj Darun-Nedvi- gradskoj vijećnici, koja se nalazila preko puta Bejtul- Harama.

Uz to, Muhammed a.s. je slao svoja pisma u sve dijelove Arabije, što ukazuje na činjenicu da je u svim tim dijelovima bilo ljudi koji su mogli pisati i čitati. Na tim i takvim temeljima islam je počeo graditi svoje intelektualno zdanje i potaknuo na intenzivno čitanje, pisanje i književno stvaralaštvo.

Poznato je da Muhammed a.s., ostavši vrlo rano bez oba roditelja, nije znao ni pisati ni čitati. Znao je već od ranije da je Vahj- Prva objava počela sa imperativom čitanja i pohvalom peru kao osnovi svih znanja.

Sasvim je značajno da su gotovo svi ajeti Kur'ana a.s., koji zahtijevaju obrazovanje i naukovnu djelatnost, ili o njima govore u nekom drugom smislu, iz mekkanskog perioda Objave, dok ajeti objavljeni u Medini, iza hidžre, govore o djelu i njegovu izvršenju.

U Kur'anu a.s. izričito stoji: **"Reci: - Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?" Ili: "Tako mi pera i onoga što oni pišu!"** (Kur'an)

Dvije godine prije hidžre, u vrijeme kad su u Medini neki ljudi već primili islam, a u vrijeme dok je Muhammed a.s. boravio u Mekki, poslao je Medinjanima vjeroučitelja Musab ibni Umejra da ih poučava Kur'anu a.s. i da im objasni glavne postulate(šarte) i principe islama. Mus'ab je imao velikog uspjeha u Medini, što je dovelo do toga da ga prozovu prvim ambasadorom znanosti. Njegovo djelovanje u Medini doprinjelo je da se islam u toj sredini proširi munjevitom brzinom. Kada je Muhammed a.s. zaimao veće mogućnosti djelovanja u Medini, njegova briga za edukacijom ummeta bila je sve veća i veća.

Po dolasku u ovaj grad, Muhammed a.s. se odmah zanimao za podizanje zgrade za svakodnevne vjerske dužnosti i islamsko poučavanje. U izgradnji zgrade, odnosno džamije, i sam je lično učestvovao. Poznato je da se svi muslimani svijeta okreću u namazu prema jednoj jedinoj tački, a ta tačka je Ka'ba u Mekki. Pravac Kible koji se traži prema toj tački iz Medine, prvobitno je odredio sam Muhammed a.s., bez ikakvih znanstvenih instrumenata, i potpuno je tačan. U toj zgradi- džamiji, koja se danas zove Vjerovjesnikova Džamija, ranije su postojala tri odvojena dijela: veliki prostor za obavljanje namaza, Suffa ili Zulla(zaklonjeni prostor) za educiranje i nekoliko skromnih soba za Vjerovjesnikovu s.a.v.s. porodicu.

Suffa je bila prvo islamsko središte za educiranje novopridošlih u islam. U njoj je poučavao Poslanik a.s., ali i mnogi drugi učenici ashabi, koji su početnike u islamu poučavali umijeću razgovjetnog čitanja kur'anskih sura i pisanja. Važnost koju je Muhammed a.s. pridavao čitanju i pisanju može se prosuditi po sljedećem: zarobljenici iz boja na Bedru bili su otkupljeni za 4 hiljade dirhema. Međutim, svi oni koji su znali pisati i čitati, mogli su po Muhammedovoj a.s. naredbi biti oslobođeni ukoliko svaki od njih prihvati poučiti po deset muslimanskih mladića iz Medine.

Lekcije iz Kur'ana a.s. su se sastojale u učenju više poglavlja napamet za namaske potrebe i u izgovaranju tih poglavlja po tedžvidskim pravilima(propisanim tonovima), a da se i ne kazuje o objašnjavanju kur'anskog teksta, kako bi se njegova plemenita uputstva primjenjivala u svakodnevnom životu, pošto Kur'an a.s. govori o vjerskim pravilima i shvaćanju vjere, ali i o ljudskom čudoređu- ahlaku.

Suffa je bila višenamjenska prostorija. Noću je služila kao spavaonica onim učenicima koji nisu imali prebivalište u Medini. Tu su bili smješteni i putnici namjernici koji su dolazili naučiti osnove islama. Učenici medinske Suffe neprestano su se pripremali s namjerom da se vrate u razne dijelove Arabije kao dajje - misionari, učitelji i vjeroučitelji. Među njima su se pojavile i prve sufije, mistici. Oni su ostavili takvu uspomenu na muslimanski ideal da je više autora izradilo biografske rječnike učenika Suffe.

Ubrzo dolazi i vrijeme kada Suffa ne može da zadovolji sve islamske potrebe, pa je Poslanik a.s. organizovao tzv. pripremne i osnovne škole u medinskim kvartovima. Već 2. hidžretske godine u Medini se spominje kur'anska škola Darul- kura, gdje je često navraćao Muhammed a.s. u cilju provjere ispravnosti učenja Kur'ana a.s..

Nivo islamskog poučavanja u prijestolnici islamske države rastao je svakog dana. Muhammed a.s. je od novih obraćenika u islam zahtijevao, posebno od onih iz zabačenih i udaljenih dijelova Arabije, da napuste svoje krajeve i nastane se u Medini, na čistom islamskom području. Uzrok tome je bila Vjerovjesnikova s.a.v.s. briga da im se obezbijedi adekvatan islamski odgoj, kao i mir potreban za provođenje islamskih dužnosti u živu islamsku praksu, što je bilo veoma teško uz one koji su u njihovoj porodici (obično roditelji) bili otvoreni neprijatelji islamskog svjetonazora.

U samom početku, kada nije bilo mnogo onih koji su bili podučeni pismenosti i općem obrazovanju i kada je svako ovisio o ličnim mogućnostima, nije bilo određenog plana i programa na odgojnom i obrazovnom planu. Sve grane nauke i raznih zanata naučavani su od Poslanika a.s. i stare dobre generacije muslimana. Bilo je mnoštvo zahtjeva da se poštuje učitelj u islamskoj školi, a sam Poslanik je često govorio da su učenjaci nasljednici Allahovih poslanika i da meleki čuvaju svakog onog ko se bavi naukovnom aktivnošću. Poslanik a.s. je upućivao muslimane da djecu trebaју poučavati načinu obavljanja namaza od njihove sedme godine, makar je namaz za njih bio stroga obaveza tek u pubertetu.

U jednom kur'anskom ajetu naglašava se važnost obrazovanja civila, mada su mladoj islamskoj državi, kao i svakoj drugoj, potrebni i vojnici:

"Svi vjernici ne treba da idu u boj. Neka se po nekoliko njih iz svake zajednice njihove potruđi da se upute u vjerske znanosti i neka opominju narod svoj kad mu se vrate, da bi se Allaha bojali (mislili na Njega i svih se zabluda klonili)." (Et- Tevba, 122)

Samo čitanje u vrijeme Vjerovjesnika s.a.v.s. nije bio jedini način učenja i sticanja korisnih informacija. On se počesto služio i drugim načinom odgoja i educiranja - usmenom predajom, pripovjedanjem. Vjerovjesnik s.a.v.s. i postavljeni namjesnici u pojedinim islamskim vilajetima uvijek su kontaktirali sa narodom, nadzirajući sve i govoreći o svemu direktno u svakoj zgodnoj prilici.

Mladići dobre stare generacije muslimana učili su lijepo ponašanje i od muslimanskih trgovaca na putovanjima i sajmovima. I sam Poslanik a.s. je "prošao školu" te vrste i uspješno ju je završio.

RAD KONSULTATIVNOG VIJEĆA I SISTEM DRŽAVNE VLASTI

Rad konsultativnog vijeća

Nakon iseljenja Muhammeda a.s. iz Mekke u Medinu, gradnje džamije za sve-muslimansko okupljanje i uspostave sistema vlasti na slobodnoj teritoriji, od ashaba je zatraženo da daju najbolji prijedlog za oglašavanje namaza. Neki od ashaba su predlagali paljenje vatre, neki da se slijedi primjer jevreja, upotrebom zvona ili trube, a neki opet su mu ispričali kako su u snu vidjeli da im se živom riječju, ezanom, treba obratiti da bi se okupili u svrhu klanjanja propisanih namaza. Muhammedu a.s. se ovaj posljednji prijedlog najviše dopao i on ga je prihvatio, a svi ostali prijedlozi su odbijeni iz razloga što su bili ideje iz tuđeg vjerskog i civilizacijskog kruga. Prijedlog ezana po prvi put je ovjerio Bilal ibni Rebah El- Habeši sa krova medinske džamije, pa se stoga on smatra prvim muezzinom u ummetu Muhammeda a.s.

U vrijeme priprema za bitku na Bedru, udaljenom od Medine 120 km, kad se prijavila vijest da stiže snažna politeistička vojska iz Mekke, Muhammed a.s. je odmah sazvao opći zbor muslimana, ensarije i muhadžire, da svi zajedno odluče treba li ili ne treba prihvatiti ovaj prvi snažniji mekanski izazov. Njemu nije bilo dovoljno što su ga muhadžiri uvjerali u svoju snažnu i iskrenu podršku, već je i dalje pozivao sve ostale da iskažu svoj stav o ovom izazovu. Kad su domicijelne ensarije, stanovnici Medine, došli do zaključka da Muhammed a.s. posebno zahtijeva da se i oni izjasne, jedan od njih ustade i javno izjavi da se i oni u potpunosti slažu sa svim prijedlozima Muhammedovim a.s.. Da ga i ensarije nisu podržali, teško da bi Muhammed a.s. odlučio se započeti bitku sa okorjelim politeistima Mekke.

Pred izazov na Uhudu Muhammed a.s. je smatrao da je mnogo bolje da muslimanski mudžahidi ostanu i Medini i da tako odole opsadi nego li da se izlažu politeistima na otvorenom mejdanu, međutim, većina mladih muslimana bila je stava da treba izaći izvan grada i boriti se protiv udruženih pagana. Kada je Muhammed a.s. čuo mišljenje većine muslimana, prihvatio je njihov prijedlog mada se i sam u početku nije opredijelio za njega.

Nakon bitke na Bedru uslijedila je rasprava kako postupati sa ratnim zarobljenicima. Hazreti Omer r.a. je bio mišljenja da sve zarobljenike treba pobiti (h. Omer se i tada učio islamu), a sugestija Ebu Bekrova je bila da ih treba sve osloboditi uz otkup na više načina. Muhammed a.s. se priklonio mišljenju Ebu Bekra r. a..

Za vrijeme trajanja opsade Medine na Hendeku (Jarku, Dugoj tranšei), Poslaniku islama naumpalo je da pokuša pridobiti jedan protivnički odred, dajući mu sočnih, slatkih i kaloričnih medinskih hurmi. Međutim, jedan medinski prvak usprotivio se tome - ne iz razloga štednje već iz čistog ponosa - te je Muhammed a.s. povukao svoju ponudu koju je već bio dao dušmanima koji ga napadaju.

Za vrijeme želje da se uđe u Mekku i obavi umra, odnosno za vrijeme Hudejbije, Muhammed a.s. je imao namjeru suprotstaviti se mekanskim saveznicima Ehabiscima, jer su se i oni u tim teškim trenucima neprijateljski odnosili prema muslimanima, ali na sugestiju Ebu Bekra r. a.

On je ipak od te namjere odustao, te je nastavio put pravo ka Hudejbiji. Osim toga, snačajan je i slučaj potpisivanja nepovoljnog mira na Hudejbiji, jer su njegovi na prvi pogled nerealni uvjeti, ožalostili mnoge muslimane, a naročito h. Omera r.a. koji je javno izrazio svoje neslaganje i nezadovoljstvo sa tačkama ugovora. Na njegovo ponašanje Muhammed a.s. je kazao: "Allah mi je preko objave naredio da prihvatim ove uvjete!" Ovakav odgovor uvijek je bio u stanju razoružati i h. Omera i svakog drugog vjernika, mada problem još nije pravično riješen. Međutim, božanske objave nestale su zajedno sa Allahovim Poslanikom a.s. Nasljednici njegove vlasti, iz svjetovnog domena, nisu uživali tu poslaničku povlasticu.

I slučaj sa hevazinskim zarobljenicima spada u dobre primjere islamskog konsultovanja i savjetovanja. Nakon što je plijen bio podijeljen (koji je uključivao i zarobljene žene i djecu), pobijeđeno pleme je uputilo Muhammedu a.s. svoje izaslanike koji su se izjasnili da prelaze na islam, ali zato traže da im se vrati imovina i svi zarobljeni. Muhammed a.s. im je kazao: "Izaberite između blaga i zarobljenika!" Predstavnici plemena su se opredijelili za svoje zarobljene, a potom je Poslanik a.s. pozvao ashabe i obavijestio ih jeda su Benu Hevazin prešli na islam, te da je donio odluku osloboditi njihove zarobljene koji su prilikom razdiobe dopali njemu i njegovom ljudskom okruženju. Neki prvaci postupili su kao Poslanik a.s., ali je bilo i onih koji su se suprostavili mišljenju Muhammeda a.s. Otud je Muhammed a.s. bio u situaciji da pozove sve predstavnike porodica svakog pojedinačnog plemena i na sazvanom skupu zatražio je od njih da se opredijele. Konačno su ostala samo dva plemena koja nisu besplatno željela osloboditi zarobljenike. Muhammed a.s. je riješio ovaj slučaj na taj način što je naredio da se ipak zarobljenici oslobode a da se tvrdoglavi plemenski šejhovi šteta nadoknadi iz Bejtul- mala- državne blagajne.

Sistem državne uprave

Poslanik a.s. je obavljao svoju zakonodavnu vlast na sasvim jednostavan način: kad god bi osjetio potrebu da dade uputstvo u vezi s nečim što je vidio ili čuo da se spominje, on bi naprosto formulirao zapovijed; u jednom slučaju bi se složio sa usvojenom praksom, u drugom slučaju bi je izmijenio, u trećem bi je zabranio i zamijenio nekom novom, boljom potpunijom.

Svi ti slučajevi mogu se svesti na tri osnovna načina postupanja: ili bi usmeno izjavio (ili u pisanoj formi ukoliko se radilo o odsutnim osobama) ili bi sam postupao na odgovarajući način ili bi, pak, čitao i posmatrao kako drugi postupaju. Ovaj posljednji način postupanja, tj. prećutno odobravanje, ova snošljivost i priznavanje starih običaja koji se ne kose sa islamskim učenjem, predstavlja također jedan od izvora islamskog zakonodavstva.

Poslanik a.s. je na jedan od tih načina objavljivao zakone, a oni koji bi ga čuli, širili su ga dalje. Sasvim rijetko, tek u iznimnim slučajevima, javno bi obznanio neki novi zakon ili uredbu. Tako je, na primjer, za vrijeme obavljanja hadždža u Mekki, 9. hidžretske godine, njegov zet hazreti Alija dobio zadatak da objavi neke uredbe. Posebni službenici, među kojima je bio Ebu Hurejre, išli su gradskim sokacima i, s vremena na vrijeme, objavljivali nove administrativne mjere.

Za muslimane, za univerzalnu muslimansku zajednicu – ummet, Kur'an-ikerim je objavljena Allahova riječ, božanski zakonik, koji je Muhammed a.s. dobio da bi ga predao čovječanstvu. Kur'an-ikerim ozakonjuje sve vidove ljudskog života. Kada se to pokaže nedostatnim, uzimajući u obzir potrebe društva koje se mijenja i razvija, onda se pripadnici islama oslanjaju na hadiske izvore i druga mjerodavna mišljenja uleme.

Muhammedova a.s. osoba, po Kur'an-ikerimu, predstavlja vrhovnu zakonodavnu vlast, jer: "On ne govori po hiru svome- to je samo Objava koja se objavljuje." Ili: "Ono što vam Poslanik propiše, toga se držite, a ono što vam zabrani, ostavite!" Onaj koji vjeruje u Muhammeda a.s. i njegovo svojstvo poslanika bez rezerve prihvata sve što mu prenese u svojstvu službenog glasnika Onog koji ga je poslao kao takvog.

Poslanikovo a.s. djelovanje jasno pokazuje da je on u zakonodavstvu i državnoj upravi pravi reformator koji je zadržao mnoge stare običaje, a samo je neke smatrao suvišnim koje treba zabraniti ili ukinuti. Ovo se odnosi kako na svjetovne poslove, kao što je trgovina, tako i na kaznene zakone, te na strogo vjerske običaje kao što je obavljanje hadždža. Neki od tih običaja potiču još iz doba Ibrahima a.s. i Ismaila a.s. i njihovih šerijata, dok su drugi novijeg datuma. Ovdje se radi o običajima koji su dobri i prihvatljivi i ne sadrže ništa što je pagansko i mušričko, nakaradno i nepravedno. Sve lijepe običaje Muhammed a.s. je velikodušno svojim čutanjem odobravao, pa su mnogi stari zakoni ušli i u islamski zakonik. Ta Muhammedova a.s. trpeljivost bila je putokaz mnogim kasnijim generacijama muslimana. Sva pravila koja se ne kose sa Kur'anskim i hadiskim pravilima i porukama, u islamu se smatraju dobrim, prihvatljivim, priznatim. Kur'an a.s. i Tradicija Allahova Poslanika a.s. zauvijek će ostati glavni izvori šerijata za sve muslimane i muslimanke. Kada se Kur'an a.s. i Tradicija o nečemu ne izjašnjavaju sasvim jasno, u tom slučaju idžtihād, zakonodavni rad islamskih pravnikā ima utemeljenje. Mjere koje je Muhammed a.s. poduzimao u cilju razvoja islamskog zakona garantuju njegovu životnost i integritet.

Odlazeći na dužnost kadije u Jemen, Muaz ibni Džebel je došao da se oprosti sa Muhammedom a.s., koji ga tim povodom upita: "Kako misliš rješavati sporove?" Muaz je Poslaniku a.s. odgovorio na sljedeći način: "Slijediću Allahovu Knjigu- Kitabullah." "A šta ako taj slučaj nije predviđen?" – nastavi Muhammed a.s. pitati Muaza. Kadija predviđen za Jemen odgovori: "Slijediću postupke Allahova Poslanika!" potom ga je Muhammed a.s. i po treći put provjerio: "A šta ćeš činiti ako ti i njegovi postupci ništa ne govore?" a Muaz mu je odgovorio: "Tada ću slijediti zdrav razum!" Muhammed a.s. je bio oduševljen odgovorima Muaza ibni Džebela, i u tom času je digao ruke prema nebu i proučio: "Allahu hvala što je uputio izaslanika svoga Poslanika da postupā onako kako se sviđa Allahovu Poslaniku!"

U gradu Medini, Muhammed a.s. je imenovao svoje izaslanike za svaku javnu funkciju, koju on lično nije mogao obavljati, uključujući tu i imenovanje i potvrđivanje šehova udruženih plemena, diplomatskih predstavnika, ratnih zarobljenika, pokrajinskih valija, kadija, muallima, školskih inspektora, poreznika, carinika, tržišnih nadzornika (muhtesiba), imama u džamijama i muezzina, vodiča na hadždž u Mekku. Sačuvani su historijski dokumenti, koji kazuju o Muhammedovim a.s. uputstvima za provincijske valije, vojne zapovjednike, a posebno za sudije.

U Medini su decentralizacija vlasti i posredna uprava postale općim pravilom. Medina kao grad država prije će biti konfederalna nego li federalna država muslimana, jer je centralizovanog upravljanja, kako se kasnije i moglo uočiti, bilo sasvim malo. Iz Muhammedovih a.s. odgovora na Akabi prije hidžre, proisteklo je pravilo da u Medini treba postaviti nekiba (upravljača) za muslimane koji su primili islam. Tradicija sa Akabe i dalje se nastavlja, kad god bi pripadnici nekog plemena prigrlili islam, Muhammed a.s. bi imenovao njihovog plemenskog šeha za svoga izaslanika. Središnja uprava imala je pravo intervencije samo po potrebi, ali u principu svako je pleme bilo autonomno u svim upravnim pitanjima: iz centra se samo imenovao starješina plemena, koji je često od Muhammeda a.s. dobivao islamsku zastavu kao znak i simbol svoje vlasti. Plemenski šeh je obavljao sve dužnosti koje su mu priličile: Bio je imam u džamiji svoga plemena, kadija među zavađenim članovima plemena, zapovjedao je askerskim plemenskim snagama za vrijeme vojnih pohoda i direktno bio u ovisnosti od Poslanika islama a.s. kao vrhovnog askerskog zapovjednika. Ukratko, on je bio glava plemena i izaslanik šefa islamske države, kojem je zakleo se na vjernost i poslušnost. I najzad, mogao je slobodno i bez ikakvog nametanja sa strane birati svoje podređene.

Pravosuđe u doba Muhammeda a.s.

U vrijeme džahilijeta – u periodu zaborava ispravnog vjerovanja i obraćanja Allahu dž.š., nije se prakticiralo stalno suđenje. U slučaju kakvih sporova suprostavljene strane su izabirale prema zajedničkom dogovoru nekog politeističkog uvaženog prvaka koji je rješavao njihov postojeći spor. Nije postojao bilo kakav priznati zakon, jer je zdrav razum bio jedini vodič sudiji, a na njegovu presudu nije bilo prava žalbe. Sa ponovnom pojavom islama preko Poslanika a.s., stanje u pravosuđu će se znatno promijeniti.

Prije hidžre, Muhammed a.s. je bio nepovredivi voda svoje povijesno reaktivirane islamske zajednice u gradu Mekki, koja se postepeno razvijala, ali nije imala svojstvo stabilne i organizirane islamske državne zajednice. Oni koji su prelazili na islam i dalje su ostajali članovi svojih plemena kod kojih je vladalo idolopoklonstvo.

Prva stvarna islamska država nastaje u Medini 622. godine. Čim je stigao u Medinu, Muhammed a.s. je proglasio postojanost islamske države i dao je da se napiše i usvoji Medinska povelja (Medinski ustav), koja je oduzela pojedincima i plemenskim šehovima brigu da brane svoja prava i povjerila taj posao vladaru islamske države, u konkretnom slučaju Allahovom Poslaniku a.s. Zakon je obavezivao centralnu medinsku vlast na izvršavanje presuda. Allah dž.š. i Allahov Poslanik a.s. proglašeni su vrhovnim sudijama, odnosno Kur'an a.s. i Tradicija Muhammeda a.s. postali su vrhovni zakonik islamske države.

Muhammed a.s. nije dokinuo ranije pravosudne institucije, čime bi se stvorila znatna praznina, već je dopustio da se njima i služi. Na Akabi je, doista, Muhammed a.s. imenovao dvanaest nekiba za dvadeset udruženih plemena sa jednim glavnim nekibom, koji je bio na čelu svih njih. Pod jurisdikcijom svakog nekiba, bilo je više arifa. Historičar Taberi navodi da se u vrijeme Muhammeda a.s. voda svake grupe od deset osoba nekog plemena zvao se arif (decursion). Očito, nekibi su vršili ulogu prvostepenih sudija, a na Muhammedu a.s. je bila zadnja apelacija. Allahov Poslanik a.s.

se služio uslugama nekiba i arifa kada je trebalo da se iskaže volja šire zajednice, na šta ukazuje i rješavanje spora u vezi sa Havalancima iz 8. hidžretske godine.

Tokom vremena, broj sudskih parnica sve se više povećavao u Medini, pa je Muhammed a.s. morao napustiti jedan dio svojih obaveza kao sudija i zadovoljiti se izricanjem pravde u slučaju apelacije.

Prvobitno je kadija nosio naziv muftija. Jednog dana, dvije osobe koje su se sporile došle su Poslaniku a.s. i kazale: "Već smo pitali neke stručnjake, koji su nam rekli..." Iz ovoga se zaključuje da je Muhammed a.s. imao i ulogu apelacionog suda. Hroničari su ostavili popise svih onih koji su vršili funkciju muftija u doba Muhammeda a.s.

U islamskim vilajetima je Muhammed a.s. u početku zaduživao istog namjesnika sa više dužnosti: civilnom i vojnom upravom, ubiranjem poreza i pravosuđem. Nešto kasnije je poslao i sudije koji su se trebali baviti isključivo sudskim pitanjima. Zna se i za neke žalbe Muhammeda a.s. na odluke ovih sudija (el-kadi).

Postoje mnogobrojna uputstva Muhammedova a.s. koja je davao kadijama. Ebu Ubejdi, sudiji u Nedžranu, Allahov Poslanik a.s. je izdao naredbu: "Sudi im uvijek pravedno!" Jednom prilikom je rekao: "Ko god nešto u pravosuđu napravi protiv naše upute, to će mu biti odbijeno." Ili: "Koga imenujemo na neku dužnost, neka se toga savjesno prihvati u malim, kao i u velikim stvarima; neka se drži onog što mu se naredi i neka se suzdržava od onog što mu se zabrani." Ili: "Poslanik a.s. je naredio da se dvije stranke, koje se spore, pozovu na sud." Ili: "Allahov Poslanik a.s. je naredio da sudija ne smije suditi ako je u ljutnji."

Stari je običaj bio uvjeriti se u istinitost svjedoka; sudije su pokazivale interesovanje i kod suprostavljenih komšija prije nego što su prihvatili bilo kakvo svjedočenje i donijeli neko rješenje.

Nijedna od stranaka u sporu, bilo to u građanskom ili kaznenom slučaju, nije sudu nikakvu naknadu plaćala: u to doba pravda je bila besplatna. Vlast je sudijama i drugim namještenicima osiguravala plaću.

Poslanik a.s. nije imao stalno mjesto za sudske rasprave: džamija, tržnica, šator, sve je bilo prikladno za vršenje pravosudne dužnosti. Halife, Poslanikovi a.s. nasljednici, tek će kasnije imati takozvane kuće suda (Darul- kada).

Zakonodavstvo

Idolopoklonici Mekke i njene bliže i dalje okoline nastojali su svim sredstvima sačuvati upravne funkcije i u tome su išli tako daleko da nisu dozvoljavali ni bizantijskom caru da ih oduzme od njih. U takvoj duhovnoj klimi širenje islama i islamske misli nije bio nimalo lak zadatak. Međutim, ni sam Muhammed a.s. nije ni priželjkivao svjetovnu vlast, jer je od strane mušrika bio nuden da postane kralj, što on odlučno odbija u ime svoje poslaničke misije. Njegova glavna želja bila je organizovati svoju vjersku zajednicu a ne formirati državu i prihvatiti se vladarskog posla. Kako bi neko pleme primalo ideju islama, tako je politička vlast nad tim plemenom dolazila sama po sebi i sasvim usputno i spontano, te tako bila u svojoj suštini drugorazredna, isuviše malo važna. Za Muhammeda a.s. država je bila samo sredstvo da se stigne do cilja, a to je dostava Allahove objave cijelom ljudskom rodu. Muhammed a.s. je od svih onih što su primili islam zahtijevao bezuvjetnu pokornost i poslušnost.

U tekstu iskazivanja privrženosti (bej'at) na A'kabi sasvim jasno stoji: "Poslušnost i pokornost kako u dobru tako i u zlu, u zadovoljstvu i nezadovoljstvu, a nas ćeš ljubiti više nego druge; nećemo se opirati zapovjedniku, ma ko on bio, istinu ćemo objaviti ma gdje se našli, trpićemo i prezir i prijekor za Allahovu vjeru."

Muhammed a.s. je prvim vjernicima usadio vjeru islam na način što je istodobno bio i zakonodavac i sudija. U to vrijeme jedino nije imao slobodnu teritoriju za širu primjenu islamskog zakonodavstva, ali su svi elementi demokratske države već postojali. Pred samu hidžru, u gradu Mekki, mogao je u izvjesnom pogledu rukovoditi mladom muslimanskom zajednicom direktno i osobno, ali čim su neki stanovnici Medine prihvatili islam, odmah je postavio starješine za svako od postojećih dvanaest plemena koja su primila islam. Preseljenjem Muhammeda a.s. u Medinu postiglo se i ono što je nedostajalo, a to je zemlja, i tek je tada utemeljio grad-državu Medinu i objavio prvi pisani ustav, koji predstavlja prvi pravni dokument te vrste u svijetu. Taj ustav ili povelja, u početku je bio predviđen samo za grad Medinu, ali se njegov sadržaj mogao primijeniti na bilo koje područje gdje su živjeli muslimani, na čitavo carstvo, koje se protezalo na tri kontinenta, u kojemu je Medina bila prijestolnica, i nikada se nije ukazala potreba da se taj ustav prepravi ili ukine.

Po Kur'anu- kerimu, vrhovna vlast pripada samo Allahu dž. š., dok je čovjek samo Njegov namjesnik na Zemlji.

"Reci: O, Allahu, koji svu vlast imaš, Ti vlast kome hoćeš daješ a od koga hoćeš oduzimaš je, Ti koga hoćeš uzvisuješ, a koga hoćeš unizuješ, u Tvojoj moći je svako dobro, Ti, uistinu, sve možeš."

"On čini da jedni druge na Zemlji smjenjujete i On vas po položajima jedne iznad drugih uzdiže da bi vas iskušao u onome što vam daje. Gospodar tvoj, zaista, brzo kažnjava, ali On, doista, i prašta i samilostan je."

Vlast, znači, nije čovjeku data u posjed: on vlast posjeduje samo kao Allahov rob zadužen da ispravno i pravično vlada. Pitanje vlasti Kur'an a.s. je riješio tako što je rekao da Allah dž.š. sam odabire neke pojedince za svoje poslanike i On im saopštava svoju volju putem objave ili nadahnuća. Adem a.s. je bio prvi a Muhammed a.s. posljednji Allahov namjesnik na Zemlji. Muhammedov a.s. način ophođenja sa ljudima zasniva se na polaganju zakletve (bej'at) svih onih koji su ga priznavali Allahovim poslanikom. Allah dž.š. imenuje nekog svoga roba poslanikom, ali političko- vjerska zajednica temelji se na prisezi vjernosti (bej'at) i poslušnosti ljudi koji je sačinjavaju. To je neka vrsta društvenog ugovora na kojoj se zasniva svaka država, vlast, zajednica, kojom upravlja jedna osoba sa najboljim svojim saradnicima.

Muhammed a.s. nije niukom slučaju mogao biti vlastodržac, despot ili tiranin, jer se zakletvom na vjernost unaprijed obećavala poslušnost Allahovoj volji koju je Muhammed a.s. samo objavljivao i dostavljao ljudima. Muhammed a.s. se pokorovao istom šerijatu kao i bilo koji drugi musliman. Nije imao nikakve privilegije niti prava, bio je, doista, u istoj situaciji kao i onaj što se najmanje u islamskoj državi za bilo šta pita.

Onaj ko bira sebi vladara ima pravo i smijeniti ga. Kad se radi o Muhammedu a.s., njegovo imenovanje vršilo se direktno preko Allahove objave, jer vjernici ne imenuju sebi poslanike, ali ga kao takvi bezpogovorno priznaju. Izbor nasljednika svjetovne vlasti nekog poslanika vrše široke narodne mase direktno ili preko ovlaštenih predstavnika, a ukoliko se vladar pokaže nesposobnim, u tom slučaju on može biti i svrgnut odlukom tih istih predstavnika (Ehlul-halli vel- a'kdi).

U islamu se nepogrešivost Allahovih poslanika odnosi samo na saopštavanje Allahovih poruka. Poslanik kao ljudsko biće može počiniti neku grešku, ali ako se radi o nekoj presudi ili sprovođenju nekog zakona, Allah dž.š. će ga ispraviti objavom Kur'ana a.s. Zaklertva obavezuje na poslušnost svjetovnoj vlasti. Na nekoliko mjesta u Kur'anu a.s. muslimanima se naređuje pokoravanje svojim vladarima.

"Vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim! Ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet, to vam je bolje i posljedice su ljepše."

Čvrsta povezanost duhovnog i svjetovnog u islamu ne znači da čisto vjerske rasprave postaju politikom u bukvalnom smislu ili strgom osnovom svakodnevnog života. Riječju, ovo ujedinjenje ne znači da pitanje vanjske i unutarnje politike predstavlja čvrstu podlogu za vjeru. Opća politika kao umijeće mogućeg dijeli se na više područja i samo se po sebi razumije da su politika i vjera dva suprotstavljena područja: prva se bavi odnosima među ljudima, a druga, tj. vjera, bavi se odnosima čovjeka prema njegovom Uzvišenom Stvoritelju. Vladar-političar ako se rukovodi moralnim normama u svom rukovođenju, u tom slučaju on vodi politiku bez većih grešaka i više liči na čovjeka u svakom pogledu. Političko ponašanje vladara mora izvirati iz iste osnove iz koje izvire i njegov duhovni život, a to je volja Allahova objavljena u Kur'anu-kerimu. Allahov šerijat je mjerilo za postupke svih ljudi, od vladara pa do posljednjeg podanika islamske države. Zdrave politike nema bez islamskog morala, a morala nema bez osjećaja i oslanjanja na postojeću stvarnost.

Islamski način vladavine zasniva se na savjetovanju i na ljudima je da odluče kako i kojim sredstvima da to sve ostvare. Važnost same metode u Kur'anu-kerimu je više puta naglašena:

"I dogovaraj se s njima(Muhammede)! A kada se odlučiš, onda se pouzdaj u Allaha, jer Allah, uistinu, voli one koji se uzdaju u Njega." Ili: "... koji se o poslovima svojim dogovaraju..."

Kur'anski navodi jasno ukazuju da se oni čiji prijedlog i savjet nije iz bilo kojeg razloga prihvaćen, trebaju složiti sa ostalima. Odluka većine, makar bila i jednoglasna, nema nikakve pravne vrijednosti ukoliko je u suprotnosti sa propisima koje daje Kur'an-kerim. Eventualnu takvu odluku većine vladar obavezno odbacuje. Životno djelovanje Poslanika islama a.s. obavještava nas o konsultacijama i savjetovanju - šuri. Jedanput je neki ashab Allahova Poslanika a.s. prenio: "Nikad nisam vidio da neko tako često pita za savjet kao što je to on radio." Ili: "Allahov Poslanik jednom reče Ebu Bekru i Omeru r.a.: "Ako se vas dvojica u nečemu složite, neću vam se suprotstavljati!"

OBEZBJEĐIVANJE ŽIVOTNIH POTREPŠTINA U VRIJEME MUHAMMEDA A.S.

(Ekonomsko uređenje)

Arabijsko poluostrvo, kolijevka islama, veoma je prostrana teritorija, ali najveći njen dio je pustinja, što je primoravalo drevne Arabe na stalnu migraciju prema plodnijim predjelima. U doislamsko doba, u doba kad je pravo islamsko vjerovanje iščezlo iz ljudske prakse, naročito pred pojavu Muhammeda a.s. kao konačnice slanja poslanika od Allaha dž.š., na Arabijskom poluostrvu je vladala potpuna anarhija. U to vrijeme svako je pleme, čak i u nekada jako razvijenom Jemenu, pozivalo se na potpunu nezavisnost, jer je moglo objaviti bitku, zaključiti mir, zabraniti prolazak preko svoje teritorije po vlastitom nahođenju i uslovima. Neka su od tih plemena znala živjeti i u gradovima. U Arabiji susrećemo dvadesetak manjih ili većih gradova, a najznačajniji su: Mekka, Medina, Taif, Jenbu', Džureš, San'a, Aden, Hadžer, Suhar, Daba, Jemama, Dumetul-džendel, Hajber, Fedek, Tejma, Vadil-Kura, Ejla i Makna. Sva ova naselja posjedovala su karakteristike starih arapskih gradova i stanovnici tih gradova znali su za aktivnost uvoza i izvoza raznih roba i potrepština.

Stabla hurmi i povrća rasli su posvuda gdje je bilo vode: U oblasti Nedžd, grad Jemama je izvozio žitarice, a gradić Taif grožđe u obližnje arabijske krajeve. Deve i ovce su bile gotovo dovoljne za prehranu nekih arabijskih plemena. Ali postojanje karavanskih puteva i čestih organiziranih karavana na tim putevima, koje su obično pristizale iz Egipta, Šama(Sirije), Habeša(Abesinije), Mabejnenehrejna(Mezopotamije) i drugih dalekih zemalja, upućuju na to da drevna Arabija nije proizvodila dovoljne količine životnih namirnica za sve stanovnike. Od zanata je tkalačka radinost bila razvijena u Omanu i Jemenu. Hroničari su ostavili popis svih obrta u Mekki i Medini. Najčešći zanati su im bili: krojački, kožarski, kovački, zlatarski i draguljarski. U Medini i Taifu bili su, između ostalog, razvijeni poljoprivreda i vrtlarstvo. Još u to vrijeme praktikovalo se oplođavanje hurmi i kalemljenje voćaka. Od krupne stoke konj je zauzimao prvo mjesto i bio je veoma cijenjen. Njegov uzgoj u Nedždu bio je od velike koristi, posebno u ratne svrhe.

Plemena preko čijih teritorija su prolazile karavane imala su dodatne koristi od tih karavanskih djelatnosti. Kod njih su obično karavane konačile, i pri odlasku i povratku s puta, njima je uz protuuslugu dijeljena voda, drva, hrana za stoku i sve drugo čime su raspolagala. Kako je bilo alternativnih puteva, svim plemenima je bilo u interesu da ne ometaju karavane kako ne bi izabrale drugi smjer putovanja. I nadaleko čuveni arapski sajmovi su dobar pokazatelj arapskog poslovanja. Arapi su iz svih krajeva dolazili na te sajmove, gdje se trgovalo arapskim ali i inostranim predmetima, kožom, tkaninama, pamukom, šafranom, raznim bojama i drugim potrepštinama.

Mjesečni i godišnji sajmovi održavani su diljem Arabije. Poznati su sajmovi održavani u Dumetul- džendelu, Mušekkaru, Suharu, Dabi, Adenu i drugim mjestima Arabije ali nisu ni izdaleka bili na glasu kao sajam na Ukazu koji je smješten nedaleko od Mekke. Budući da je sajam na Ukazu bio najveći, on se prepoznao po nekim osobitostima koje nisu imali drugi manji sajmovi. Sajam na Ukazu je bio godišnji sveopći festival, jer nije bio mjesto gdje su se mogle samo kupovati razne stvari, nego i mjesto gdje su se

mogli sresti ljudi i sve saznati o tome šta se s njima dešava. Na ovom sajmu je jedan jemenski kralj poslao na Ukaz mač, lijepo skrojenu haljinu i drago kamenje, pa je obznanjeno na sajmu da to sve što je poslao treba kupiti "najplemenitiji među Arapima". Na ovaj način se želio jemenski kralj upoznati sa najuglednijim ličnostima sajma i pozvati ih da ga posjete kako bi im priredio lijep doček i ugošćenje.

Na Ukazu su postojale i neke vrste tribina na kojim su se daroviti pjesnici i dobri govornici, recitujući svoje pjesme i držeći literarne govore, nadmetali. Poput trgovaca i arapski plemići su dolazili na te sajmove, a kraljevi su nagrađivali plemiće i dijelili s njima sajamski profit. Regionalni plemenski prvaci prisustvovali su na sajmovima svojih pokrajina, ali su na Ukaz dolazili skoro svi iz svih vilajeta Arabijskog poluotoka. Osobitost se sastojala u tome što su plemenski prvaci, koji bi stizali na Ukaz, nosili zastor kako bi ostali nepoznati, a sve iz bojazni da ih jednog dana ne bi oteli drumski razbojnici, koji su obično tražili velike otkupnine.

Svearapski sajmovi obilazili su cijeli Arabijski poluotok i privlačili su ne samo lokalne trgovce već i iz drugih zemalja kao što je Hira, Perzija, Indija i Kina. Iz ove činjenice proističe saznanje da je Arabija imala jedinstveno ekonomsko uređenje i prije pojave Muhammeda a.s. kao zadnjeg donosioca islamske poruke. Prije svog risaleta i nubuvveta, Muhammed a.s. je prisustvovao na sajmu u Hubašu, Jemenu, Suharu i nekim drugim sajmovima Arabije.

Uspostavljeni mir u mjesecima nazvanim ešhurul- hurum, podudarao se sa sajmovima na Ukazu, Mini i Medženni, a i hodočašće Ka'bi upravo se tada odvijalo. U tom vremenu hadžije su mogli mirno i bez straha da putuju i južno, i sjeverno, i istočno i zapadno od Mekke. Uz to, sajmovi su doprinjeli da se arapski dijalekti zbliže i pojača jedinstvo na Poluotoku.

Kako proizvodi jednog područja nisu mogli zadovoljiti sve potrebe stanovništva, uvoz raznih roba prisilio je trgovce na kraća ili dulja putovanja u Siriju, Egipat, Abesiniju, Mabejnenehrejn. Trgovci su se na tim putovanjima upoznivali sa zanatskim i socijalnim dostignućima drugih krajeva, sa geografijom njihovog kraja, sa novčanim sredstvima, kao i drugim važnim detaljima, koji će kasnije mnogim muslimanima, u vrijeme askerskih pohoda koji će brzo povećati muslimansku teritoriju, uveliko koristiti.

Arapske zanatlije prije pojave Muhammeda a.s. kao zadnjeg poslanika islama, nisu mogli imati svoja tržišta u inostranstvu. Najviše što su mogli postići jeste to da svojim sunarodnicima smanje uvoz raznih namirnica i roba. U tom doprinosu su svakako najčuveniji tkalci čilima i druge prostirke iz Omana i Jemena.

Iako je razvoj kulture u Arabiji praćen stalnim raznim poteškoćama, sagrađene su ipak brojne utvrde, provedeno je navodnjavanje, građene su kuće višespratnice, istraživani su donji slojevi zemlje i eksploatisani rudnici zlata. Arapi su usred pustinje znali bušiti i kopati bunare do nevjerovatne dubine.

Susjedne zemlje Arabije nisu imale neke potrebe za arapskim ovcama, ali su bez ikakve sumnje tražile arapske jednogrbe i dvogrbe deve. Časni Kur'an govori o arapskom lovu na bisere i koralje u dva mora, Crvenom i Perzijsko- arapskom zaljevu. Osim toga, trgovalo se i raznim korisnim čajevima i ljekovitim travama.

Prije risaleta i nubuvveta, Muhammed a.s. je bio uspješan i vrijedan trgovac, posebno se istakao kao trgovac kuruvandžija i vječno ostao na dobrom trgovačkom glasu. Njegovi sugrađani istog zanimanja stalno su hvalili njegov korektni odnos pri trgovanju.

Kao trgovac posjetio je Palestinu, Jemen, Oman, a neki historičari tvrde da je putovao i u daleku afričku Abesiniju. Samo kao iskusen trgovac mogao je unositi novine u ekonomski sistem mlade islamske države.

Muhammed a.s. je zaključio mnogobrojne trgovinske ugovore sa raznim plemenima iz Arabije, a povod za tu njegovu djelatnost bilo je ukidanje ušura-desetine onim plemenskim pojedincima koji su prešli na islam. Iz nekih ugovora se doznaje da su plemena bila obavezna davati zekat, uz oslobođanje od ušura. Zekat je obuhvaćao stada deva i ovaca, urod od berbe raznog voća, a ušuri -desetine se, dakle, ne odnose na te kategorije, jer su one bile samo carine na uvoz roba u gradove i na sajmišta. To ukidanje unutrašnjih carina moglo je samo povećati kruženje i razmjenu proizvoda.

I sam hazreti Omer je kreirao trgovanje na medinskoj pijaci. Bio je zadužen za korektan rad pijace. Historijski izvori bilježe da su i neke žene nadzirale rad medinskog suka-tržnice (Semra binti Nuhejk) Ovo su bili počeci pojave takozvanih muhtesiba (policaajaca za moral) i službe koja se zvala hisba, a sve u cilju suzbijanja trgovačkih podvala, prevara, trgovačke prepirke i svade i urednijeg plaćanja propisanih dažbina. Kazuju historijski izvori da je i sam Muhammed a.s. s vremena na vrijeme nadzirao rad na medinskoj pijaci. Jednog dana jeu jednom dućanu promijesio izloženo žito u nekoj posudi i primjetio da je žito poprimilo dosta vlage. Vlasnik tog dućana mu je pojasnio da je navodno noć prije padala kiša i da je tako nakislo i u njegovo žito koje prodaje. Saslušavši ga, Muhammed a.s. mu je odmah naredio da objelodani sve o žitu svome kupcu, da ništa ne skriva i da mu kaže o robu onakva kakva je. Žene su obično nadzirale žene- trgovce na pijacama iz šerijatskih razloga.

Nakon osnivanja islamske države u Medini, centralna vlast je imala pravo kupovine, i potrebe kupovine, više od bilo kojeg najbogatijeg pojedinca. To je Muhammed a.s. osjetio već od prvog dana boravka u Medini. Davao je inicijativu da vjernici čine milosrđe i da troše dio svoga imetka na putu dobra i opće koristi, koji je sa islamskog aspekta poznat kao Allahov put, a sve u cilju pružanja pomoći osobama koje su u stanju socijalne potrebe.

Stigavši u Medinu, Poslanik islama a.s. je primao Objavu koja je sve više i više akcentirala egzistencijalni vid muslimanskog života. Kur'ani- kerim vidi u zemaljskim materijalnim dobrima temelje i uvjete opstanka društva. Termini zekat, tesadduk i sadaka (pročišćenje uvećane imovine, milosrđe u smislu potvrde vjerovanja) i dalje su se ukorjenjivali u živoj muslimanskoj praksi, ali su uvedene i mjere protiv onih koji krše islamsku regulativu. Umjesto iz vlastite pobude, milosrđe iz vremena prije hidžre postalo je redovni javni porez. Po islamskoj koncepciji države, sve dužnosti prema Allahu dž.š. i dužnosti prema ljudima, tj. sve vrste materijalnih izdvajanja, čvrsto su povezane između se, baš kao moralnost i pravda. Kur'ani- kerim ne govori izričito o kategorijama materijalnih dobara koja treba oporezovati a niti o samoj visini poreza. Allah dž.š. je ostavio odgovornim ljudima iz vlasti da povedu računa o određivanju poreza i nadgledanju njegovog ubiranja, a sve u skladu sa zahtjevima i potrebama zajednice muslimana. U Poslanikovo a.s. vrijeme desetine (u'šr ili u'shur) na berbe bile su više od uobičajenog minimuma koji je bio oslobođen poreza, ali se pravila razlika između zemljišta koja su navodnjavana, za što je trebalo više zalaganja i truda, i onih koja su bila prirodno natapana, te nisu iziskivala dodatne teške poslove. Deseti dio se plaćao na prihod dobiven bez napornog rada, a dvadeseti u suprotnom slučaju.

U nekim krajevima, u kojima je pčelarstvo bilo razvijeno, tražila se desetina. Uštede zlata i srebra su se oporezivale 2,5%. Na stada koja pasu na slobodnim poljima određeni su porezi samo na deve, ovce i goveda. Porezi na novčani prihod pojedinaca nisu postojali; porez se razrezivao samo na njihovu uštedevinu. Ova mjera obavezivala je muslimane da svoju uštedevinu iskoriste i da ne gomilaju bogatstvo, čak ni u obliku raznih dragulja i raznovrsnih ženskih ukrasa.

Porezi u islamskoj državi nisu bili namijenjeni luksuznom životu vladara, koji bi trebalo da prima plaću srednje situiranog čovjeka, već potrebama stanovnika cijele islamske države.

Nemuslimanski podanici u islamskoj državi plaćali su poljoprivredne i trgovačke poreze, ali su bili oslobođeni davanja poreza na svoje uštedevine. Nije zabilježeno da su plaćali poreze na svoja stada. Uživali su u državnoj sigurnosti, iako nisu bili obavezni služiti vojni rok. Za vrijeme pružanja pomoći muslimanima u ratnim prilikama nisu plaćali nikakav porez. Nemuslimani su čak i favorizovani jer su ponekad ostvarivali dobit iz budžeta kojeg su muslimani osiguravali.

Kur'ani-kerim je jedina objavljena Knjiga koja sasvim precizno iznosi osnovne principe budžeta i rashoda države. Kur'anske riječi koje o tome kazuju vrijedne su detaljnog razmatranja.

"Zekat pripada samo siromasima, i bijednicima, i onima koji ga sakupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i ratnicima na Allahovom putu, i putniku namjerniku. Allah je odredio tako! A Allah sve zna i mudar je."

Kur'ansko spominjanje osam kategorija korisnika zekata sasvim je kompletno i zadovoljava sve potrebe islamskog društva. Istaknuti kur'anski ajet, za normalne i redovne prihode, precizira i način potrošnje tih prihoda i ovog ajeta se pretpostavljeni moraju pridržati.

Islamska država koju je Poslanik islama a.s. osnovao nije imala tradicije kovanja novca. Mekka i Medina bili su slobodni gradovi i u opticaju je bio kovani novac stranih, naročito susjednih zemalja. Arapi su dirhem zvali srebrenjakom, a dinar zlatnikom. Historijski podaci nam ukazuju da je svaki dinar tada vrijedio deset dirhema (drahmi). Prilikom plaćanja ponekad se upotrebljavalo srebro i zlato u šipkama. Postojale su dvije vrste dirhema (drahmi), različite u vrijednosti i težini. Vjerovjesnik Muhammed a.s. je zvanično zabranio kovanje tekućeg novca da smanji prevare na njegovoj težini. Tek kasnije, za vrijeme hilafeta halife hazreti Omera, nakon prvih njegovih osvajackih uspjeha u Šamu i Mabejnenehrejnu, muslimani su počeli kovati vlastiti novac. I neki arapski pjesnici potvrđuju da je u vrijeme halife Omera r.a. bilo papirnih i kožnih novčanica. U vezi sa mjerama za težinu, u gradu Medini se spominjao mudd i sa'. Vrijednost sa'a iznosila je oko 4 kg, a mjera mudd oko jedne četvrtine kilograma. Mjera vask je ekvivalent od 60 sa'a (približno oko 240 kg). Ove mjerne vrijednosti su varirale od mjesta do mjesta i sve je zavisilo od uobičajenog dogovora s tim u vezi.

VOJNO UREĐENJE U DOBA MUHAMMEDA A.S.

Vojne pobjede Muhammeda a.s. i muslimana nad politeistima Arabije su važne isto koliko i duhovne pobjede. Prema riječima Poslanika islama a.s. džihad je jedna od važnijih dužnosti muslimanskog pojedinca i muslimanske zajednice. Svaki pojedinac je dužan boriti se sam sa sobom, braniti sebe od sebe, ali i ustati protiv onoga koji na njega kidaše i želi ga uništiti. U njegovo vrijeme nije postojala stalna vojska, nije bilo čak ni čuvara unutrašnje bezbjednosti. Arapi su po svojoj vokaciji bili ratnici a Muhammed a.s. je samo kontrolisao vojsku i odvrćao je od bratoubilačkih sukoba. Mnogim sredstvima je usavršio tehniku vojnih vježbi. Svaki odrasli musliman bio je vojni obaveznik u korist vjere islama i dobra muslimana. U slučaju iznenadnog napada ili pripremanja većeg askerskog pohoda Muhammed a.s. je slao poziv šejhovima plemena da potraže dobrovoljce za konkretni sukob. U takvim prilikama bilo je nužno otvoriti i askerske registre u kojima je svaki mudžahid imao unesene vlastite podatke: ime i adresu. U određeni dan svi dobrovoljci su se sakupljali na jednom mjestu sa kompletnom ratnom spremom i osiguranom kakvom-takvom hranom. Muhammed a.s. je osobno provjeravao borbenu gotovost svojih askera i ostranjivao sve one koji svojom konstitucijom ne mogu ponijeti epitet vojnika na Allahovu putu: malodobne, nepoželjne dvoličnjake, nekorisne u svakom pogledu. Direktno je odlučivao o broju učesnika u pojedinim sukobima i pohodima. Iz državne blagajne- Bejtul- mala- opremani su u bitku oni muslimani koji su fizički snažni i duhom jaki a nisu imali materijalnih sredstava.

Mobilizacija se vršila po plemenima. Šejhovi plemena su odabirali dobrovoljce u rat. U Medini su se muslimani pobratimili i iz razloga da bi svi zajedno kao složna braća mogli braniti grad od vanjskog dušmanina. U slučaju većeg vojnog pohoda samo je jedan od dvojice pobratima išao u borbu a drugi bi ostajao da čuva porodicu i pobratimljene ukućane.

Poslanik islama a.s. je određivao i zapovjednike u ratnim pohodima. Kad je bio na čelu askera, u tom slučaju određivao je i svoje zamjenike. Vojni obaveznici su se dijelili na: predstražu, desno krilo, lijevo krilo, jezgra (centar) sa vrhovnim komandantom i pozadinu.

Bilo je uobičajeno da se mobilizacija vojske vršila po plemenima, a ako je u nekim plemenima bilo malo sposobnih za boj, prisajedinjavali bi se sa drugim većim plemenima. U askerskim jedinicama bilo je više činova, od arifa (dekuriona) do vrhovnog komandanta. Međutim, činovi nisu bili strogo ograničeni, jer tada nije bila uvedena stalna i redovna vojska. Smjenom straže, arapski muasker (logor) se čuvao danonoćno. U ta vremena pravile su se i zasjede, slale su se izvidnice i špijunske patrole. Šaljući svoje agente, Muhammed a.s. je doznavao stanje i borbeni moral u neprijateljskom taboru. Često su se i zarobljenici ispitivali kako bi se došlo do valjanih podataka o borbenoj gotovosti neprijatelja. Muslimani na čelu sa Muhammedom a.s. su izuzetno znali iznenaditi neprijatelja. Često se pronosio glas o lažnom cilju, a potom bi se muslimanski askeri usmjerili namjeravanoj destinaciji. Asker Muhammeda a.s. je često išao krivim putem, a potom bi napravio zaokret i zaputio se ciljanoj lokaciji. Muslimanska vojska često se služila improvizovanim i slabo prohodnim putevima kako bi izbjegla da se prijevremeno sazna o njenom kretanju. Poslanik islama a.s. je govorio: "Rat je varka!" (El- harbu hud'a). On je čak i muslimanskim askerima katkada ostavljao krive dojmove o kretanju,

a sve u cilju da ne procure informacije do neprijatelja. Da je boj i ratna čarka lukavstvo i varka, najbolje nam pojašnjava slučaj oslobađanja grada Mekke. Naime, kada je Poslanik islama a.s. odlučio osloboditi Mekku, on je poslao Ebu Katadeta sa jednim odredom vojske prema Bintu Izamu, koji je od Medine udaljen tri dana askerskog putovanja, a to je učinio s ciljem da se misli da muslimanski asker namjerava ići tim pravcem, mada je namjera sasvim drugačija. Muhammed a.s. je često puta znao narediti da se zvona pričvršćena o vratove brava i jahačih životinja skinu a u cilju prikrivanja kretanja vojske. Oko zajedničke vatre često je grupisao mudžahide da se stekne utisak kako ih ima mnogo. Pred samo oslobađanje Mekke naredio je da se zapale mnogobrojne vatre kako bi se Ebu Sufjanovi istomišljenici zbunili. Prije bilo kakvih čarki i sukoba svog neprijatelja je pozivao na konverziju u islam. U suprotnom slučaju, započinjao bi borbu uz prethodni dvoboj muslimanske i neprijateljske strane.

U vrijeme mira vodio je računa o askerskim vježbama: insistirao je najviše na gađanju, trkama konja i ljudi, i osobno je dijelio nagrade pobjednicima. U sjevernom dijelu Medine i danas postoji džamija koja nosi naziv "Mesdžidus-sibak" (sibak- trka), koja evocira uspomenu na Muhammedovo a.s. prisustvo na trkama i njegovo dodjeljivanje nagrada istaknutim pojedincima. Mobilnosti muslimanskog askera Poslanik a.s. je pridavao veliku važnost. U same bojeve uveo je kod muslimana osjećaj žrtvovanja zbog Allahovog dž.š. zadovoljstva, a niukom slučaju zbog uzimanja plijena od dušmanina. Iz tih i takvih razloga, muslimanskom ratniku je najveća čast poginuti na Allahovom putu.

Da se muslimanski način vođenja bitaka ne bi odvojio od stalnog duhovnog usavršavanja, islam je naredio da se čak ni u vrijeme borbenih dejstava ne smiju zaboraviti dnevni namazi i islamske dužnosti.

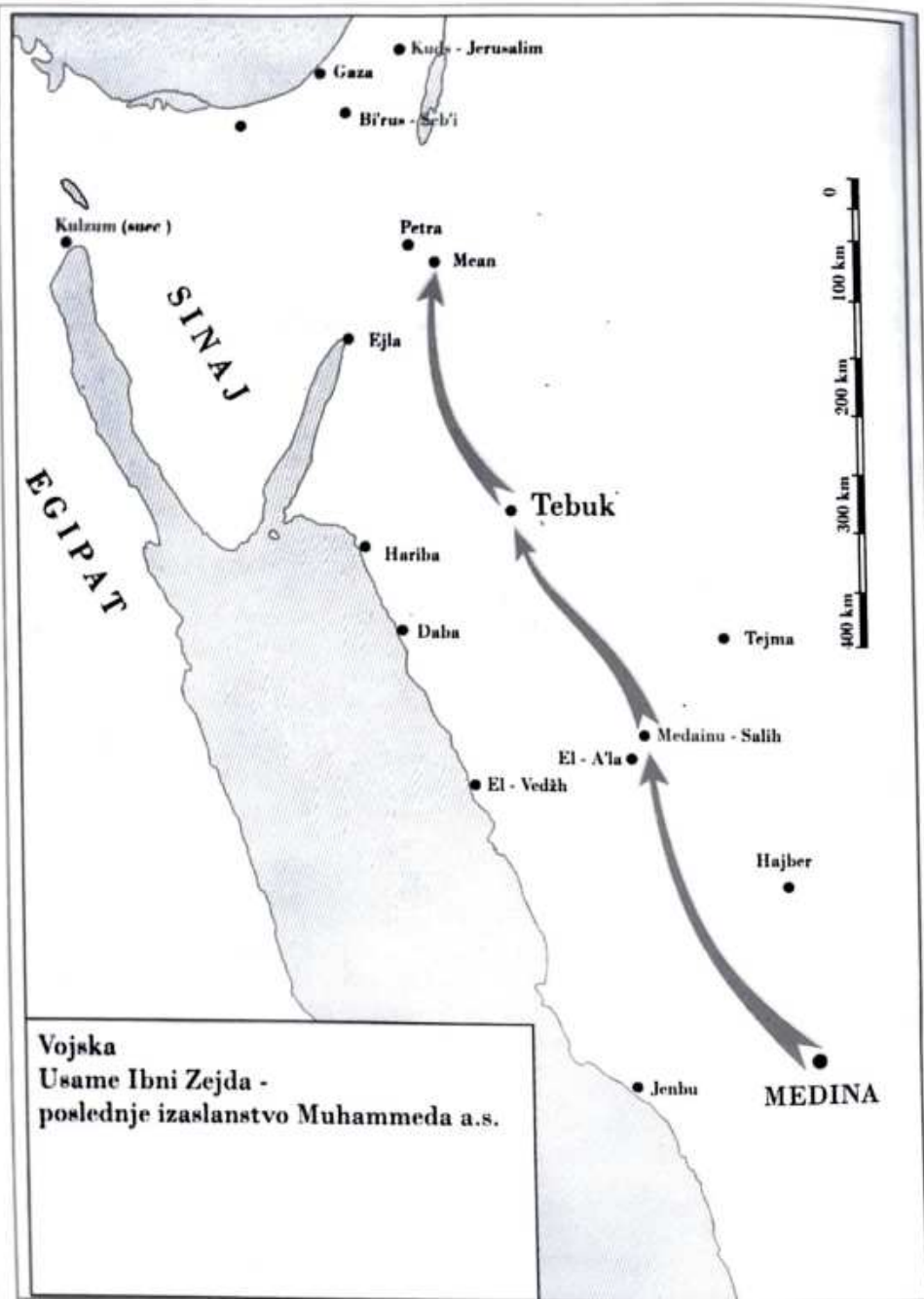
Kako u to vrijeme nisu postojale vojne uniforme, Muhammed a.s. je u redovima svojih mudžahida upotrebljavao domišljatu metodu kako bi s neprijateljski askeri lakše prepoznali: obavezno je za svaki sukob sa neprijateljem odabirao novu lozinku – šifru, koju su muslimanski vojnici glasno izgovarali prilikom susreta ili smjene straže. Ove lozinke posebno su bile podesne u noćnim časovima kada se odjeća vojnika nije mogla lahko raspoznati.

U to vrijeme postojali su i neki elementi medicinskih službi u muslimanskom askeru. U bici na Uhudu, 3.h. godine, neke mlađe žene, pa i članovi Muhammedove a.s. porodice, donosile su mudžahidima vodu za piće i ukazivale su pomoć ranjenim i povrijeđenim. U tom poslu najviše se istaknula Nusejba binti Ka'b u uhudskoj bici. Kada je primjetila da skupine politeista srljaju prema Muhammedu a.s., u nastojanju da ga ubiju, bacila je posudu iz koje je davala vodu mudžahidima, pa se dočepala sablje i počela se boriti protiv idolopoklonika, udaljavajući ih od već ranjenog Poslanika a.s. U sukobu pagana sa muslimanima na Hendeku jedan je šator služio kao neka vrsta mejdanske bolnice, makar u ta rana vremena dosta skromna po opremljenosti. U taj šator muslimanski ranjenici su evekuirani radi pružanja prve pomoći.

U askeru su postojali posebni dužnosnici koji su se bavili preuzimanjem ratnog plijena i njima se trebao predati sav plijen koji je uzet od neprijatelja, i uopće se nije pravila bilo kakva razlika između predmeta male i velike vrijednosti. Muhammed a.s. je jednom prilikom kazao: "Predajte i iglu i konac kao plijen sa bojnog polja, jer ko nepošteno radi ide u džehennem!" Plijen iz bitaka obično se dijelio po povratku na muslimansku sigurnu teritoriju: petina se predavala u državnu blagajnu- bejtul-mal, a četiri petine su dijeljene na

jednake dijelove članovima askerskog pohoda, a komandantov je udio plijena bio isti kao i onaj kod običnog mudžahida. Bilo je razlika u dodjeli plijena između konjanika i pješadinaca. Konjanik je dobivao dva puta više od pješaka mudžahida. Seleb, borbeni plijen pojedinca, pripadao je onom mudžahidu koji se odvažio prihvatiti vojni zadatak. Iz dijela koji je pripadao bejtul- malu, askerski komandant je slobodno dijelio nagrade za izuzetne borbene podvige, a takva vrsta plijena naziva se neft ili enfal.

Ispoljavanje surovosti, brutalnosti i bilo kog divljaštva prema neprijatelju, Muhammed a.s. je muslimanskom askeru izričito i strogo zabranio. Niukom slučaju nije dozvoljavao da se mrtvi masakriraju i da se neprijateljski zarobljeni vojnici živi spaljuju. Neredio je da se sa zarobljenicima najhumanije postupi. Hroničari bilježe da su zarobljenici jeli istu hranu kao i oni koji su ih zarobili. Nakon zarobljavanja mušrika na Bedru i Hunejnu, nekim je zarobljenicima Poslanik a.s. dijelio i nužnu odjeću. Strogo je zabranio ubijanje nedužnih žena i djece neprijatelja, jer se oni tretiraju kao osobe izvan borbe. Moralnoj čistoći Muhammed a.s. je pridavao veliki značaj. Pod prijetnjom strogih kazni zabranio je bludne radnje i nezakonite spolne odnose sa vojnim zarobljenicima.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **EL-KADI** - sudija
- **EŠ-ŠURA** - vijeće, odbor
- **ASHAB** - prijatelj Muhammeda a.s. koji se konstruktivno s njim družio
- **SADAKA** - pročišćenje uvećane imovine, milosrđe u smislu potvrde vjerovanja
- **'UŠR, 'UŠUR** - desetina
- **ARIF** - desetar, decurion

PITANJA:

1. Kako je funkcioniralo Konsultativno vijeće (Medžlisi-šura) u doba Allahova Poslanika a.s.?
2. Šta znate o konsultacijama Muhammeda a.s. i njegovih najbližih prijatelja i saradnika?
3. Kako je Muhammed a.s. vršio zakonodavnu vlast?
4. Šta je to apelacioni sud?
5. Kakve je odgovore dao Muaz ibni Džebel na upit o načinu suđenja u Jemenu?
6. Ko su nekibi u islamskoj državi?
7. Koje je godine Muhammed a.s. dao da se napiše Medinska povelja?
8. Kome pripada vrhovna vlast po principima islama?
9. Čiji su izbor Allahovi poslanici?
10. U kojim je dijelovima Arabijskog poluostrva bila zastupljena tkalačka radinost?
11. Gdje su sve po Arabiji održavani mjesečni i godišnji sajmovi?
12. Iz kojih su se sredstava zbrinjavali arabijski sunarodnici koji su bili u situaciji socijalne potrebe?
13. Šta je dinar a šta dirhem?
14. Koje mjere za težinu poznajete iz vremena Allahova Poslanika a.s.?
15. Ko je u pravilu određivao zapovjednike za vojne pohode i bojeve?
16. Kakav je odnos Muhammeda a.s. prema sportskim i vojnim vještinama?
17. Šta je ši'ar?
18. Kako islam gleda na ispoljavanje divljaštva i brutalnosti prema neprijateljima islama i muslimana?

Oproštajni hadždž

Poslije bitke sa mušricima na Hunejnu, Muhammed a. s. se sa muslimanima vratio u grad Medinu. U Medinu su 10. h. godine dolazile mnogobrojne plemenske skupine da potvrde svoje vjerske konverzije u islam. Gotovo cijeli Arabijski poluotok je postao muslimanski. Muhammed a.s. je bio sretan i zadovoljan što vidi ispunjenje svoje vjerovjesničke i poslaničke misije. Svemogući Allah mu je pomogao da izvede ljudski rod iz mraka i nevjerovanja na svjestlo kur'anske istine. U nastojanju da svoje poslaničko djelovanje kruniše svečanim hodočašćem i da još jednom vidi svoju Mekku, Muhammed a.s. je obavijestio muslimane da će u toj 10.h.g., odnosno 632.g.g. hodočastiti Časnu Ka'bu. Njegov oproštajni hadždž je jedino hodočašće koje je obavio poslije poslanstva. (Prije pojave islama u svojoj konačnici, Arapi su hodočastili Časnu Ka'bu slijedeći tradiciju Ibrahima i Ismaila a.s., ali na način koji nije imao skoro ništa zajedničko sa hadždžom ove dvojice Allahovih poslanika).

Dvadeset i petog dana mjeseca zul-ka'deta (23. februara 632.g.), iz Medine je krenulo oko 80.000 muslimana na čelu sa Muhammedom a.s. Po dolasku na Arefat, mjesto obaveznog boravka hadžija, Muhammed a.s. je održao veliki govor, u povijesti poznat kao "Oproštajni hadždž" – Hadždžetul- vedda. U tom čuvenom govoru Muhammed a.s. je poručio prisutnim hadžijama:

"Ljudi, čujte i saslušajte šta ću vam reći, jer nisam siguran hoću li se ikad više s vama sastati na ovom mjestu! O, vi koji vjerujete, bojte se Allaha, mislite o Njemu i poštujte Ga. Budite humani i pravedni prema sebi i prema drugima. Ovo je dan prinošenja žrtvi u ime Allaha. Kako god su poštovani i časnici ovaj dan, ovaj mjesec i ovo mjesto, tako isto i vi jedni prema drugima treba da se odnosite s poštovanjem i čašću.

Čuvajte, cijenite i poštujte vrijednost ljudske ličnosti i ljudsko dostojanstvo. Čovjek je veličanstveno djelo Allaha i teško onome ko oskrnavi čast i dostojanstvo Allahovog djela. Ljudi, vi neminovno i neopozivo se vraćate Vječnom Bogu i On će vas pozvati na odgovornost za vaša djela i vaš rad. Vjernici moji, znajte, zapamtite i budite uvjereni da je završeno razdoblje zaborava Boga (Džahilijet) i ružnih običaja, koji su toliko nesreće donijeli čovječanstvu. Ja sam vam pokazao put spasa kojim treba da idete.

Stvari koje su vam date u amanet, čuvajte kao svoje vlastite i vratite ih vjerno i na vrijeme onima kojima i pripadaju.

Krvna osveta je zabranjena. Sve ovakve optužbe koje potiču iz doba zaborava Boga, iz džahilijeta, ukidaju se. Prva ovakva optužba koja se ukida, to je krvna osveta moga amidžića Rebia ibni Harisa ibni Abdul- Mutaliba, kojeg su nevinog ubili ljudi iz plemena Huzejl. Neka se ova krvna osveta zaboravi, kao i sve buduće neke se oprostite.

Lihvarenje i kamate su strogo zabranjene. Vjernik od dužnika treba da naplati samo ono što mu je stvarno pozajmio. Prve pozajmice koje se podvrgavaju ovoj odluci su pozajmice moga amidže Abbasa, koji je imao mnogo dužnika.

Vjernici, oprostite kamate dužnicima! Poslušajte moj savjet i vaša imovina će se uvećati, jer vama ostaje glavica za poštenu trgovinu i rad. Ako to ne učinite, znajte da ste se teško zamjerili Allahu i Njegovu poslaniku. Ako je vaš dužnik u nevolji, produžite mu rok plaćanja, a ako ste u mogućnosti da mu dug oprostite, to je još bolje za vas.

Vjernici, ljudi! Bojte se onog dana koji sigurno dolazi, kada ćete svi doći pred Allaha koji je vrhovni sudija. On je Jedini, i kod Njega vas očekuje apsolutna pravda.

Kada se obavezujete da ćete jedan dug platiti na vrijeme i kad pravite ugovore, sve izvršite u pisanoj formi, tačno i vjerno, onako kako ste ugovorili, i tačno i precizno naznačite rok plaćanja. Ove mjere opreznosti pred Allahom su sasvim opravdane; to je najsigurnije dokazno sredstvo u cilju izbjegavanja svih sumnji i nesporazuma.

Smrtnici, Volite i slušajte Allaha dž.š., Stvoritelja svega materijalnog i nematerijalnog, Stvoritelja koji stvori sve nas muškarce i žene od kojih se razvi čovječanstvo.

Bojte se Allaha dž.š., na čiju pomoć, utjehu i milost smo bliži smrti i susretu s Njim, Vječnim Bogom, Pravednim Sudijom. Poštujte krvnu vezu. Vjerno ispunjavajte dužnosti i obaveze koje postoje između muža i žene, između roditelja i djece. Dijete stiče Džennet pod nogama majke svoje.

Bluda, preljube i ljubomore se strogo čuvajte. Blud i preljuba su težak grijeh, a ljubomora vodi ka nesreći u braku. Ženite se onima koje volite, a kada vas je Allahova volja sjedinila, onda se poštujte, volite i živite u ljubavi i skladu. Muškarci, postupajte sa vašim ženama sa mnogo dobrote i ljubavi.

Vjernici, izbjegavajte sumnje i ogovaranja! Oni muškarci koji kleveću poštene žene, neka su prokleti na oba svijeta! Oni koji optuže poštene žene za nevjerstvo u braku, ili zbog nemoralna, a ne mogu za to izvesti četiri svjedoka (vjerodostojna), kaznite sa osamdeset udaraca i nikada im ubuduće nemojte niučemu vjerovati, jer to su nevaljali i zli ljudi.

Ako osjetite da se prema vašim ženama umanjila vaša ljubav, nemojte naglići, promislite. Možda vam Allah kroz tu kušnju ukazuje na puteve nove sreće, kojom hoće da vas obraduje.

Nemojte tražiti razvod braka bez važnih razloga, jer od svih stvari koje je Allah dopustio, najviše mrzi razvod braka. Vaše žene su vam se predale na vjeru Allahovu. Poštujte, vjernici, taj amanet Allahov! Ljudi, danas je mrski i prokleti šejtan tužan, jer je doživio poraz i ne može više da utiče na vas. Vi, ipak, stalno budite oprezn i pažljivi, da vas taj prokletnik ne zavede ni u najmanjim stvarima.

Vjernici, kada određujete i između sebe dijelite nasljedstvo, budete strogo pravedni i držite se Allahove Knjige. Čuvajte imanja maloljetnih, nemoćnih i slaboumnih.

Allah je dao svakom njegovo pravo. Prema tome, nema potrebe ostavljati oporuku

nasljednicima. Allah je dao svakom njegovo pravo. Prema tome, nema potrebe ostavljati oporuku nasljednicima. Dijete treba pripadati onome na čijoj se postelji rodilo. Ko bude tvrdio da pripada drugome osim roditelju – ocu svome, tog će stići Allahovo prokletstvo.

Ženi nije dozvoljeno da bilo šta daje od muževljevog imetka bez dozvole svoga muža. Dug treba isplatiti a pozajmljenu stvar treba vratiti. Na dar treba uzdarje dati. Ko bude jamčio za koga, taj se obavezuje i na odgovornost za svoje jamstvo. Sa zarobljenim robovima i onima koji vas služe, lijepo i ljudski postupajte. Kako se vi hranite, tako isto i njih hranite, kako se vi odijevate, tako isto odijevajte i njih. Ne smijete im ništa nažao učiniti ili ih zlostavljati. I oni su ljudi, i oni su Božije slugе.

Pravovjerni, znajte i ne zaboravite da su svi muslimani braća! Vi ste svi u pravima i dužnostima potpuno jednaki. Nikakve prednosti nema Arap nad nearapom, niti nearap nad Arapom. Svi ste vi samo djeca Ademova, a Adem je od zemlje.

Muslimani, pazite se, volite i međusobno pomažite. Ne smijete jedni od drugih ma šta oteći ili oduzeti! To je težak grijeh. Uzmite samo ono što vam se dragovoljno daje. Poštujte nepovredljivost vaših imetaka dok su u duhu zakona Allahovih.

U vašem radu neka vam islam i opći interesi budu uvijek iznad vas i vaših interesa. Posvetite islamu svoje živote i u radu za islam dajte sve što možete od sebe.

Nikad ničije pravo ni čast ne gazite. Nemojte sami sebi nasilje činiti! Ne zaboravite da je milosrđe jedan od temelja islama!

Ljudi, poslušajte šta vam govorim i dobro zapamtite. Ostavljam vam Allahovu Knjigu- Kur'an, koja će vas, ako se je budete pridržavali, uvijek čuvati da ne zalutate s pravog puta, sa staze pravde i istine. Kur'an je jasna i časna Knjiga, istinsko djelo Allaha. Njegova je to Riječ, u čiju istinitost nema sumnje.

Imate pred sobom cijeli moj život, moje riječi i moja djela. Sve što sam govorio i radio, nastojao sam da to bude u potpunom skladu sa Allahovim naredjenjima.

Vi, zaista, nećete zalutati sve dotle dok se budete držali Kur'ana a.š. i Sunneta moga. Vjernici, govorite uvijek čistu istinu. Neka vas nikad mržnja ne zavede sa staze pravde i pravičnosti. Pravednost je sestra pobožnosti – ispravnog razmišljanja o Allahu. Bojte se Boga! On vidi vaš rad. Ljudi, čuli ste moju poruku, pa unesite je u vaša srca i vaše živote!

Neka svi oni koji su čuli ove moje riječi prenesu i onima koji ih nisu čuli! Može se desiti da onaj kome se kaže bolje zapamti od onoga koji je to ovdje (na Arefatu) čuo.

Časni Poslanik islama a.s. je svoj govor završio riječima: "Moj Bože, jesam li ispunio zadatak i povjerenju mi misiju?"

"Allahov Poslaniče, ti si vjerno ispunio svoju misiju i nama saopćio što ti je Allah dž.š. povjerio!" – potvrdilo je jednoglasno sto hiljada hadžija.

Čuvši te složne glasove, lice Allahova Poslanika a.s. je bilo obasuto radošću i potpunim zadovoljstvom. Od goleme sreće oči su mu zasuzile. Potom je digao ruke prema nebu i u dovi se obratio Svevišnjem Gospodaru: "Molim Ti se, budi mi svjedok svega ovoga!"

Kada je završio svoje obraćanje na Arefatu, sišao je sa deve i klanjao spojeno podne i ikindiju, a potom, prešavši na drugo mjesto Arefata, objavio okupljenim hadžijama nedavno primljene kur'anske riječi:

"Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se njih ne bojte, već se bojte Mene. Sada sam vam vašu vjeru usavršio i blagodat svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera."

U govoru na Oproštajnom hadždžu muslimani svijeta imaju mnogobrojne pouke i mudrosti. Muhammedov a.s. život do Oproštajnog hadždža, a potom i do same njegove smrti, bio je jedan veličanstveni pokret. Pred sami kraj tog svog pokreta i veličanstvene poslaničke misije, Allahov Poslanik a.s. je zvanično obnarodovao mnoga pravila života, a naročito je naglasio principe humanosti, jednakosti, socijalne pravde, ekonomske pravičnosti, čestitosti, moralnosti i ljudske solidarnosti. Poslije ukazivanja na ove principe, ljudi se nisu više dijelili prema bogatstvu, porodičnom materijalnom usponu, rasi ili plemenskom porijeklu, svi su pred Allahom postali jednaki i jedino su se razlikovali po stepenu takvaluka, pobožnosti i istinske opredjeljenosti da se živi po imperativima Kur'ana i Sunneta.

POSLANIKOVA A.S. BOLEST I PRESELJENJE NA BOLJI SVIJET

Nakon održanog velikog oproštajnog govora na Arefatu i obavljenih hadžskih radnji u Meki, Allahov Poslanik a.s. se vratio u grad Medinu. Kratko vrijeme po povratku, na Allahovom Poslaniku a.s. su se osjetili znaci slabosti i bolesti. Često ga je obuzimala groznica, počeo je naglo gubiti snagu i konstantno je mršavio. Ali, on i u tom i takvom stanju nikada nije prestajao misliti na svoj vjerovjesnički poziv, o zaštiti islama i postignutih vrijednosti.

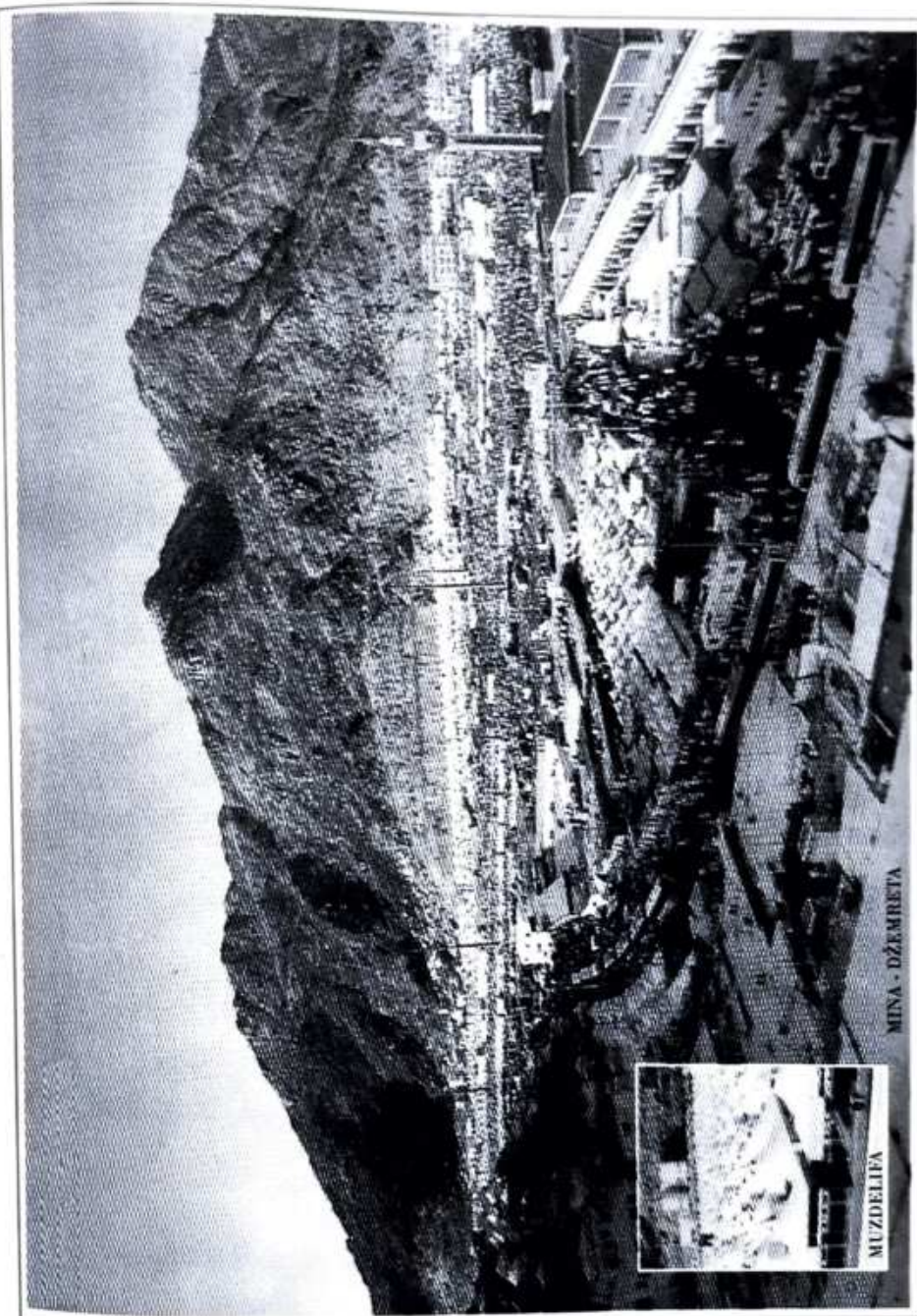
Odredivši da posljednje dane svoga života provede na jednom mjestu, u sobi h. Aise, odlučio je da tu pozove sve prijatelje i rodbinu i kaže posljednje upute. Kada su mu pozvani došli, rekao im je:

"Ja osjećam da se bliži dan našeg rastanka. Vjerujte u Allaha, a ja Ga, evo, molim da bude blag i milostiv vama koji me slušate, mojim odsutnim ashabima i prijateljima, i svim ljudima koji su sada muslimani, kao i onima koji će ubuduće biti pristalice islama."

Prisutnima nije bilo lahko sve ovo pojmiti, jer su samo površno uvidjeli da Allahov Poslanik napušta dunjaluk. Bilo im je teško u duši a suze su se sjajile u njihovim očima.

Saznavši da Bizantinci spremaju vojsku za napad na muslimane na sirijskoj granici, naredio je da dio muslimanskog askera odmah krene prema Šamu – Siriji, u dolinu El- Belka i Darumu pod zapovjedništvom mladog Usame ibni Zejda. Ovaj komandant je odmah sabrao mudžahide iz reda muhadžira, ensarija i muslimana koji su živjeli nadomak Medine.

Muhammed a.s. je komandu povjerio dvadestčetverogodišnjem Usami, a pod njegovu zastavu stali su i stari okaljani boreci za islam kao što su Ebu Beker Es-Siddik, Omer ibni Hattab El- Faruk, Osman ibni Affan Zu Nurejn, Ali ibni Ebi Talib i mnogi drugi, a bili su daleko poznatiji od Usame. Pristanak tih velikana kakve historija više ne registruje, da stanu pod zapovjedništvo mladog Usame, sina bivšeg roba, kazuje svima kakvo su duhovno i moralno pročišćenje doživjeli ti ljudi u društvu sa Muhammedom a.s., držeći se njegovih plemenitih uputa i moralnih normi ophodjenja sa ljudima.

MINA - DŽEMRETA

MUZELIJA

Nadređivanje Usame Ebu Bekru, Omeru, Osmanu, Aliji, radijellahu anhum, i njima sličnima je presedan kakvog ne poznaje niti jedna kultura i civilizacija svijeta. Ovaj primjer jasno pokazuje da uvijek treba ostaviti prostora za dokazivanje mladih i darovitih muslimana i muslimanki i pružiti im priliku da ispolje svoje sposobnosti.

Dok se Resulovo a.s. zdravstveno stanje stalno pogoršavalo, na Arabijskom poluostrvu su se, koristeći bolest Allahova Poslanika, pojavili lažni poslanici koji su unosili zabunu među neprosvjedenim svijetom. Među tim lažnim poslanicima najviše se ističu Musejleme ibni Habib El- Kezzab, iz Jemame, Tulejh ibni Huvejlid, iz Nedžda, i Esved El- Ansi iz Jemena. Čak je Musejleme poslao i svoje izaslanike da uruče pismo Muhammedu a.s. u kome stoji:

"Mir s tobom! Meni pripada polovina zemlje, a druga polovina Kurejšijama, ali su Kurejšije nepravedni i zavidni."

Po pročitanoj pismu Muhammed a.s. je strogo opomenuo Musejlemina dva izaslanika što su se upustili da ih iskorištava jedan otpadnik, a potom im je uručio sljedeći odgovor:

"U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog. Od Muhammeda, Allahova Poslanika, Musejlemi, lažovu i licemjeru. Mir svima koji idu pravim putem. Zemlja je Allahova i On je daje u vlast onome kome hoće. Uspjeh imaju samo oni koji se Allaha boje. Teško otpadnicima od prave vjere."

Iako u velikoj bolesti, Muhammed a.s. je i dalje nastavio da obavlja svoje dužnosti. Pored ostalih obaveza, svaki je dan išao u džamiju i predvodio vjernike na zajedničkom namazu. U džamiji je čuo da se ponegdje priča i prepričava kako neki ljudi nisu zadovoljni izborom Usame za komandanta velike muslimanske vojske.

Vrijeme je prolazilo a Muhammed a.s. je iz dana u dan sve veće i veće zdravstvene probleme osjećao. Imao je veliku glavobolju i povišenu temperaturu. Onog dana kada će otići u džamiju, budući da je imao visoku temperaturu, zamolio je svoju ženu da ga osvježi hladnom vodom, kako bi mu, bar nakratko spala visoka temperatura, i mogao otići u džamiju. Uz velike poteškoće se spremio i otišao u džamiju, te po zahvali Allahu i traženju oprost za sve muslimane, obratio se prisutnim ljudima govoreći:

"Ljudi, pustite Usamu da obavi svoj zadatak, tako vam moga života. Ako nešto o njemu kao vojnom zapovjedniku kažete što ne doliči, onda ste to isto rekli i za njegovog oca Zejda ibni Harisa, jer je Usama ibni Zejd najpogodnija osoba za zapovjednika, kao što je svojevrmeno bio i njegov otac."

Muhammed a.s. je, uistinu, čak i posljednjeg dana svoga života davao praktične upute i savjete svojim ashabima. Odredio je da Usame bude vojskovođa iako je bio sasvim mlad i sin jednog bivšeg roba. Godine i socijalni status nisu prepreka da se neko uzdigne na visoki položaj, ali samo ako ga, po svojim sposobnostima, istinski zaslužuje.

Muhammedov a.s. izlask u džamiju sa povišenom temperaturom, doveo ga je u situaciju da sljedećeg dana nije mogao obaviti namaz u džamiji, pa je poslao svog vjernog prijatelja Ebu Bekra Es- Siddika da ga zamijeni u mihrabu pri obavljanju zajedničkog namaza.

Već su dvije hefte prošle otkako je Muhammed a.s. bolestan. Zdravstveno mu je stanje postajalo sve teže. Uvidom u historijske izvore, doznaje se da je Poslanikova a.s. kćerka hazreti Fatima, jedino mu živo dijete, stalno posjećivala svoga oca, i kad god bi ga posjetila, on bi je svaki put poljubio. Tako je činio čak i u najtežem zdravstvenom stanju.

Jedanput joj je nešto šapnuo na uho i ona je odmah zaplakala. Potom joj je otac nešto šapnuo i na drugo uho i taj šapat ju je odvratilo od daljeg plača. Poslije tog Poslanikovog a.s. čina ona se samo blago i tugaljivo osmijehnula. Muhammedova a.s. supruga hadreti Aiša, nakon što je on preselio na bolji svijet, jedanput je upitala hazreti Fatimu o onome što joj je tihim glasom na uho kazao, na što joj je odgovorila:

"Prvi put mi je rekao da se od svoje bolesti neće oporaviti, a ja sam zbog tog saznanja briznula u plač, a drugi put mi je šapnuo da ću ja biti prva iz njegove porodice koja će mu se pridružiti, i ja sam se na to osmijehnula."

Tako se stvarno i dogodilo: šest mjeseci iza Muhammedove a.s. smrti, i hazreti Fatima je preselila na bolji svijet.

Jedanaeste godine po hidžri, noć uoči svoje smrti, Vjerovjesnik s.a.v.s. je osjetio malo zdravstveno poboljšanje. Podigao je zastor sa prozora koji je bio okrenut prema džamiji i sa posebnim zadovoljstvom je gledao svoje sljedbenike kako za njegovim vjernim sahibom Ebu Bekrom obavljaju namaz. Njegovo srce je bilo puno zadovoljstva i radosti što pred kraj svoje misije i svoga života vidi muslimane kako se putem namaza skrušeno zahvaljuju Allahu. Još jednom je smogao snage i iz svoje sobe ušao u džamiju. Primjetivši da Vjerovjesnik s.a.v.s. dolazi među vjernike, Ebu Bekr se počeo sklanjati iz mihraba s namjerom da Muhammed a.s. preuzme predvođenje u namazu, međutim, on mu je dao znak da nastavi predvođenje musallija. Kada se završilo sa obavljanjem namaza(salata), u džamiji je zavladała prijatna atmosfera, jer su svi muslimani bili presrećni što su vidjeli među sobom Resula a.s., a bili su se i ponadali da će uskoro Resul a.s. i potpuno ozdraviti. Hroničari su zapisali da ga u životu nisu nikad vidjeli ljepšeg i plemenitijeg kao u tom posljednjem času.

Uprkos svim nadanjima prisutnih, Resulu islama a.s. te noći se naglo povećala temperatura i osjećao je veliku tjelesnu nemoć. U ponedjeljak, 12. rebiul- evvela(8.juna 632.g.g.) Resul a.s. je dobro znao da mu dolazi čas susreta sa svojim Rabbom dž.š.. Hazreti Aiša, na čijem je krilubila Muhammedova a.s. glava u tim zadnjim časovima, kazuje: "Samo sam osjetila da mu glava postaje teža. Pogledala sam ga i vidjela njegove širom orvorene oči. Rekao je isprekidano: "Mom Prijatelju, Najmoćnijem... mom Prijatelju, Najvećem..." Ovo su bile posljednje izgovorene riječi Muhammeda a.s. na ovom svijetu.

Muhammed a.s. je preselio sa Dunjaluka na Ahiret nakon što je putem Vahja- Objave doznao da mu se približava čas smrti. Zato se on onako i oprostio od hadžija na posljednjem svom hadždžu. Srca njegovih ashaba su nakon tog govora stalno bila u strahu da se možda Resulov a.s. smrtni čas nije već primakao. Međutim, kada Allahova odredba dođe, ne odgađa se!

Kada se pročula vijest o Poslanikovo a.s. smrti, svi su se ashabi osjećali izgubljenim i iznenađenim zbog nevolje koja ih je snašla, a grad Medinu kao da je zadesila neka katastrofa, kao da se u njoj desio zemljotres. Iako stalno pripremani da svaki čovjek mora umrijeti, pa i Poslanik a.s., mnogi ashabi koji su među prvima primili islam bili su neizrecivo zaprepašteni. Jedni su ćutali, drugi se smjesta nisu micali, a treći, kao što je to bio slučaj sa hazreti Omerom ibni Hattabom El- Farukom, isukali su mačeve i zabranjivali svijetu da pričaju bilo kome da je Muhammed a.s. umro, već su tvrdili da je nestao i da će im se vratiti. Jedino se Ebu Bekr Es-Siddik razborito ponašao i dobro snalazio u toj i takvoj, za muslimane teškoj situaciji. Ušao je kod Resula a.s. koji je bio već mrtav i prekriven na svojoj postelji, poljubio ga a potom

rekao: "Allahov Poslaniče, i oca i majku žrtvovao bih za tebe! Lijep li si i živ i mrtav! Okusio si, eto, smrt koju ti je Allah dž.š. propisao i poslije nje smrt te više nikada neće zadesiti. Allahov Poslaniče, spomeni nas kod svoga Gospodara!"

Potom je Ebu Bekr Es-Siddik izišao među svijet i kazao im sljedeće: "Ljudi, ko je obožavao Muhammeda, neka dobro zna da je on mrtav, a ko je obožavao Allaha, neka zapamti da je Allah vječno živ i da nikad ne umire!" Iza ovih riječi proučio je kur'anske riječi: "Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili bio ubijen, zar bi ste se svojim stopama vratili? Onaj ko se svojim stopama vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi." (Ali Imran, 144)

Kad je proučio ovaj ajet iz Kur'ana a.š., ashabi su se donekle pribrali, jer im se učinilo da ga ranije nikada nisu ni čuli. Ebu Hurejre kazuje: "Hazreti Omer je izjavio: 'Tako mi Allaha, kada sam čuo Ebu Bekra kako uči ovaj kur'anski ajet, prenerazio sam se i pao na zemlju. Moje me noge nisu mogle držati, jer sam tek tada spoznao da je Allahov Poslanik uistinu preselio na Ahiret.'"

Svaka ljudska smrt donosi pouke, a Poslanikova a.s. donosi dvije koje snažno koriste živima. Prva je da je Muhammedova a.s. smrt iznenadila muslimane, i to tako kao da je, po njima, nemoguće da on umre, mada je smrt kraj svega živog. Ta njihova početna nevjerica bila je izrazom goleme ljubavi, pažnje i poštovanja prema njemu, koja je naprosto bila ušla u njihovu krv i njihove damare.

Druga velika i snažna pouka je Ebu Bekrovo dostojanstveno i stoičko držanje koje nam kazuje kako je potrebno biti pribran i nepokolebljiv u svim situacijama i mogućim nevoljama. Veliki prijatelj islama i Muhammeda a.s. bio je pribran u onim časovima kada to od ashaba niko nije bio. Njegovo čvrsto i mudro držanje u svim situacijama dalo je mogućnost da ga Resul a.s. preporuča kao prvog nasljednika.

Pripreme za dženazu su izvršene. Muhammedovo a.s. mubarek tijelo je ogasulio hazreti Alija, a dženaze- namaz mu je klanjao Ebu Bekr r. a.. Allahov Poslanik a.s. je pokopan u istoj sobi u kojoj je i umro, a grad Medina je postala mjestom koje će se iz poštovanja stalno zijaretiti od strane univerzalne zajednice muslimana – ummeta. Da bi iskazali dužno poštovanje i zahvalnost za dostavljenu Objavu, i njegove savjete koje je vjerno i pouzdano stavio u praksu muslimansku, hiljade i milioni vjernika i vjernica svake godine zijarete Medinu, Vjerovjesnikovu džamiju u njoj i njegov časni mezar.

MANJE POZNATI IZRAZI I POJMOVI:

- **HADŽDŽETUL-VEDDA'** - oproštajno hodočašće Časnoj Ka'bi
- **EL-KEZZAB** – Musejlema ibni Habib, Muhammed a.s. ga je prozvao tako iz razloga što je uistinu bio veliki lažov; onaj koji mnogo laže
- **HEFTA** – sedmica, sedam dana
- **HAZRETI** - uvaženi, poštovani

PITANJA:

1. Kada je Muhammed a.s. obavio oproštajni hadždž?
2. Koliko je hadžija slušalo njegov posljednji veliki govor?
3. Koje su pouke i mudrosti saopštene od strane Poslanika a.s. na oproštajnom hadždžu?
4. Navedite neka pravila koja je obnarodovao Allahov Poslanik a.s. na oproštajnom hadždžu. U kojim Muhammedovim a.s. riječima primjećujemo pojašnjenja principa jednakosti, socijalne pravde, ekonomske pravičnosti, čestitosti, moralne i ljudske solidarnosti?
5. Šta znate o posljednjim riječima Vahja koje je proučio Muhammed a.s. hadžijskom zboru na Arefatu?
6. Zašto je Muhammed a.s. povjerio komandu nad vojskom mladom komandantu Usami ibni Zejdu?
7. Kojeg je ashaba Muhammed a.s. odredio da ga mijenja pri obavljanju namaza u vrijeme njegove teške bolesti?
8. Ko je spremio plemenito tijelo Allahova Poslanika a.s. a ko mu je klanjao dženazu?